

Prof. Dr. Ahmet Kızılay
Uzm. Dr. İbrahim Karaman
Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

Malatya Öyküleri

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Ahmet Kızılay
Uzm. Dr. İbrahim Karaman
Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

MALATYA 2022

İNÖNÜ
ÜNİVERSİTESİ
YAYINEVİ

İnönü Üniversitesi Yayınları: 131

Malatya Öyküleri

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Ahmet Kızılay
Uzm. Dr. İbrahim Karaman
Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

ISBN

978-625-8293-06-7

Sertifika No

49391

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

Yayın Koordinatörü

Görsel Sanat Yönetmeni

Öğr. Gör. Bünyamin Bayram

Yayınevi Müdürü

Necati Bay

Dil Editörü

Faruk Doğan

Kapak Resmi

Doç. Dr. Funda Koçer

Adres

Merkez Kampüs, 44280 Battalgazi MALATYA
0422 377 32 24 e-posta: yayinevi@inonu.edu.tr

Baskı

İnönü Üniversitesi Matbaası MALATYA
Eylül 2022

Bu kitabın yayım hakkı İnönü Üniversitesine aittir. 5846, 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların, yayımcısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz, hiçbir biçimde, hiçbir yolla çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yazıların ve görsellerin yasal sorumluluğu bölüm yazarlarına aittir.

TAKDİM

Bilginin üretildiği, bireysel ve toplumsal gelişim için yayın ve ürüne dönüştürüldüğü yükseköğretim kurumlarının eğitim, araştırma ve topluma hizmet olmak üzere üç temel işlevi bulunmaktadır. Son dönemlerde “toplumsal sorumluluk” faaliyetleri de üniversitelerin görevleri ve sorumluluk alanları arasında yer almaya başlamıştır. Ait olduğu toplumun kültür ve sanatına katkı sunmak, bulunduğu şehrin kimliğine yönelik çalışmalar yapmak üniversitelerin yerine getirmesi gereken önemli bir görevdir.

Toplumların varlıklarını sürdürmesi ve milli kültür değerlerinin kuşaktan kuşağa aktarması, bireylerine ortak duygu ve bilinç kazandırmasıyla mümkündür. İnönü Üniversitesi olarak içinde yaşadığımız şehrin kültürüne katkı sunmak ve şehrin bilinirliğini, görünürlüğünü arttırmak amacıyla 2022 yılı içerisinde “Malatya Öyküleri” konulu bir yarışma açtık ve aynı yıl içerisinde de bu yarışmayı neticelendirdik. Malatya’nın yaşam kültürünü yansıtan, buram buram Malatya ve Malatyalı kokan “**Malatya Öyküleri**”ni sizlere sunmanın ve Malatya kültürüne kazandırmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Proje Koordinatörü Sayın Prof. Dr. Cengiz Yakıncı ile yardımcısı Nezir Kızılkaya’ya, seçici kurul üyelerine, katılımcılara ve Gözde Sağlık Grubu’na yarışmaya katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

İnönü Üniversitesi olarak yeni toplumsal projelerde buluşmak dileğiyle.

Prof. Dr. Ahmet Kızılay
İnönü Üniversitesi Rektörü

SUNUŞ

İnönü Üniversitesinin toplumsal sorumluluğu çerçevesinde, içinde yaşadığımız şehrin öykü kültürüne bir katkı vermek ve şehrin bilinirliğini artırmak amacıyla “Malatya Öyküleri” yarışması açıldı. Malatya’nın yaşam kültürünü öyküleştiren katılımcılarımız, elinizdeki Malatya Öyküleri kitabıyla geleneği geleceğe taşıyarak tarihe not düşmüş oldular.

“**Malatya Öyküleri**” adı altında açılan ve son başvuru tarihi 30 Haziran 2022 olan yarışmaya katılımcılar tarafından 52 öykü gönderildi. Prof. Dr. Ahmet Kızılay, Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Nur Akatlı, Doç. Dr. Ali Ayhan, Dr. Öğr. Üyesi Bahattin Çatma, Mehmet Zeki Dinçaslan, Doç. Dr. Bilal Genç, Av. Yasemin Hamamcı, Yazar Atilla Kantarcı, Prof. Dr. Müge Karadağ, Uzm. Dr. İbrahim Karaman, Yazar Nezir Kızılkaya, Yazar Bülent Korkmaz, Yazar Ali Haydar Koyun, Yazar Süleyman Özerol, Dr. Öğr. Üyesi Tuncay Özdemir, Yazar Hüseyin Şahin, Yazar Orhan Tuğrulca, Prof. Dr. Cengiz Yakıncı, Yazar Celal Yalvaç, Prof. Dr. Orhan Yazıcı’dan oluşan seçici kurulun değerlendirmeleri sonucunda birinciliği “**Kızılçık Ağacı ve Bülbül**” adlı öyküsüyle Mesiha İrehan alırken, ikinciliği “**Molla Bekir**” adlı öyküsüyle Mücahit Yıldırım ve “**Kabuk**” adlı öyküsüyle Abdulvahap Bozdağ, üçüncülüğü ise “**Benim Adım Necla**” adlı öyküsüyle Nazlı Kara ve “**Yedi Yalnız Adam**” öyküsüyle Atite Güner Tümüklü paylaştılar.

Yarışmamıza ait istatistiki bilgiler şöyle idi: 52 katılımcının 27’si erkek ve 25’i kadındı. Malatya’dan 15 öykü, Malatya dışı 23 farklı ilden öykü gönderildi. En küçük katılımcı 14, en büyük katılımcı 79 yaşındaydı. Yarışmaya mesleki açıdan ilk sırada öğretmenler, ikinci sırada öğrenciler katılım sağladı.

Yarışma süresince bizlere büyük destek veren İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kızılay’a, süreç boyunca hep yanımızda olan Nezir Kızılkaya’ya, kitabın basımını üstlenen Gözde Sağlık Grubu’na, değerlendirmeleriyle büyük emek harcayan seçici kurul üyelerimize ve öyküleriyle yarışmamıza katkı sağlayan tüm katılımcılarımıza sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

“Malatya Öyküleri” yarışmasının geleneksel olması dileğiyle...

Uzm. Dr. İbrahim Karaman

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

İÇİNDEKİLER

Takdim	III
Sunuş	V
1. Kızılıcak Ağacı ve Bülbül	1
Mesiha İrehan	
2. Kabuk	7
Abdulvahap Bozdağ	
3. Molla Bekir	15
Mücahit Yıldırım	
4. Yedi Yalnız Adam	21
Atite Güner Tümüklü	
5. Necla Hanım	29
Nazlı Kara	
6. Kondüktör Bayram	37
Fehmi Salık	
7. Amcam, Malatya ve Ben	43
Hatice Meraklı	
8. Hava Deposunun Hâlleri	49
Recep Turan	
9. Oy Malatyalı Mustafa'm Oy	53
R. Sibel Yolak	
10. Şifa Allah'tan	59
Zeynep Keslar	
11. Kunduracının Sırrı	69
Hüseyin Opruklu	
12. Çiftlikten Uzağa	77
Yeliz Akbulut	
13. Meskenimiz Odunluk	81
Feremuz Karaca	
14. Hanu'nun Sözü	85
Eren Aydın	

15. Fırat'ın Ezgisi.....	91
İpek Yeliz Yıldız	
16. Yol Macerası.....	99
İdris Özler	
17. Gelen Kim.....	109
Nursel Özçelik Cengiz	
18. Son Sardunyalar.....	113
Ali Uğur	
19. Rüya Gibi Geldi Geçti.....	117
İsmet Aydoğdu	
20. Kayısı Bahçesi.....	123
Sultan Bedelcigil	
21. İki Mevsim Beyaz	127
Cevriye Oymak	
22. Kabul Olan Dua.....	131
Sunay Tunçel	
23. Ruh Göçü Fotoğrafçısı.....	135
Serpil Kaya	
24. Miras.....	141
Gülfem Kiroğlu	
25. Sarı Gül.....	145
M. Suat Gülşen	
Kitapta geçen Malatya ağız kelimeler.....	152
Nezir Kızılkaya	

KIZILCIK AĞACI VE BÜLBÜL*

Mesiha İrehan

**Malatya   k  leri Yarışması Birincisi*

Şehirlerarası yolcu otob  s  n  n soğuk camına yüzümü dayadım, gecenin karanlığında zar zor seçtiğim refüjleri, tekerlerin altında kaybolan fakat tükenmeyen asfaltı izlerken kafamın i  inden ge  miş   dair onlarca kitaba sığacak hikâye geçiyor.

Babam, bayram tatillerinde, tayin olduğı uzak şehirlerden annemle beni otobüse bindirip memlekete g  nderdiğ  nde “Beylerderesi” tabelasını görene kadar gözyaşı dökerdi annem. Sonrasında canlanır, yüzünü gözünü siler, gözleri ışıldayarak, “Geldik sayılır.” derdi. Dönerken de aynı hikâyeyi tersinden yaşardık. Bazen de kara trenle gelirdik. Yirmi dört saatlik yol, git git bitmez. Hepsinde de yol tutardı, i  im dışıma çıkardı. Kadıncağız derdine mi yansın, h  lime mi baksın? şaşırıp kalırdı. Dertti gurbet annem için; ağır, okkalı, kalbinin ortasına yerleşmiş bir yara. Kara trenin isli dumanı, feryat eder gibi çıkan düdük sesi, rayların arasında gıcırdayan hüznü ikiye katlardı.

Anneannem, “Hayırlısını üste kızım, eksik dilekte bulunma!” diye teselli ederken annemin istediğı olmuş, tası tarağı toplayıp dönmüştük dönmesine de hayırlısını mı istememişti yoksa dileğı mi eksikti? Bilmem. Senesi dolmadan Azrail’le kol kola girdiğ  nde henüz hayata veda edecek yaşa gelmemiş, göz kenarları sayısız   izgilenmemişti. Hamido   ld  r  leli bir yıl olmamış, bense ilkokulu bile bitirmemiştim.

Muavinin sesiyle irkildim: “Sen nerde inecektin abla?” Kafamdakileri ait oldukları yere koymaya çalışarak bir süre delikanlının yüzüne boş boş baktıktan sonra “Altın Kayısı’da” dedim. Arkamda oturan yaşlı kadın uykudan çatallaşmış sesiyle:

“Beni de Sıtmapınarı’nda indir oğlum.” diye seslendi.

“Tamam teyze”

“Bak unutmayasın kurban verene.”

“Sen kayıtsız ol teyze”

Ortalık ağarmıştı. Doğrudum, ceketimi giyindim, koluma taktığım lastikle saçlarımı topladım, şişmiş ayaklarımı ayakkabılarımın içine sokmaya çalıştım, girmedim, arkasına bastım. Camdan dışarı bakındım. Çok tanıdık, bir o kadar da yabancı bir şehirdeydim sanki. Aradan onca yıl geçmiş, bildik caddeler bilmediğim yeni binalarla dolmuştu. Otobüs tıslayarak dediğim yerde durdu. Muavin, “Bagajın var mıydı abla?” diye sorunca elimdeki küçük çantayı gösterip “Yok!” diyerek indim. En fazla iki gece kalıp döneceğim için yanıma fazla bir şey almamıştım. Her yer değişmişti, teyzemlerin üç katlı evi hariç. Gerçi o da değişmiş sayılır, çocukken daha ihtişamlı gelirdi gözüme. Etrafta onca lüks apartman yapılıncaya arada köhne bir bina gibi kalmış.

Anneannemin Çarmuzu’daki evine müşteri varmış, kuzenler aradı:

“Eski kerpiç ev çok para etmez hem kim gidip uğraşacak? Müşteri de çıkmışken satalım gitsin. Gelmene gerek yok, bir vekâlet gönder yeter.”

“Gelirim” dedim. Anneannem öleli on yıldan fazla olmuştu ama teyzem sattırmamıştı evi. Arada gider temizler, yazları “Kerpiç ev serin oluyor.” der, birkaç hafta kalır; salçasını, pestilini, reçellerini yapar, dönerdi. O da rahmetli olunca ikinci kuşaktan kimse kalmadı.

Sarılmalar, hoşbeş, yemek faslı, bir iki saatte gözümü kapattım derken uyandım. Yarın tapuya gidip satışını yapmadan son kez görmek istedim evi. Anılarım vardı o evde. Çocukluğumun en güzel günlerini geçirmiştım. Annemler tayin nedeniyle bir şehirden ötekine taşınırken arada perişan olmayayım ya da ayaklarına dolanmayayım diye anneanneme bırakırlardı beni. Hayatımda ilk kez bülbüli orada görmüştüm. Bahçenin tam ortasındaki kızılıcak ağacının dalında. Kelli felli bir şey sanırdım. Serçeden hâllice bir kuşmuş meğerse.

Bahçe kapısının önündeki betonu çatlamış merdivenlerin üzerinde kızlar oturmuş, evcilik oynuyorlardı. Muhtemelen biri anne olmuştu, diğ rleriye  ocuk. Yaşlı bir teyze, başındaki yazmayı çekiştirerek elindeki kocaman taşla kayısı çekirdeğı kırıyordu.

“Zennure hala!” diye seslendi Mehmet. Başını kaldırdı dikkatli baktı yüzüme, tanıyamadı. “Ne kadar yaşlanmış.” diye geçirdim i imden.

“Hoş geldin oğul.”

“Kuzenim” dedi Mehmet beni göstererek. O yaştaki kadının “kuzen” kelimesini anlamayacağını erken fark edip “Gülcihan halamın kızı” diye ekledi.

“Gülcihan’ın kızı he!” dedi. Diz kapağına bastırarak yerinden kalktı. Bulanık beyaz bir perde inmiş gözlerinden buruşmuş yanaklarına iki damla yaş düştü.

“Körpe gelin iken gitti Gülcihan. Vah yavrum! Kadersiz yavrum! Acısı kendiy  gide.” Annemin cenazesini yeni toprağı vermiş, taziyye gelen komşuları karşılıyormuş asına taze bir acı hissettim i imde. Elini öptüm, sesini topladı, yüzüme dikkatlice baktı.

“Benziyor anneye, kaşı gözü aynı.” Cebinden çıkardığı bezle yüzünü silerken evinin açık olan kapısından avluya doğıru seslendi:

“Naime  ayı koy! Misafirimiz var.”

“Eve bakacağız, başka zaman inşallah,” dedi Mehmet.  stelemedi.

Tahta kapıyı ittim. Kurumuş yapraklar karşıladı bizi. Evin kapısına kadar uzanan, irili ufaklı taşların üzerine düşen dutların şiresi, ayaklarımıza yapışıyor. Bahçenin her yanını otlar sarmış. Gözlerim kızılıcak ağacını arıyor, yaprakları sararmış, yer yer b ceklenmiş; yaşlı, yorgun ve küskün, yüzüme bakmıyor. Komşunun bahçesine sınır olan kavaklar, hışırtılı bir sesle selam veriyorlar. Alçak kapı pervazından başımı eğerek geçtim. Tozla karışık yeşil sabun kokuyor içerisi. Anneannemin ucu dantelli karyola eteğı ile döşenmiş demir karyolası, ışığında Kur’an okuduğı duvardaki çiviye asılı gaz lambası, tahtadan

rahlesi ve annemin çeyiz sandığı, hepsi yerli yerinde...

Sandığın başına oturdum. Üzeri güllü bir çift perde ile sandık lekeli beyaz patiska çarşafar arasında eski bir albüm geldi elime. İçinden kenarı tırtıklı sararmış bir resim düştü. Ortadan kırılmış, köşesi yırtık. Başında kasketiyle dedem, tahtadan bir sandalyeye oturmuş, kucağında teyzemin büyük oğlu, ağzında emzik, bir yaşında ya var ya yok. Annem ayakta, elini omuzuna koymuş dedemin, saçları iki örgü. Sekiz on yaşlarında olmalı. Yüzü mahzun. Albümün ilk sayfasındaki resim diğerlerine göre daha yeni. Annem, teyzem ve anneannem kızılıcak ağacının önünde, ayakta yan yana duruyorlar. Önlerinde ben, Mehmet, Mustafa, Kenan. Mehmet'in saçları alaburus, Kenan'ın dizleri yara içinde. Mustafa'nın sakalları yeni terlemiş. En küçükleri benim. Annem saçımı tepemden bağlamış, fiskiye gibi açılmış, yüzüm kaşık kadar. Arka sıradakilerin hiçbiri şu an yok. Albümü çantama koydum. Kapıdan çıkıyoruz, bu defa bütün akrabalarımın cenazesini yeni toprağa vermiş gibiyim.

İğneden bir yatağın üzerinde uyuyorum adeta. Bütün gece kâbus gördüm. Rüyamda kızılıcak ağacı inliyor, bülbulün kanadından kan damlıyor, kavaklar evin çatısına devriliyor, fotoğraftaki küçük kız çocuğunun ağlama sesleri kesilmiyordu. Ter içinde uyandım, hızla üzerimi giyindim. Mehmet'i aradım.

“Satmıyoruz.” dedim.

“Neyi” derken sesi uykuluydu.

“Evi ben alacağım kardeşim, satmıyoruz o adama.”

“Emin misin?” dedi, sesinde şaşkınlık vardı.

“Eminim.”

Arabayı değiştirmek için biriktirdiğim parayı çekmek için bankaya gittim. Hâlihazırda ayağımı yerden kesiyordu evin önündeki, lükse gerek yoktu. Bankadan çıkınca taksiye binip anneannemin evine geçtim. Zennure hala kocası Hüseyin dayıyla sırtlarını duvara dayamış, güneşleniyorlardı.

Dayı, bu kızılıcık düzelir mi?

Kafasını kaşıyarak bahçe kapısından içeri baktı. “Budarız, biraz da ila ladık mı kendine gelir.” Zennure halaya döndüm. “Naime’ye söyle  ayı koysun, konuşacaklarım var.”

Sevindi. Hüseyin dayıya dönüp “Gülcihan’ın kızı” dedi. Koluma girdi. “Dünden analıkızlı yaptıydım, senin nasibinmiş.”

“Kiraz yaprağı da olsa keşke.”

“Olmaz mı, sardım, buzlukta var. Ka  gün kalacaksın Malatya’da?”

“Buradayım artık, gitmiyorum bir yere.”

Kızılıcık dallarını uzattı, bülbül kondu, annem fotoğrafların i inden gülümsedi.

KABUK*

Abdolvahap Bozdağ

**Malatya Öyküleri Yarışması İkincisi*

“Isınmak için hangi yakıtları kullanırsınız?”

“Kabuk”

“Kabuk mu, nasıl olur?”

“Şöyle olur öğretmenim,” diyor ve anlatmaya başlıyorum öğretmenime kabuğun hikâyesini.

Şehrin kenarında kalmış ama insani ilişkilerin merkezinde bulunan mahallelerden biriydi doğup büyüdüğüm yer. Evlerin de sahipleri gibi yan yana omuz omuza olduğu, balkonu olmayan ama yerine kapı önlerinin kullanıldığı bir mahalle. Bizim mahallede bulgur kaynatma, kurutmalık yapma, çekirdek seçme gibi dönemlere ayrılırdı zaman. Bu dönemlerin her biri bizim için eğlence demekti. Mahallenin bütün sakinleri, tatil için gelen misafirler ile birlikte bu eğlencelere katılırdı. Benim için bunlardan en eğlenceli olanı çekirdek seçme zamanı olurdu. Bu zaman ise Şemsiyeli Amca’yı ziyaret etmekle başlardı.

Şemsiyeli Amca

Sarışın, yüzünde ve ellerinde lekeler bulunan, kısa boylu, şişman, güneşli havalarda elinde şemsiyesi ile dolanıp etrafındakilere emirler veren Şemsiyeli Amca’dan kabuğu için kayısı çekirdeği isteyerek başlıyordu her şey. Bu amcaymış çekirdeklerin sahibi, eğer kızarsa birine günlerce beketirmiş sırada, hatta çekirdek vermediği bile olurmuş. “Çeerdek vermezse biz ne ile ısınacağız, vallahi malamat oluruz kış günü. Ben bir haftadır gelip gidiyim. Geçen gün birkaç kez bana ne zaman çeerdek vereceksin dedim. Demez olaydım anam, beni rezil rüsva etti. Aman ha aman! Bir kez söyleyin, ikinciye kızıyı hem

de çoh kızıyı. Ne iş söylerse itiraz etmeyin, yapın. Geçen bizim Zöhre teyzeye yufka ekmeği yaptırmış da kadına üç ton çeerde vermiş. Benim herif bizi çoh bekletiyi diye geçen gün kavga etti. Benim hiç umudum yok ama yine de heriften gizli geliyim.”

Önlerindeki domates, salatalık ve yufka ekmeğe sarılı peynirlerini, öğlen yemeği niyetine yiyen teyzelerin konuşmalarından Şemsiyeli Amca’dan çekindiklerini hatta korktuklarını anlamıştım. Ben de korkmalı ve çekinmeli miydim, bilemiyordum. Anneme sorduğumda çocukları sever demişti ama ben onu sevmemiştim. Şemsiyeli Amca’nın düdük sesi ile yiyecekler toplanmış ve yazıları silinmiş, eciş bücüş olmuş market poşetlerine konmuştu. Aslında bu poşetler kimin kaç gündür Şemsiyeli Amca’nın gönlünün hoş olup da kendisine çekirdek vermediğinin deliliydi adeta ve tabii kimin yüreğinin daha ezik olduğunun da.

Sıra bekleyeli bir hafta olmuş ve bizim yiyecek poşeti de ezilmeye başlamıştı. Bugün ilk kez gelen birine hemen vermişti sırayı. Adaletsizlik yapmıştı Şemsiyeli. “Adaletsizlik bu, biz kaç gündür sabahtan akşama kadar burada senin işini yapıyoruz ama o yeni geldi ona hemen verdin sırayı.” diye karşı çıkıyor teyzeler. “Size hesap mı verecem, çıkın gidin ambarımdan.” tepkisi ile karşılaşmış ve başlarındaki beyaz yazmaların uçları ile gözyaşlarını silerek çıkmışlardı ambarın büyük kapısından. O gece ağlayan teyzeleri düşünüp Şemsiyeli Amca’nın onları affetmesi için dua etmiştim. Yoksa kışın üşüyeceklerdi.

Belki de kayısının en değersiz yeri kabuğu için sevinir mi insan? Sevinmiştim sıra bize gelince kabuğumuz olacak diye. Bizim için kabuğu değerli olan kayısı çekirdeğinin içi de Şemsiyeli Amca için değerliymiş. O zaman anlamıştım biri için en değerli şeyin aslında ihtiyacı olan şey olduğunu. Bize kabuğu lazımdı, amcaya çekirdeği. O bize muhtaçtı biz de ona ama görünen öyle değildi. “Şunlardan sonra sıra sizin, siz yıkayacaksınız çekirdeğinizi.” cümlesini duyunca hemen atladım bisikletime, döndüm mahalleye. Annemin dediği birkaç komşuya haber verdim yardıma gelmeleri için. Ben önden, onlar

arkadan geldik ambara.

Ambarda kocaman havuzlar vardı. Şerbetli çekirdekler önce bu havuzlarda yıkanıyordu defalarca. Su soğuk olduğu için ayaklar uyuşup büzüşürdü ama kışın yanacak sobanın sıcaklığını düşününce suyun soğukluğunu hissetmiyordu insan. Eleklerle belirtilen yerlere boşaltılınca çekirdek, eğilip kalkmaktan ağrıyan bir bel ile gün tamamlanır, eve dönülürdü. Ertesi gün, yıkanan çekirdekler kırma makinelerine kürek kürek atılır, alttan açılan çuvallara doldurulur, ağzı bağlanır ve nakliyesi ucuz olan at arabalarına yüklenirdi. Çuvalların üzerinde oturan kişiler mahalleye mutlulukla girer ve çekirdek seçme işi başlardı.

Çekirdek Tahtaları

Mahallemizde işlerin birçoğu, imece usulü ile yapılırdı. Çekirdek seçmek için gereken malzemeler de bu usul ile temin edilirdi. Yoğurt kapları, salça ve yağ tenekeleri, minderler atılmaz, çekirdek seçerken kullanılmak üzere mahallenin demirbaş listesine kaydedilirdi. Bu demirbaşlardan biri de çekirdek seçme tahtaları olurdu. Kenarı, köşesi çürüdüğü veya kırıldığı için değişen kapılar, ayakları kırılmış masalar üzerlerine kalın bir naylon serilerek göreve hazır hâle getirilirdi. Çekirdek seçmek için kullanılan tahtaların en gösterişli olanı ve rağbet göreni yağlı boya ile boyanmış düz bir yüzeye sahip kapılar olurdu. Bunlar, bize naylon gerekmez edası ile görevlerini yerine getirmeye çalışırlardı. Eskiye kırılan bu tahtalar hemen birkaç çivi ve tahta parçaları ile onarılırdı. Kimse “Aman ne uğraşacağım?” demez, eline çiviye keseri kim alırsa hemen onarıma başlardı. Çekirdek tahtası ne kadar büyük ve iyi ise müşterisi de o kadar çok olurdu. At arabası mahalleye girmeden önce hanedeki diğer kişiler mahallenin demirbaşlarını toparlardı. Çekirdek tahtaları tuğlalar ile desteklenerek yerden belli bir mesafe yükseltilirdi. At arabasından indirilen çuvallar birer ikişer tahtaların üzerine boşaltılınca borcu olan veya borç yapmak isteyen, minderini veya taburesini alıp tahtanın başında yerini alırdı.

Tahtanın ortasına dökülen kırılmış kayısı çekirdeği, küçük bir tepe

hâline getirilip zirveye makineden geçen ama kırılmayıp bütün kalan çekirdeklerin atılacağı büyükçe bir bütün kabı konurdu. Tahtanın kenarında, köşesinde yerini alan kimse, kırılmış çekirdek içlerini biriktirmek için önüne küçükçe bir iç kabı alırdı. Bu kap önemliydi, onun için yakın tutulur, doldukça daha büyük bir kaba boşaltılırdı. Daha sonra bu büyük kap, ölçüm kabı ile ölçülüp borç defterine kaydedilirdi. Eller şerbet olunca ellerdeki şerbet gitsin de çekirdek daha rahat seçilsin diye bir kaba su konurdu. Tahtanın dengesi bozulup da bir tarafa doğru yıkılınca bu su kapları birilerinin üzerine dökülür, o an gülmeler kızmalar başlardı.

Tepenin yamacından birkaç avuç kırılmış çekirdek alan, bunu önüne güzelce serer, baş ve işaret parmaklarını kullanarak avuç içleri dolana kadar çekirdek içi seçer ve iç kabına koyardı. Makinelerde kırılmayıp bütün kalanları ise seçip bütün kabına atardı. Bizim için kıymetli olan kabuğu da elleri ile tahtanın üzerinden sıyrıp tahtadan aşağıya dökerdi. Bu döngü, hava kararınca tahtanın üzerine sarkıtılan ve sarı ışık yayan armut lamba eşliğinde bacaklar uyuşana, bel ve boyunlar ağrıyana kadar devam ederdi. Hava kararınca tahta başındakilerden kimi türkü söyler, kimi fıkra anlatıp güldürürdü. Yaşı büyük olanlar hayat tecrübelerini, daha büyükler ise herkesin seçme işini bırakıp pür dikkat dinleyeceği bir masal anlatırdı. Bazen seçme işi daha heyecanlı bir hâl alsın diye yarışmalar yapılırdı. Aynı ölçüdeki kapları çekirdek içi ile ilk dolduran yarışmayı kazanır, dondurma veya soğuk bir kayısı kolayı kapardı. Tahta başında söylenen türküler, anlatılan fıkralar, masallar, hikâyeler ve yapılan yarışmalar borç ödemeyi eğlenceli bir hâle getiriyor ve kolaylaştırıyordu. İşte ben okuldaki tahtadan önce bu tahtaları tanımış, bu tahtanın etrafını saran insanlardan çok şey öğrenmiştim.

Bazı komşularımızın borç defterinde ismi yazılmazdı. Onlar maddi olarak biraz daha iyi durumda oldukları için odun, kömür alırlardı ama yardımdan geri kalmazlardı. Komşuluk bunu gerektirmiş çünkü kimsenin kimseden farklı olmadığı hissettirilmeliymiş. Bu

alçakgönüllü komşular ya borcu olana borcunu ödemesi için yardım eder ya da kabuğu yakacak olarak kullanacak aileye yardım ederdi. Öyle anlar olurdu ki bazen mahalleden geçen tanımadığımız insanlar, tahta başındaki sohbete ortak olmak için gelir birkaç teneke çekirdek içi doldururlardı. Tahta başındaki bu muhabbete çaylar, soğuk sular eşlik ederdi. Böyle zamanlarda biz çocuklar “Su verenlerin çok olsun.” duasını almak için yarıştık, bir de kabuktan düdük yapmak için.

Kabuktan Düdük

Kim nasıl akıl etmiş, böyle bir şey bulmuş, bilmiyorduk ama bizim için geleneksel bir hâl almıştı kabuktan düdük yapmak. Değerliydi bizim için bu düdükler. Bütün çekirdeklerin arasında gözümüze kestirdiğimiz birini seçerek düdük yapma işinde ilk adımı atardık. Seçtiğimiz bu çekirdeği yıkayıp bir gün boyunca güneşte iyice kuruturduk. Sonra çekirdek kabuğunu mermer veya beton zemine sürterek üfleyeceğimiz bir yarık oluştururduk. Bazen dikkat etmeyip kabukla beraber parmaklarımızı da yere sürüp kanattığımız olurdu. Sesin çıkması için bu yarık ne çok büyük ne de çok küçük olmalıydı. İşte kimin bu işte usta olduğu da burada ortaya çıkardı. Sürtme işlemi yaparken bazen kabuk tamamen kırılıp emek boşa giderdi ama çabamız yeni bir çekirdek kabuğu ile devam ederdi. Yarık tam olarak açılıp da çekirdek görününce kabuğun içi iğne ya da çivi yardımı ile boşaltılırdı. Tekrar yıkanıp kurutulan çekirdek kabuğu düdük olmaya hazır hâle gelirdi. Sesin çıkması için geriye yarığı dudaklarımız ile yarım kapatarak üflemek kalırdı. Üfleyeceğimiz boşluğu uygun ölçüde yapamayanların düdüklerinden ses çıkmazdı. Ustalar hemen onlara yeni düdüklerinde yardım eder, ders verirdiler. El emeği düdüklerle çok güzel melodiler çıkaranlar olurdu. Ben ise çekirdek nöbetlerinde bekçi düdüğü olarak kullanırdım.

Çekirdek Nöbeti

Seçilen çekirdeklerin küflenmemesi için kurutulması gerekirdi. Küflenirse Şemsiyeli Amca onu kara listesine alır, bir dahaki sefere ona çekirdek vermezmiş. Hâl böyle olunca, emanete sahip çıkmak için geceleri

çekirdek nöbetleri tutulurdu. Çekirdekler çıtır çıtır olunca çuvallanır, tekrar at arabasına yüklenir ve ambarın yolu tutulurdu. Çuvalların üzerine oturan kimse her defasında “İnşallah fire olmaz.” diye dua ederdi ambara kadar. Şemsiyeli Amca çuvalları kantara koyar, anlayamadığımız bir hesap yapar, “Tamam sizde eksik yok.” deyince derin bir oh çekilip şükür edilirdi. Bir şükür de kışın yakacak olarak kullanılacak kabuklar çuvala doldurulup tek katlı evlerin çatılarına taşınınca edilirdi.

Kabuğun Hikâyesi

“Söyleyin bakalım çocuklar ısınmak için hangi yakıtlar kullanılır?”

“Doğalgaz, kömür, odun.”

“Başka”

“ ? ”

“Kabuk da ısınmak için kullanılır çocuklar.”

“Nasıl olur öğretmenim?”

Şöyle olur diyorum ve anlatıyorum adaleti, hoşgörüyü, yardımlaşmayı, sabrı, saygıyı, sevgiyi, dürüstlüğü, heyecanı, mutluluğu, pes etmemeyi, emanete sahip çıkmayı ve dahi güzel olan birçok şeyi. Ben anlatırken biri parmak kaldırıyor: “Ağlayan teyzeleri yalnız bırakmamalıydınız öğretmenim. Onlara destek olsaydınız hepiniz kazanırdınız, sizden çekinirdi Çekirdekçi Amca.” diyor. Başka biri “Arkadaşıma katılıyorum, sadece siz ona değil o da size muhtaç çünkü.” diyor. Peki, Şemsiyeli Amca’ya bir mektup yazsaydınız ona neler söylemek isterdiniz diyorum, başlıyorlar yazmaya. Okuyorum sonra mektupların hepsini, kızan da var, üzülen de, ona yaptığıının yanlış olduğunu söyleyip sevinen de.

Başka bir gün teyzelerin anlattığı hikâyeleri, masalları anlatıyorum, can kulağı ile dinliyorlar. Fıkralara katıla katıla gülüyor, tekerlemeleri pelesenk ediyorlar dillerine. Sonra yarım bırakıyorum kabuğun hikâyesini. Üzülüyorlar, devam etmem için ısrar ediyorlar. Hani sabır diyorum, gülüyorlar. Sonraki hayat dersini sabırla ve merakla bekliyorlar.

Bir gün avuçlarıma kayısı çekirdeği doldurup giriyorum sınıfa, hadi düdük yapacağız diyorum. Ben çocukluğuma dönerken onlar çocuk olmanın tadını alıyor bir kez daha. Yapamadığı için üzülüyor bazısı ya kırılıyor kabuk ya da ses çıkmıyor. Ses çıkarmayı başaranlar seviniyor. Sevinçlerini paylaşıyor yardım ederken yapamayanlara. Üzüntülere ortak olarak sevinçlerin, çoğalacağına inanıyorlar çünkü. Bakıyorum gözlerinin içine kalplerine ulaşıyorum, yardımlaşma tohumunun serpildiğini görüyorum. Üzülenlerden birine pes etmemelisin, diyor diğeri. Aklıma düdük yaparken bana yardım eden arkadaşlar geliyor. Ne güzel diyorum, keşke güzel olan ne var ise böyle bulaşsa kalpten kalbe...

Teyzelerden, ninelerden öğrendiğim türkülerden birini söylüyorum müzik dersinde, hadi düdükleriniz ile bana eşlik edin diyorum. Sonra, bu çocuklar belki de hiçbir zaman kabuk yakarak ısınmayacak ama yüreklerini kabuğun hikâyesi sıcak tutacak diye düşünüyorum ve yıllar önce öğretmenime anlatınca bitti sandığım hikâye, belli ki hiç bitmeyecek diyorum kendi kendime.

MOLLA BEKİR*

Mücahit Yıldırım

**Malatya Öyküleri Yarışması İkincisi*

Bekir, çökelekli dürümünü domates eşliğinde yerken gözü ninesinin ibrikten döktüğü suyla abdest alan dedesine takıldı. Leğene akan su ona tek bir şeyi hatırlatıyordu. O kış her yağmur yağdığında akan kerpiç evin damı. Gözü tavandaki deliklerde bir müddet gezdi. Babası geçen yıl bu zamanlar, Çanakkale Cephesi'ne sevk edilmek üzere askere alınmıştı. Yoksa şimdiye kadar ev çoktan biterdi. Onlar da tek göz odada yaşamaya mahkûm olmazlardı. Ama buna da şükürdü, bu tek göz ev yokken dayısının küçük evinde iki aile birlikte yaşıyorlardı. Son lokmasını da ağzına atan Bekir, anasının hazırladığı azığı alıp dışarı çıktı. Abisi de geçen ay Van'daki Ermeni isyanını bastırmak için giden birliğe alınmıştı. Artık annesi, dedesi, ninesi ve küçük kız kardeşine bakmak onun vazifesiydi. Bereketli köyünün sığırını yayıyordu. Bekir, kendini bildi bileli fakirlerdi. Ya başkasının tarlasında çalışır ya da çobanlık yaparlardı. Dedesi köyde hocalık da yapıyordu. Bekir de küçük yaştan beri onun yanında yetiştiğinden dedesine müezzinlik yapıyordu. Hatta bu müezzinlik işinden dolayı köylüler ona Molla Bekir diyordu. Henüz on altı yaşında olmasına rağmen yaşlılarına göre güçlü, atik bir gençti. Mollalığından çok, attığı taşlarla vurduğu keklikler, cirit oynarken ata binişi civar köylerde de biliniyordu. Ata binmeyi de Topal Osman'ın atını çayda otlarken kaçırıp öğrenmişti. Aslında kaçırma sayılmazdı. At ona 'Gel gezelim' der gibi bakmış ona sorarsan ama Topal Osman durumu Bekir'in babasına iletince o akşam okkalı bir tokat yemişti. Ama olsun! Bekir o atın sırtındayken hissettiği şey için bir tokat daha yemeğe hazırdı. Hem

Topal Osman'ın savaştan kaçmak için kendi ayağını sakatladığını da bilmeyen yoktu. Bekir'e göre o ata binmeye layık biri de değildi. Bunu babası da biliyordu ama sonuçta başkasının malına izinsiz tenezzül etmek, bu onun asla affetmeyeceği bir şeydi. Bekir de bunu bilerek yetişmişti. Başkasının ağacından yola düşen bir cevizi bile almazdı. Ama işte at başka bir şeydi... Sabah serinliğinde sürüsünü önüne katmış gidiyordu. Bekir, çeşmenin başına gelmeden hemen saçlarını geriye doğru attı. Göğsünü de şişirip kurula kurula çeşmeye doğru yürüdü. Tahmin ettiği gibi kırmızı yemenili, ahu gözlü o dilber yine suya gelmişti. Yanında iki kız daha vardı. Bekir yanlarından geçerken kızlar fısıldayarak bir şeyler konuşup gülüştüler. Bekir de hızlıca arkasına dönüp son bir bakış atıp yoluna devam etti. İnekler önde, o arkada yüzünde bir gülümseme ile düşünerek yürüyordu. "Acaba o kızı istetsem bana varır mı?" dedi kendi kendine. "Oğlum Bekir bırak şu köyü. Malatya'nın hangi kazasında senin gibi delikanlıya varmayacak kız vardır!" deyip selvi ağacından sopasını omzuna atıp yoluna devam etti. Aşağı köyün yakınından geçerken karşıdan gelen iki genci tanıdı Bekir. Bunlar abisinin akranı Ermeni asıllı gençlerdi. Abisi yanında olsa hiçbir şey söyleyemezlerdi ama o gittiğinden beri çeşitli laflarla Bekir'in üstüne geliyorlardı. Son iki senede olmuştu ne olduysa. Doğu'da ayaklanan Ermeni çetecilerini sessizce destekledikleri belliydi, üstelik artık ses çıkarmaya da başlamışlardı. Bekir için korku söz konusu bile değildi. Onların tehditkâr bakışları altında, başı dik onlara doğru yürüdü. Tam yan yana geldikleri sırada zayıf yapılı, ağzı da hafif eğri olan, Bekir'in annesini içeren küfürler ediyor, diğeri de gülüyordu. Bekir bunu duyar duymaz, kan beynine yürüdü, hızlı nefes alıp vermeye başladı. Ama şu an bir şey yapsa elinden kaçıp köye sığınabilirlerdi. Bekir de duymamış gibi yapıp sopasını elinde sıkarak yoluna devam etti. Bundan güç alan iki genç daha da sesli gülmeye başladılar. Bekir biraz daha ilerledikten sonra inekleri bir çayıra bırakıp hemen o ikisinin önünü kesmek için koşarak ufak bir tepeye tırmanmaya başladı. Tepeyi o kadar hızlı aştı ki daha arkasından çıkan toz yere

inmeden o ikisini aşıya yolda giderken yakalamıştı. Bir kayanın arkasına geçip onların yaklaşmalarını bekledi. İkisi kayaya yaklaşmıştı ki Bekir onların önlerine çıktı. İkisi, karşısında neredeyse öfkeden ateş çıkarmak gözlerle bakan Bekir'i görünce donup kaldı. "Ulan deyyuslar siz kimsiniz benim anamı ağzınıza alacaksınız?" deyip ikisine de birer sopa indirip onları yere serdi. Sopa selvi ağacından olduğu için sağlandı. Bekir vurdukça ikisi yerde kıvranıyor, Bekir'e durması için yalvarıyorlardı. Bekir onlara sadece küfür ettikleri için değil sanki bir yıldır görmediğı babasının özlemi, abisinin gidişı ve küçük yaşta bir ailenin sorumluluğunu almanın derdini atmak istercesine vuruyordu. Küfür edenin burnundan gelen koyu kan, toprağı karışıp çamur oluyordu. Bekir kana bakınca durdu, bu kadar yeter dermiş gibi baktı ve havaya kaldırdığı sopasını geri indirdi. Çektiğı acıyla zorla konuşan genç, "Fırsatın varken vur Bekir. Akçadağ'daki çeteciler, Malatya'dan doğruya gidecek olan yardıma engel olduktan sonra onlarla gelip seni de bulacağım." dedi. Acı ve öfkeyle ağzından Ermeni çetecilerin sevkiyata tuzak kuracağını söyleyen arkadaşına şaşkınca bakıyordu diğeri de. Bekir afallamıştı, bir an hiçbir şey düşünemedi. Sonra gencin ciddi olduğunu görünce aniden arkasına dönüp köyüne doğru koşmaya başladı. Bir yandan "Allah'ım bana kuvvet ver!" diyor, bir yandan da ne yapması gerektiğini düşünüyordu. Taş köprünün üstünden geçerken aşağıda çayda otlayan bir at gözüne ilişti. Hemen tanıdı. Sağır Ömer'in atıydı bu. Gerçi kimin atı olduğunun bir önemi yoktu, ortada çok mühim bir mesele vardı. Derhâl Malatya'ya gidip askerleri uyarmalıydı. Bekir ata binip yola koyuldu. At da sanki içinde bulunduğu durumun önemini anlamış gibi Bekir'in onu dürtmesini beklemeden dört nala gidiyordu. Köyün çıkışında Bekir'i gören köy ahalisi, bu gidişin hayra alamet olmadığını anlamıştı. Bu esnada yardım sevkiyatı Malatya'dan Erzurum'a doğru yola çıkmıştı bile. Bu sevkiyat Doğu Cephesi'nin gıda ve cephanesinin yarısını bile karşılayamıyordu. Ama içinde bulunulan durumda bir merminin, bir koyunun bile önemi büyüktü. Bekir Malatya'ya ulaştığında ahaliden sevkiyatın yola

çıktığını öğrendi. Önce gidip zaptiyelere durumu anlatmayı düşündü. Sonradan fikrini değiştirdi. Çünkü onu sorguya çekerlerdi, ondan sonra inanıp yola çıksalar bile her şey için çok geç olabilirdi. Hemen atına atlayıp sevkıyat kervanının peşine düştü. Ne kadar zamandır yoldaydı, ne kadar daha gidecekti, hiçbir fikri yoktu. Ama güneş vurdukça alından akıp gözlerine giren terlerden öğle vakti olduğunu kestirebiliyordu. Bekir, iki dağın arasından akan ufak bir su kenarında durdu. Hem at hem de Bekir çok yorulmuştu. Yere çöküp sıcak havaya rağmen buz gibi olan sudan dişleri sızlayana kadar içti. Bir kayalığın gölgesinde biraz dinlendikten sonra tekrar yola çıktı. Şahin Kalesi denilen tepeye ulaştığında aşağıda giden sevkıyat kervanını görebiliyordu. Hemen kervana yetişti. Askerler onu alıp kumandanın yanına götürdü. Kumandan ‘Oğul, sen kimsin? Ne arıyorsun burada?’ dedi. Bekir ‘‘Bereketli köyünden Süleyman oğlu Bekir.’’ dedi. Soluk soluğa kaldığından zorla konuşuyordu. Komutan ‘Hele bir dur, soluklan oğul, ondan sonra anlatırsın meramını.’ dedi. Bekir soluğunu toplar toplamaz ‘Kumandanım size tuzak kurdular, sevkıyatı engellemeye çalışacak kallesler.’ dedi. Komutan ve askerler şaşırmıştı. Kumandan hiddetlendi. ‘Senin ağzın ne söyler oğul?’ diye kükredi. Bekir sabah yaşadığı olayı baştan sona anlattı. Kumandan, Ermeni çetecilerin Malatya’da da faaliyet içinde olduklarına dair daha önceden malumat aldığı için bunu ciddiye aldı. Kervanı durdurup ilerideki dar geçide öncü keşif askerleri gönderdi. Bu arada kumandan böyle önemli bir haberi getiren cesur yiğide ‘‘Tayın verin, acıkmıştır delikanlı.’’ dedi. Bekir’e su ve ekmek verdiler. Bekir daha ekmeğini yeni bitirmişti ki öncü askerlerin gittiği yerden mavzer tüfeklerinin patlama sesleri gelmeye başladı. Kumandan hemen mangayı organize etti. Üç asker sevkıyatın başında kalacak, diğerleri de onunla öncü birliğe desteğe gidecekti. Bekir’e de uzaklaşmasını söyledi ama Bekir kabul etmedi. Bekir de burada kalıp sevkıyatı korumak istediğini söyledi. Kumandan, çavuşu çağırıp Bekir’i ona emanet etti ve mangasıyla gitti. Bu arada Ermeni çeteciler de bir terslik olduğunu anlamış ve birkaç kişiyi keşif

için aşağı yollamışlardı çoktan. Yukarıda çatışmalar olurken onlar aşağıya sızıp sevkıyatı yok edeceklerdi. Çavuş, Bekir’e bir tüfeğin nasıl kullanılacağını anlatıyordu ki bir anda bir tüfek sesi duyuldu ve yanlarında etrafı gözleyen asker başından vurulup yere yığıldı. Kalan diğer iki asker hemen karşılık ateşi açtılar. Bekir kayaya siper almış, gözleri açık şekilde yerde yatan askere bakıyordu, Çavuş, onlara doğru yaklaşmaya çalışan bir çeteciyi vurup silahını doldurmak için Bekir’in yanına çömeldi. Bekir, çavuşa dönüp, “Ben de yardım etmek istiyorum.” dedi. Çavuş, ‘Sakın kafanı bile çıkarma, dikkatlice vurulan askerin üzerindeki mermileri alıp bana ver.’ dedi. Bekir, askerin üzerindeki mermileri alırken hamle yapan başka bir çeteciyi de diğer asker vurdu. Çavuş silahını bir daha doldururken diğer taraftaki asker omzundan vurulup yere düştü. Artık çavuşla ikisi kalmışlardı. Çavuş ateş etmeye ara verdi. Bunu fırsat bilen çeteciler, ileri doğru hareketlendiler. Çavuş aniden ayağa kalktı ve beş çetecinin yanı başına bir el bombası fırlattı. Beşi de patlamadan sonra bir daha ayağa kalkmadı. Çavuş tüfeğini doldururken, karnından akan kanı Bekir demese nerdeyse fark etmeyecekti. Çavuşun bilinci kapanmak üzereydi. Çetecilerden kaç kişi daha kaldığını da bilmiyordu. Bekir’e diğer askerin silahını alıp ilerideki arabaların arkasına geçmesini ve çeteciler onun yanına geldiğinde ateş etmesini söyledi. Bekir, hemen Çavuş’un dediğini yaptı. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atarken elindeki tüfeği sımsıkı tutup arabanın arkasına yaslandı. Üç çeteci, Çavuş’un yanına doğru gelirken Çavuş bayılmış numarası yapıyordu. Çeteciler, Çavuş’un öldüğünü düşündüler ve sevkıyatı yok etmek için hazırladıkları el bombası dolu çantayı ayarlamaya başladılar. Bu esnada Çavuş “Ya Allah!” diye bağırdı ve bir çeteciyi vurup olduğu yere düştü. Daha ne olduğunu bile anlamamışlardı ki Bekir olduğu yerden çıkıp diğer çeteciyi vurdu. Bomba çantasını hazırlayan çeteci, olduğu yerde kalmıştı. Bekir, bir el de ona ateş etti ama silah ateş almadı, tutukluk yapmıştı. Bunu gören çeteci, hemen kenara bıraktığı tüfeğine davrandı ama Bekir tüfeği yere atıp çetecinin üzerine koşmaya

başladı. Çeteci bir el ateş etti ama Bekir hiçbir şey olmamış gibi üzerine geliyordu. Bekir, çetecinin boğazına sarılıp onu yere serdi. Çetecinin boğazını öyle sert sıkıyordu ki kollarındaki damarlar patlayacak gibiydi. Çetecinin çırpınışları kesilip bakışları donunca Bekir onun boğazını bırakıp yanı başına düştü. Elini göğsünde kan gelen yere götürdü. Nefes alırken ciğerleri yanıyordu ama göğe bakarken yüzünde bir gülümseme vardı. Ulvi bir amaç uğruna şehit oluyordu. Bundan daha güzel bir son olamazdı onun için. Her ne kadar ciğerleri yansa da son bir kez şehadet getirmesine engel olmamıştı.

YEDİ YALNIZ ADAM*

Atite Güner Tümüklü

*“Çiçekten harman olmaz, Yar derde derman olmaz,
Darılmış güle bülbül, Gelip dalına konmaz...”*

**Malatya Öyküleri Yarışması Üçüncüsü*

Bu yılki bahar, Malatya Ovası’na uç vermeden pat diye geldi. Güzün yorduğu yeşillerde, olağanüstü canlanma... Tam da bu zamanlarında batı tarafında oluşan metalik gri bulutlarından arınmış gökyüzünden toz mavisine bulanık sevinçli gün ışığı, iplik iplik olup gövermiş dallar arasından damla damla toprağa süzüldü.

Gün, sabahı devirip kendini öğleye evirdiği zaman Çarşı Parkı, ada gibi konmuş banklarda oturan altı yaşlı adama ve kum havuzunda oynayan üç küçük çocuk ve onların annelerine teslimi. Ha bir de yemlenmeye alıştırmış -gün geçtikçe sayıları azalan- güvercinlere... Arada “pırrr pırrr” sesleriyle kondukları dallardan dökülen serçeler, güvercinlerden kalan taneleri toplamak üzere inmekteydi.

Gevende Vakkas, oturduğu bankın arkasına attığı kollarını topladı. Gürültüyle boğazını temizledi. Orada olanların alışkın olduğu yayvan bir konuşmayla:

“Dinime imanıma, yalan diyen yüzüme çemkirsin. Battalgazi, Battalgazi olalı böyle kış yaşamadı mı heç? Şükür, bugün soğuktan buyulacak hava yoktur. Yüzünüze gülsuyu ayaklarımdan ıccık daştan üşüdü. Artık vidalarım tutmaz. Ayakyoluna gidip küçük su döküyüm.” Yanpeş yanpeş yürüyen adamın arkasından arkadaşları bakakaldı. Çirçirik Abuzer:

“Prostatım var demeğe utanır, terkini koyuvermez. Severim yalama

olmuş vidalarını. Ha sanki sen öyle de biz çok mu farklıyız?” Kındirik Yusuf:

“Hakgatende ya. Dün döşüm ağrıdı. Bayaktan da üşür gibi oldum. Şimdi de hıştère battım. Kuluncumdan yekinen mıtmtı yangı canımı yaki.” Hacı Bayram:

“Yaşlandık Yusuf’um yaşlandık. Eskidi kafa kâğıtları. Hâlâ yaşamak için dürtünürüz.” Yaşadığı her sorunu tamamen kendi dışında aramak alışkanlığı olan Değirmi Surat Vahap:

“Adaletine tüküreyim dünya senin! Kimine sevdanın kolları, Vahap’a da erken erken parkın yolları. Benim üçüncünün gidişinin ardından evlere sığamaz oldum. Oğulun uşağın, çağanın çombağın yanına sığamıyorum. Beter basıyor yalnızlık. Hani diyorum, siz de aynı şeyi düşünürseniz...” Söylemek istediğinin sonunu getirmedi. “Şükür cıbil değilim. Üç ayda bir aldığım mayışım var. Vereyim onu, gideyim paralı huzur evine. Doktorun, ilik gibi hemşiren elinin altında olam. Ekmek elden, su gölden. Yan gel Osman gibi yayılayım. Gezmeye mi gidiyorlar, takılam peşlerine. Buralarda olmadı, belki orada birini bulup ikinci bahar bile yaşarım.” Köşger Yakup:

“Yine dertlerin depreşti Vahap’ım, kafan bozuk da adına aldanıp çarçapık olma. Uzaktan bakan yeşil türbe. İçine giren tövbe tövbe...” Hacı Bayram, Yakup’un konuşmasını kesti:

“Hanımlar bizden önce gidince oldu bunlar. Ortada kalmadık amma ne uşaklarla ne de uşaksız oluyoruz. Üstte Allah var. Yanında kaldığım porsuyasicaya geline, dert yapışsın, iki gözün bir delikten çıksın, demem. Yerine göre, “Ağzının tadı bozulmaya, çağaların hayrını göresin bile derim de bugün yine altın günü varmış. Kokoş arkadaşları gelecekmiş. Harrik gibi kapının önüne kodu beni.” Köşger Yakup:

“Ha şu mesele. Senin gelin de bir numara sosyete. Bunca altını nidecek?” Hacı Bayram:

“Öyle de diyemem. Densuzlukları olur da evcumandır. Bildirdan

bu yana kafasını güne taktı. Bu sabah da bervaniği kuşanıp evin içinde carı carı dönmeye başlayınca anladım anlayacağımı. Erinmez üşenmez, evi cıncık gibi yapıncaya kadar fırfırık gibi döner. Lüllükleri bile yaldır yaldır parlatmadan bırakmaz. Ona bakarken benim başım döner, onun dönmez.” Gevende Vakkas:

“Niniyesen babam, kızcağızı gıcıkıtırma. Bırak işini yapsın, gücüne baksın. Eline süpürge tutuşturup tut şu işin ucundan diyor mu?” Çirçirik Abuzer:

“Genç onlar. Ellam bizim gibi olacak değiller. Zamanında biz de...” Kındırık Yusuf:

“Otu çek köküne bak, derler Hacım. Gelinini iyi tanırım. Asil yerin kızıdır. Bilirsin. Asil azmaz, bal kokmaz. Kokarsa yağ kokar, aslı katıktır. Ya zağal zoppik hele de peçel biri olup paçasını toplayamasa nedecedin? Zıpır olup uğrun uğrun oğlunu fitlese görün gününü. Çağalara hasret kalın. Hepimizin bir ayağı kortikte. Gözümüz toprağa bakar. Tüm uşaklarıma, “Bir yastıkta kocayasınız. Bolluk içinde, biriniz bin ola. Aksakallı koca, kalemin gül, dilin bülbül ola diye dualar ederim.” Gevende Vakkas, Kındırık Yusuf’un yanında yer aldı:

“Ben kızlarımdan, illa ki Çöşnük’ten aldığım gelinimden yana pek memnunum. Her balık gölüne göre büyür.” Gelinzede Hacı Bayram:

“Er konuşma. Dur hele. Tavuğun cücüğünü güzün sayarlar.” Değirmi Suratlı Vahap:

“Hacım, ağzında dili olmayanın gözünü kediler oyar, bilisin. Diyeceğini gangırma, ne söyleyecekse oğluna lappıdana söyle, olsun bitsin.” Hacı Bayram, söylenenleri duymadı.

“Boşuna dememişler: Kurt kocayınca köpeğin maskarası olurmuş. Ben böyle kapı dışarı edilecek adam mıydım? Hiç düşünmez mi bu adam romatizmalıdır. Yağmur yağar, soğuk çıkar diye. Benim kızım, gelinim yaşındakilere ne zararım olur? Nicedir çağ dışı kalmışız zati. Sesimi çıkarmadan otururum bir kenarda. Verirlerse bir bardak çay içerim.” Gevende Vakkas,

“Hacım, hepsinin bu olduğundan emin misin? Gelin gocunmuştur bir şeyden...”

“Vallahi ne yalan söyleyeyim, benim rahmetli, misafirleri geldiğinde kovalardı beni. Severim kadınların muhabbetini. Gelininkiler de pek bir bıcır bıcır be canım.” Köşker Yakup:

“Ha şöyle doğruyu söyle, canımı ye. Kapıya koyar diye geline çamur atma.”

“Para sesi, su sesi, hepsinden güzeli genç kadın sesi...”

“Sende iyiden iyiye tenesir horozu oldun be adam. Gelinin gene iyi.” Altı yaşlı adam, her buluştuklarında yaşlılık, yalnızlık, hastalık, yakınlarından yakınma gibi aynı konuları konuşur, bir karara varmadan dağılırlardı. Bugün de aynısı olacakken ayaklarının dibine gelmiş güvercinlere elindeki kese kâğıdından darı serpen kül beyazı saçları kulak hizasında kesilmiş adamı gördüler. O görmekle yetinmedi. Gülerek yanlarına geldi: “İlk evcilleşmiş güvercinleri sevdiğim kadar hiçbir kuşu sevmem efendiler. Mübarek bulunduğundan yenmediğine bakmayın, pek bir lezzetlidir. Kuşların içinde en fazla su içen bunlardır. Bu yüzden nerde sebil, bunlar orada.” Etini karıştırması hoşlarına gitmedi. Demek bu kuşları meydanda besleyip sonrasında... Ters ters baktılar. Kül Beyaz Saçlı Adam:

“Bunların aralarında muazzam bir aile yaşamı vardır. Birbirlerine bağlılıkları, özellikle erkeğinin... İnanmayacaksınız ama yavruyu bile birlikte çıkarırlar. Tıpkı bizler gibi yalnızlığı sevmediklerinden tek olmazlar. Mutlaka çift ve sürü. Küçük görünüşlerine bakmayın. Kanatları güçlü ve sivri olduğundan çok hızlı uçarlar. Posta güvercinleri şaşılacak yön bulma özelliklerinin yanında saatte 100 km hız yaparlarmış. Kumru, üveyik gibi kuşlar bu ailenin içinde.” Hacı Bayram:

“Şu bizim bildiğimiz her dem sevişen kumrular da mı bunların akrabası?” Köşker Yakup:

“Yok hınemisi. Adam onca lafin içinde kuşların sevişmesine

takıldı.” Kındırık Yusuf:

“Kuş sevişmesinden ne olacak? İndi bindi, serçe işi.” Kül Beyaz Saçlı Adam:

“İstmeden bir kısım konuşmalarınızı duydum. Ortak noktamız kendimizi işe yaramaz bulup içinden çıkamadığımız yalnızlık. Beyler, yaşlılık kıyıya yanaşmayı bekleyen gemi. Emeklilik, kalan zamanı tartma ve hayatı tutumlu kullanmayı öğrenme zamanı. Aslında yaşadığımız bugün öylesine güzel, öylesine değerli ki... Ölmeye uygun olmayanlardan biri desem yalan olmaz. Değiştirilemeyeceklerden yakınmak yerine bu güzel günün tadını çıkarmak gerek. Yalnız ev kaçkını parkta toplanan yaşlılar olarak aynı takımın oyuncularınız. Adım Erkan. Burada emniyet müdürü olan oğlumun yanına geldim. Peşimde gezen bu kuşların dillerini bilir, hâllerini anlarım. Zamanla onlar bana alıştı, ben de onlara. Burada olanları yakın yerlerden toplayıp buraya alıştırın benim. Artık ben nereye, onlar oraya...” Vahap:

“Altı aylık bir mesele bu. Tevekkeli daha önce yoktular.” Kül Beyaz Saçlı adam, demin kullandığı cümleyi yineledi:

“Yakınmak yerine, ölmeye uygun olmayan bugünün tadını çıkarın. Haneniz şen, yoldaşınız Hızır ola!” Altı kafadar kuşlarla konuşup yanlarından ayrılan adamın arkasından gözden uzaklaşana kadar baktılar. Çirçirik Abuzer:

“Dönüp dönüp ne dedi bu? İçinizde anlayan oldu mu? Ölmeye uygun gün mü olur? Ecel gelir cihane, baş ağrısı bahane.” Gevende Vakkas:

“Hikmetinden sual olunmaz. İnsanlar çeşit çeşit, yer damar damar. Şunun şurasında yarenlik ettik. Laf tam bucağa düştü, adam çekti gitti. Neydi şimdi bu?” Hacı Bayram:

“Ne olacak Vakkas? Delilerin harman olduğu bu yerde kendini Hz. Süleyman’ın yerine koyup kuşların dilinden, durumundan anladığını söyleyen yeni çeşit bir deli.” Vakkas:

“Yedi göbek Malatyalı olup da bizim kaliteli delilerimiz üzerine deli tanımam. Ne biçim laflar etti adam? Akıllı be bu. Bundan deli olmaz.” Kındırık Yusuf:

“He ya, bizler çağa çombak deliden korkmaz, onları dışlamaz, bağrımıza basarız. Akıllıya herkes sahip çıkar. Önemli olan... Bu, bizim toptan iyi insan olmamızla ilgili.”

Köşger Yakup daha bir gururla:

“Haklısın kimi üzer, kimi sabır taşırlar ama yine de onlara sahip çıkarız. İsmet İnönü’nün, Turgut Özal’ın, Kemal Sunal’ın, Kenan İşık’ın, Selahattin Alpay’ın Malatyalı olduğunu bilmeyenler olur amma Gaffar’ı, Azzet Bacı’yı, Şorikli Deli Yaşar’ı bilmeyen olmaz.” Gevende Vakkas:

Bence kayısısiyla yarışacak en deli, bir numara delimiz Mercedes Kadir’dir. Yıllardır bindiği 44 MK 444 plakalı Mercedes armalı sopasıyla trafikte. Emniyet müdürü tarafından verilmiş ehliyeti bile var. Adam marka olmuş, öyle bir marka ki çakması bile var.” Değirmi Surat Vahap:

“He vallah, onlar ailece deli. Kadir’in abisi Neco, bacıları Medine.” Azzet Bacı kadar olmasa da Malatya’mızın iyi kalite delisidir.” Hacı Bayram:

“Hakkat ya bizim delilerimiz bile bir başka. Mısto Dayı, Şorikli Yaşar, Leblebici Mehmet, Kız Mahmut, İbalı, Onyedili, Zülküf Dayı, Aşağışehar Eski Malatya’dan Haceli, İzzo, Gür Sesli Deli Ahmet, Faro ve Deli Fatih’in üstüne deli tanımam. Ama bu adam deli neyim değil, tıpkı bizim gibi çocuğunun yanına sığınmış yaşlı ve yalnız biri.”

2

Çarşı parkında toplanmayı alışkanlık hâline getirmiş altı yaşlı adam, o gün orada bir şeylerin değiştiğinin ayrımına vardılar varmasına da o ilk an, ne olduğunu çıkaramadılar. İlk ayılan Köşger Yakup oldu. Kaygılı bir sesle:

“Biraderler, parkımız neden böyle ıssız? Suyu çekilmiş değirmene

dönmüş burası. Kuşlarımız nerede? İlaç için bile olsa tek bir tanesi bile ortalarda yok. Onlarla hep birlik olan Hazreti Süleyman da yok.”
Kındirik Yusuf:

“Haggatende ya. Kuşlarla birlikte ona da kıran girmiş olmasın?”
Çirçirik Abuzer:

“Ne kıranı ya? Sabah sabah ağzını hayra aç be adam! Kuşlara neyse de o güzel insana içim yanar.” Tam bu sırada parkın bitişiğindeki Ulu Cami’nin hoparlörü namaz zamanı olmaksızın cızırtı çıkaran metalik sesiyle açıldı. Ölüm bildiren sala duasına başlamadan önce köşe plakçının dışarıya verdiği türkü sustu. Değirmi Surat Vahap:

“Allah rahmet eylesin de ölen kıymatlı ya da yakınları bol paralı. Baksanıza hoca ne kadar iştahlı. Gözünün güllesine tükürdüğüm yalancı dünya, sana kahpe desem birilerine haksız hakaret etmiş olurum. Ölün para, dirin para.” Gevende Vakkas:

“Allah sıralı ölüm versin. Evlat acısı gösterip yürek dağlatmasın.”

“Âmin âmin...” Kındirik Yusuf:

“İşte o iş sıraynan değil, sürüden Azrail’in eline kim geldiyse... Artık bi susun da rahmetlinin adını duyalım. Belki tanıdık biridir.”
Çirçirik Abuzer:

“Burası artık eski Malatya değil. Bir milyona yaklaşmış nüfusuyla koca bir kent. Kim kime, dum duma. Aynı apartmanda oturanlar bile birbirini tanımıyor. Tanıyacak diye ödü kopuyor. Ahacık da söylüyor.

“Sayın Emniyet Müdürümüz Orhan Sayarı’nın babası, emekli Ağır Ceza Hâkimi Erkan Sayarı dün akşam Hakk’a yürümüştür. Cenazesi öğle namazının arkasından Çarşı Camii’nden kaldırılacaktır. Eş, dost, tanıdık ve sevenlerine duyurulur. Allah taksiratını affetsin.” Köşger:

“Ya demin parkta kuşları görmeyince size söylemedim ama içime bir ateştir düştü. Bir an gözüm caminin üstünde uçuşan kuşlara kaydı. Bu mutlaka tanıştığımız gün için ölmeye uygun gün bulamayandır. Vah Erkan Bey’im vah!” Kındirik Yusuf:

“Hakket, ceza hâkimiymiş? Vay canına! Çeşit, garip adamdı.”

Köşger Yakup:

“Garip, çeşit değil güzel adamdı. Hem bizden hem değildi. Selam vermeden geçmez, boş konuşmayı sevmezdi. Yalnız konuştu mu da kitap gibi konuşurdu.” Gevende:

“Hiç söylemedi ki bilelim hâkim olduğunu. Alnında da yazmıyordu. Adamı bizim delilerden sandık. İyi de bundan sonra bu kuşları kim doyuracak?” Hacı Bayram:

“Sağlığında bir hayrımız dokunmadı. Kuşlarını teberik bıraktı der, biz doyururuz. Alın apteslerinizi, son görev yedinci yalnız adam için camiye yollanalım.” Köşe plakçası müziği:

“Çektiğim acı yeter

Oakta duman tüter

Ellerin derdi vardır

Benim ki daha beter”

NECLA HANIM*

Nazlı Kara

**Malatya Öyküleri Yarışması Üçüncüsü*

Bölüm 1

Malatya'da bir yer...

Necla Hanım gün görmüş kadın. Onca acı başından gelip geçmiş ama ayakta kalmayı bilmiş. Yavruları için devam etmiş hayatına. Sohbetimizin bir yerinde:

-Amaan benim kaderim daha bebekken çizilmiş, ismim kaderimmiş, diyor.

“O ne demek abla, adınla ne alakası var?” diye soruyorum bilmeden birkaç kelimenin ardına saklanmış koca geçmişi.

Meğer Necla abla isminde bir hikâye saklıyormuş ve de içinde. Başlıyor bir bir dökülmeye:

Necla kız, Malatya'nın Pütürge ilçesine bağlı bir köyde dünyaya geliyor. Köy cennetten bir mekân... Şiro Çayı'na sarı laleler misali kayısı ağaçları eşlik ediyor. Hele baharda seyrine doyum olmaz bir görsel şölen sunuyorlar sakinlerine. Ağacıyla suyuyla, dağı taşıyla buralar hep bambaşka güzellikte, eşsiz bir mücevher...

Pütürge'nin güzel olan sadece doğası mı zannettiniz? O hâlde epey ayıp ettiniz. Zira insanları da en az doğası kadar güzel ve eşsizdir bu memleketin. Bir Necla kız var ki gözleriniz görmesin. Sanırsınız ay parçası. On beşine geldiğinde yüzüne bakmaya doyulmaz akça pakça bir genç hanımdır artık Necla. Babasının da hâli vakti yerinde olunca köydeki her genç kız Necla'nın yerinde olmak ister. Dünya Necla için döner.

Hasan, Necla'nın komşu oğlusu. Babası Pütürge'nin eski ağalarından birinin en büyük oğlu. Atadan dededen dünya kadar kayısı bahçesi kalıyor. Hasan'ın babası ise mirasyedi çıkıyor. Çalışmak hak getire. Vakti zamanında köyün ağası olan babası gibi tarla takımla uğraşmak istemiyor, hele amele takımı ile muhatap olmak hiç ona göre değil, sırayla satıp savıyor malı mülkü.

Başta köylünün saygısı sonsuzken bu tembel adama, zamanla eski hürmet gösterilmez oluyor. Malı mülkü azaldıkça günbegün itibarı da azalıyor, sıradanlaşıyor ve belki daha da kötüsü...

İşin aslı Hasan çalışkan bir delikanlı ama evlerinde kimse çalışmıyor ki zavallı ne yapsın? Her gün atına atlar, bağ bahçe gezer Hasan. Bir de Necla'sı ile buluşur. Köyün alt tarafındaki mezarlığın yanı başındaki kayısı bahçesi onların buluşma yeri. Hasan kayısı bahçelerini çok sever. Hele baharda çiçek açtılar mı sanırsın beyaz bir cennettesin. Her yer apak kesilir. Üzerine atlasan içine gömülürüm zannedersin. Bir de sarardılar mı sorsan Necla mı kayısılar mı daha güzel diye. Karar veremez düşünür uzun süre.

Hasan iyi adamdır doğrusu, gönlü güzeldir, yüreği kocaman yangın yeri, her dem Necla der, durmadan Necla diye atar kalbi. Peki bunca sevgi ağır gelmez mi bir yüreğe? Yaradan gönül koymaz mı, benim yerimi kimlere verdin diye?

Bölüm 2

Dünürcü

Vaktin tamam olduğuna karar getiren Hasan'ın anası, atası ellerinde lokumları, bisküvileri çalarlar Neclaların kapısını. Dünürcü gitmişlerdir, artık vakit vuslat vakti midir?

Necla'nın babası hoşnut olmaz bu durumdan.

-Olmaz, der. Kızımı nasıl doyuracak sizin oğlan?

Hasan'ın anasının, atasının gücüne gider bu durum lakin belli etmezler.

-Rızkı veren Hüda'dır, Efendi! Korkma, kula minnet eylemeyiz. Bizim kapımızda kim aç kalmış ki sizin kız aç kalsın? Merak etmeyessin, sen yüreciğini ferah tutasın.

Necla'nın babası için bu sözler yeterli değildir. İkna olmaz. Ret cevabını oracıkta verir. Ardından "Nuh der peygamber demez." Dünürçüler elleri boş dönerler gerisin geri.

Evde heyecanla bekleyen Hasan haberi alınca deliye döner.

-Ya Necla ile evlenirim ya bu diyarlardan giderim. Sevdiğim her şeyden vazgeçerim, der kestirip atar.

Hasan her gün Necla'sı ile buluştuğu kayısı bahçesinde bekler, bekler. Saatler gün gibi geçer. Hasan'ın yüreği solar ama elden ne gelir?

Necla kız belli bir süre gelemes buluşma yerine. O da çok sever Hasan'ını amma anadan, atadan çekinir, yine de kara sevda üstün gelir, tekrar gider Hasan'ın yanına.

Hasan:

-Kaçalım Necla, gidelim buralardan. Korkma, bakarım ben sana.

Necla:

-Bilirim bakarsın lakin belki bir yolu vardır anamdır, atamdır öyle bir çırpıda atmak olmaz Hasan'ım. Hele az bekleyelim, yumuşatırım ben onları.

Hasan bu sözler üzerine mecbur bekler. Her gün kayısı bahçesinde Necla'sını görüyor ya, başka bir şey istemez gayrı.

Bir gün Necla gelmez her zamanki saatinde, yine beklemek düşmüştür Hasan'ın payına. Nihayetinde anlar bir şeylerin ters gittiğini, yüreğine çöker acısı. Koşar gider evine.

Eve ulaştığında anasını bir garip bulur, bir şey saklıyor belli ki...

-Hele söyle ana, ne var dilinin altında?

-Oğlum, aslanım sana kız mı yok? Yedi köyün en güzel kızını iste, alayım. Gel, vazgeç bu sevdadan.

- Hayırdır, niye böyle konuşursun?

- Nasıl olsa duyacaksın, ana sözü dinle, vazgeç bu kızıdan. Necla'yı sözlemişler. Söz ver bir delilik yapmayacan.

Beyninden vurulmuşa dönen Hasan, bir hışım ile çıkar evden. Atını sürer dağlara, ovalara. Gerar Kalesi'nde seyreder, aşağıda kendi hâlinde kıvrılıp giden dereyi. İçindeki fırtınalara inat ne de sakin akıyor. Suya baktıkça umutları artıyor genç adamın. Necla'sını alıp bu diyarlardan kaçacak, başka türlü olmayacak.

Her zamanki yerlerinde her gün bekler Hasan. Bu hikâyede Hasan'ın payına sabretmek düşmüştür. Ne yapsa bu kaderden kaçamaz genç adam. Sonunda bir gün selvi boylu Necla, gölgesini sevdiği Necla, görünür yollarda. İstese Necla, yollarına canını verecek. Hasan onun gelişini izliyor, bıraksalar ömrünce onu izleyecek.

-Hasan'ım bekleyelim. Anama dedim ben, istemiyom dedim. Bak sonu güzel bitecek, hissediyom ben. Az daha sabret, olur mu benim yiğit Hasan'ım?

Hasan bu sözlerden sonra ömrünce bekleyebilir. Necla onu seviyor. Necla öyle diyor ya Hasan'a düşen gayri beklemek.

Zaman imbik imbik akarken bahar tekrardan gelir. Necla'nın atasıgil yumuşamak şöyle dursun, üstüne düğün günü keserler. Necla'ya gayri dışarı çıkmak da yasaktır.

Hasan az daha beklese delirecek. Bir gün küçük bir kız elinde bir pusulayla çıkagelir kayısı bahçesine. Mesaj vardır Necla'dan.

“Düğün günü, der en uygun zaman. Kargaşada kaçacağım, geleceğim buraya. Hazırlığını yap Hasan'ım, gayri gidelim buralardan.”

Sonunda beklenen gün gelir çatar. Düğün dernek kurulur. Neclagilin evinde davullar, zurnalar çalar meydanlarda. Anasıgil misafirlerle ilgileniyor. Vakit tamam gayri. Necla kız bir çırpıda telini duvağını atar üstünden, eski entarilerini geçirir sırtına. Yabancı gibi süzülüp çıkar baba evinden.

Yollar uzamış bitmek bilmiyor, koşacak koşamıyor. Kimse anlamasın diye sakın görünmeye çalışıyor ama içi yangın yeri. Artık Hasan'ı görebiliyor uzaktan karşı geçitte. Onu bekliyor atının üzerinde tüm heybetiyle, bir de bir at var terkisinde.

Necla kız ulaştı sonunda Hasan'ına, atladılar atlarına. Eyyat, götür bizi uzaklara, yârimle geçecek yıllara, onun yanında yaşlanmaya...

Heyhat! atlar hızlı lakin Necla'nın kaçtığı haberi daha hızlı. Atlardan daha çabuk ulaşmış menziline.

Evleneceği adam da hırs yapmış, gayrı bırakmam diyor Necla'yı. Vermem o gavur Hasan'a. Görür o, düğünden kız kaçırmak da neymiş? Ben de güveysem, ben durdukça kavuşmak haramdır bu dünyada onlara.

Bir sürü adam toplamışlar, düşmüşler kara sevdalıların peşine.

Onların yazgıları ezelden belliymiş ama onlar bilememiş. Çok uğraşmışlar ama bir türlü olmamış, değiştirememişler yazılmış olanı. Uzaklaşmadan köyden yakaladı adamlar. Çektiler aldılar Necla'yı, verdiler güveye.

Gayrı onlarınki ömür boyu sürecektir bir sürgün. Hasan istiyor ki oracıkta ölsün. Rabbinden öyle bir istedi ki burnu nefes almayı şimdi bırakacağım zannetti. Bu acı yaşatmaz zannetti. Ama olmadı, ölemedi. Her aldığı nefes yüreğine bir düğüm olup çöktü ama yine de yaşadı. Hasan, öylece arkasından baktı, gidişini izledi sevdiceğinin son kez uzun uzun. Acısı büyüdü büyüdü oturdu göğsüne, tüm benliğine. Bu yerler artık haram. Atının yönünü çevirdi güneye, döndü gitti bilinmezlere.

Bölüm 3

Necla bebek

Hasan için yıllar belki su gibi, belki de imbik imbik geçiyor. Dışardan bakan biri bunu nasıl bilebilir ki? O, Hasan ile Yaradan'ın arasında. Yalnız Yaradan'la aralarındaki kalp kırıklığını nasıl hallettiler,

orası hep muamma. Bilinen bir şey varsa o da yıllar atlarına atlamış, durmadan sürmüşler dört nala.

Yine de hayat devam etti, gittiği yerde evlendi Hasan, baba oldu. Kardeşleri bir bir yanına geldi, bu sefer de amca oldu. Yıllar kendine yeni sevinçler getirdi, o da onları aldı, kabul etti mahsun mahsun ve hâlâ içinde sakladığı çocuk kalbiyle. Hasan baba, Hasan amca, Hasan ailenin en büyüğü... Erkek kardeşleri de yanına sükün edince büyük bir kabile olmuşlar bu yeni yerde. Herkes sayıyor, seviyor bu içine kapanık adamı.

Derken günlerden bir gün, en küçük kardeşin bir bebeği oluyor. Ailenin büyüğüne Hasan amcasına muştusu gidiyor. Bir kız çocuğu... Kucağına alıyor bebeği akça pakça, gözleri ipil ipil, pırıl pırıl bakıyor aynı Necla'sı gibi. Hasan amca bebeğe dalıp gidiyor, sonunda utana sıkıla başını kaldırdığında "Adı Necla olsun mu?" diye soruyor.

Bölüm 4

Malatya şimdiler...

Malatyalı Necla da artık yaşlandı. Anne oldu hatta teyze diye çağırıyorlar artık onu. Bir bayram sabahı dolaşüyor çocukluğunun geçtiği sokakları. Bayramlaşıyor köylüleriyle. Derken sokakta bir kız çocuğuyla karşılaşır. Yanındakiler ona "Necla" diye sesleniyor. Malatyalı Necla:

- Senin adın Necla, öyle mi?

-Evet teyze.

-Hasan'ın yeğenisin, he mi?

-Hıhı, siz kimsiniz?

-Ben, ben Necla. Ne de güzelmişsin. Keşke adını Necla koymasalarmış.

-Neden ki?

-Neclaların kaderi güzel olmaz da ondan. Dilerim Hak'tan kaderin

benimkine benzemesin, senin kaderin güzel olsun e mi?

-İnşallah teyze.

Necla Hanım'ın yıllar sonra atasının, dedesinin topraklarında karşılaştığı kişi, Hasan'ın Necla'sından başkası değildi.

Necla Hanım adının sahibi ile işte böyle tanışmış. Sahi bir insanın kaderi, isminden etkilenir mi?

Bölüm 5

Kavuşmamız pek yakında...

Necla kapıyı tıklatarak girdi içeri. Birkaç ev gezmesi gerekti. İçeri girdiğinde Hasan somyada oturmuş, hasret gideriyordu eş, dost, akrabayla. Yıllardan sonra ilk kez gelmişti köyüne.

Sonunda dünya gözüyle gördüler birbirlerini. Biri o yiğit Hasan oluverdi, öteki genç bir kız. Sanki hiç yıllar geçmemiş... hasretle, özlemle, yokluğuyla mücadele ettikleri onca sene hiç yaşanmamıştı.

Utandı sıkıldı Necla, varıp Hasan'ın karşısındaki somyanın ucuna ilişti usulca.

Hasan, yüreği kavruk Hasan. Evlenmiş, barklanmış, yaşananları unutmaya çalışmış. Çabaladıkça daha çok gömülmüş hatıralara. Közlendikçe harlanmış. Yıllarca acısını çekmiş, durmuş kaybettiğinin, Necla'sının. Sonunda bir gün fark etmiş ki acısı kendisi ile beraber yaşıyor. Nefes alıyor. Anlıyor ki o artık yarasını seviyor.

Şimdi ise karşısında duran, gözlerinin gördüğü, kanıyla canıyla sevdiceği Necla. Hiç değişmemiş. Bak yüzüne, hâlâ al al.

Öyle saatlerce oturdular karşılıklı. Etraftakiler bir şeyler anlatıyor evet ama gelin bu sevdalılara sorun. Kulaklarına hiçbir çalınmıyor.

Neden sonra fark ettiler ki odanın içinde bir tek ikisi. Meğer herkes kalkıp gitmiş ama bizimkiler sevdalı işte, dünyadan haberleri yok imiş.

İlk söze başlayan Hasan oluyor:

-Necla gel, gitme gayrı, yanımda kal!

Necla susuyor...

-Bak artık bizi kimse de durduramaz. Yetmedi mi bu ayrılık? Benim ömrüm gitti. Gel etme, tut elimi.

Hasan da susuyor artık. Necla ne diyecek ola?

Necla yere bakıyor uzun uzun. Kaldırdığında bakışlarını:

-Hasan, iki gözümün nuru Hasan, yüreğimin şenliği Hasan, ben istemez miyim dizinin dibinde oturmak? Ömrümce yanından ayrılmamak ama bu dediğin olmaz gayrı. Çocuklar büyüdü, onların başını yere eğdiremeyiz. Bizim kavuşmamız mahşere kaldı.

Vakit akşam olmuştur artık. Oda ıpsız, ses çıkmıyor ikisinden de. Karşılıklı oturuyorlar öylece, kalkamıyor, ayrılamıyorlar ki birbirlerinden. En sonunda sessizce kalkar çökmüş olduğu yerden Necla. Bakamaz ardına, gözlerine. Döner gider sessizce karışır karanlığa.

Çok zaman sonra Hasan'ın cenazesi getirilir Malatya'ya. Öyle vasiyet etmiş rahmetli. Köyündeki mezarlığa gömülmekmiş son dileği. Toprağa verilince cenaze, birer ikişer döner herkes evine. Bir kişi dönmez, dönemez yanından. Oturur usulca, mezarın yanı başında, usulca bir şeyler mırıldanmakta:

-Az daha sabret Hasan'ım, kavuşmamız pek yakında.

KONDÜKTÖR BAYRAM

Fehmi Salık

Kurulmuş saat görevini yapan eşi, onu o gün de aynı saatte uyandırdı.

“Hele kalk da dışarı bir bak.” dedi.

Yatağından gerinerek çıkan Kondüktör Bayram, tren istasyonuna bakan pencerenin önüne geldi, perdeyi köşesinden tutup kaldırdı, istasyona doğru şöyle bir göz attı.

Tüm yöre apak olmuştu. Tepe tepeliğini, dere dereliğini yitirmişti. Ağaçlar dallarını, evler çatılarını zor taşıyordu. İniş/yokuş bir olmuştu. İstasyona inen yol silinmişti. İstasyonun o yandan bir çift koşut duman yükseliyordu o kadar.

Bayram, eşine döndü:

“Anlaşılan Makasçı Süleyman, şefin sobasıyla birlikte yolcu bekleme salonunun sobasını da yakmış. Duman ikili çıkıyor çünkü. Bu çağa geldik, bizim bu ara istasyonları henüz kalorifere kavuşmadı. 07.40 nerdeyse gelmek üzere. İyi ki emekliyim artık yoksa soluğu çoktan istasyonda almıştım şimdi.”

Eşi konuştu:

“Seni bu tür karlı günlerde istasyona yolculadığım az mı oldu Bayram? Bizim bu tarafın kışları çok ağır, soğuğu can yakıcı, kavurucu oluyor. Kalorifer kazanları mı dayanır buralara?”

“Ama hiç üşümedim” dedi Kondüktör Bayram, konuşmasını sürdürdü:

“Elimde o bilet delen ‘çık çık’ sesli alet, boynumda çantam, koca tren babamın malı gibi bir uçtan bir uca ne uyku ne yorulmak, gezip durdum ha babam. Ömrüm tren koridorlarında geçti hep. Koridorlar

insan kaynardı o zaman. Şimdi öyle değil artık. Gözünü sevdiğim uygarlık, kara trenin rengini de değiştirdi, çağa yakışır bir biçime dönüştürdü onu. Bizim zamanımızın trenleri böyle değildi. Trenlerin islimi, buharı, çuhçuhu nefesimizi tıkkardı. Benim binmediğim posta, ekspres kalmadı. Kurtalan/Haydarpaşa hattında kaç istasyon var, adlarıyla birer birer rahat sayarım. Sana bir şey diyeyim mi Keziban? İster yük treni ister posta ister ekspres olsun, onları birer esmer sevgili gibi bağrıma bastım ben.”

Eşi, Bayram’ı destekledi:

“Doğruyu söylüyorsun Bayram. O esmer sevgililer olmasaydı ne çocuklarımızı baş göz edebilirdik ne de ev alabilirdik onlara.”

Kondüktör Bayram derinden bir iç çekti:

“İçimde bir çibandır kaşınır durur sürekli. Benim aklım, Haydarpaşa/Gebze hattında işleyen o banliyö trenlerinde kaldı hep. Çift yol; bekleme yok, gecikme yok, biri gidip biri geliyor. Ta o zaman da sana söylemiştim. Emekli olduğumda bu güzergâha yakın bir yere yerleşiriz, demiştim. Sense ‘Doğduğumuz topraklar olsun’ diye tutturmuşsun.”

Keziban Hanım, bir suçlu gibi boynunu büktü.

“Doğru diyorsun, doğru diyorsun da ne yalan söyleyeyim, ben Hekimhan’ı hiçbir yere değişmem. Çocuklar da Malatya’da, istasyon ayağımızın altında. Tren hazır, yeter ki sağlık olsun.”

Kondüktör Bayram, konuyu değiştirdi:

“Sana bir şey anlatmak istiyorum.”

Eşi güldü.

“Anlatıyorsun işte.”

“Yok, yok” dedi Bayram. “Değişik bir şey.”

“Ne anlatacağını biliyorum.” dedi eşi. “Esansçı Rıza’nın, Makasçı Süleyman’ın, Destancı Kâzım’ın öykülerine devam edeceksin yine.

Tren koridorlarında, istasyonlarda neler çektiğinizi, neler gördüğünüzü, neler yaşadığınızı anlatacaksın.”

Kondüktör Bayram duygulandı.

“Sözünü ettiğin o üç insan, mesleğim boyunca kardeş/yoldaş oldular bana. Aynı bedenin dört ayrı görünümüydük onlarla. Makasçı Süleyman’ın iki oğlu doktor çıkıyor yakında. Esansçı Rıza, kızının birini hemşire, ikincisini öğretmen yaptı. Destancı Kâzım’ın büyük oğlu mühendis, küçüğü subay oldu. Çok şükür biz de çocuklarımızı ekmeğe kavuşturup ev/bark sahibi yaptık. Bunları bu ‘kara tren’e borçluyuz hep...”

Eşi, kocasının düşüncesini perçinledi:

“Şükürler olsun, Malatya’nın içinde onlara ev aldık. Benim gözümde Malatya, bu dünyadaki cennetin adıdır. Havasını/suyunu, dutunu/kayısısını dünyaya değişmem.”

Kondüktör Bayram, burada güldü.

“Bütün bunlar kolay gerçekleşmedi. Sana anlatmıştım belki de. Kurtalan Ekspresi’ndeyim bir gün. Tren Malatya’da su aldı, inenler/binenler oldu. Yönümüz Haydarpaşa’ya doğru. Saat gecenin 03’ü. Tren ağzına dek dolu. Koridorlar tıklım tıklım. İğne atsan yere düşmez. Yöre yine böyle karla örtülü. Koridorlarda yürümek büyük bir azap. Elimdeki bilet deleceğini ‘çıt çıt’ öttürüyorum ama nafile. Herkes tutunduğu yere mihlanmış gibi. İki vagonun birbirine eklendiği yerde çakılıp kalmışım. İnsanların çoğu birbirine yaslanmış ayakta uyuyor. Çok silik bir ışık aydınlatıyor bulunduğumuz yeri. Dışarının dondurucu soğuğu, içerideki insan nefesini buharlaştırıp kapı/pencere camlarına yapıştırmış durumda. İşte tam bu zaman Destancı Kâzım’ın o yanık sesi, kuyuya düşmüş bir adamın iniltisi gibi yayıldı trenin içine:

‘Bayrak Albay Celal Dora elinde/Göklere yükseldi Kore ilinde/
Allah Allah her askerin dilinde/ Düşman mı dayanır gayrı bizlere?’

Kâzım’ın bu dokunaklı sesini, kalın/kaba bir erkek sesi anında

susturdu:

‘Kore nere, sen nere? Ne işin vardı oralarda kardeşim? Dikine gömülü birer ölü gibiyiz. Ayakta bile olsa, bırak da rahat uyuyalım.’

Trenin içi daha da soğudu.

Dayanamadım artık, o sese doğru bağırdım: ‘Haklısın bey kardeş. O da ekmek parası için eline verileni okuyor.’ Neyse iş tatlıya bağlandı, kimseden bir ses çıkmadı artık.

Suskunluğun süresini, bu kez de Esansçı Rıza’nın lastik gibi çekip uzattığı o söz kısalttı:

‘Esanssss!’

Trenin içini, gözlerinin önüne sen getir artık.

“Bunları bırakalım da başta dediğim gibi sana bugün başka bir şey anlatmak istiyorum ben.”

Kahvaltayı hazırlayan eşi, “Seni dinliyorum.” dedi,

“Uzun bir düş gördüm bu gece.”

Kezban Hanım, kendini tutamayıp bastı kahkahayı.

“Hayrola, yapmak isteyip de yapamadıklarını düşlerinde gerçekleştiriyorsun demek? Doğrusu çok merak ettim. Hadi, seni dinliyorum.”

“Neyin üstüne dersin yemin edeyim, iki kez uyandım/ uyudum, aynı düşü yeniden gördüm.”

Eşinin bardağını dolduran Kezban Hanım, “Tamam, inanıyorum Bayram, hele sen gördüğün şu düşü anlat bana.”

Kondüktör Bayram, çayından bir yudum aldıktan sonra gördüğü düşü anlatmaya başladı:

“İkimiz el ele, Kernek’in orada tur atıyoruz. Üstümüzde gökyüzü, önümüzde bir şelale... Yanımız/yöremiz insan kaynıyor. Mevsim ilkbahar, aylardan mayıs. Güneş, Malatya’yı terk etmek üzere. Güneşin gücü karşısında saklanan yıldızlar, onun yokluğunu fırsat bilip bir

bir ışıldamaya başlamış. Atatürk Ortaokuluna giden yolu aydınlatan dizi hâlindeki o güçlü lambalar, kadınların boyunlarını süsleyen gerdanlıklar gibi yalap yalap yanıyor...”

Kezban Hanım, eşinin yüzüne baktı, sözünü kesti:

“Dur hele Bayram, sen kondüktör gibi değil kitap yazarlar gibi konuşuyorsun. Yoksa bu geceki düşte ermiş olmayasın?”

Kondüktör, kendini tutamayıp bir kakhaha attı.

“Gördüklerimi anlatıyorum Kezban. Seninle birlikte toplumun içine biz de katılıyoruz. Yöre pırıl pırıl, yağ dök yala, o denli temiz. Belediye, tertemiz kanepeler koymuş insanlar dinlensin diye. Çocuk parkları, salıncaklar, oyuncaklar sıra sıra. Çocuklar, gençler, yaşlılar el ele. Neden sonra biz de çöküyoruz bir kanepeye. Yönümüz şelaleye doğru. Nurhak Dağı’ndan kopup gelen hafif bir rüzgâr ensemizi okşuyor. Bir ışık denizinin içindeyiz sanki. Sen konuşuyorsun önce:

“İnsan burada zamanın nasıl geçtiğinin farkına bile varmaz. İyi ki çocuklarımız buraya yerleşti. Burada yaşayanların ömrü, kesinlikle uzun olur.”

Tam bu zaman başımla bir yönü işaret ediyorum sana. Sen de hemen o tarafa doğru dönüyorsun. Sırtlarında, ellerinde, göğüslerinde davullar, zurnalar, kızıl/erkekli insanlar gruplar hâlinde bize doğru geliyorlar. Bir şenlik, bir panayır gibi tüm yöre. Bize en yakın kanepeye oturan iki genç, ayağa kalkıp alkışlıyor bu gelenleri, sonra konuşuyorlar:

“Kayısı bayramı bugün. Malatya kayısı sadece yurdumuzda değil tüm dünyada meşhurdur.”

Bu arada eli kitaplı öğrenciler geçiyor. Onları iştiriyoruz yine:

‘Bunlar araştırmak, incelemek, okumak için kütüphanelere gidiyorlar. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Malatya, ülkemizde kütüphanesi olan sayılı illerimizdendir. İstedığımız kadar bilgisayarda gelişmişliğimiz olsun ama kitabın tadı bir başkadır. Büyük düşünürler,

bir ülkenin kalkınmışlığını, kütüphanelerle hapishanelerin varlığına bağlarlar. Kütüphanesi çok olan yerin hapishanesi az olur.”

Son söz. Kezban Hanım’ın oldu:

“Güzel bir düş görmüşsün Bayram; sıcak, hoş bir düş. Ama şunu söyleyeyim sana:

Gördüğün o güzel düşten daha güzeldir bu canım Malatya...”

AMCAM, MALATYA VE BEN

Hatice Meraklı

O seneye bir kahraman lazımdı. Döner dönmez dâhil ettim hikâyemin orta yerine. Bir kez dinleyince hep anlatsın istedim. Önce tek nefeste döksün bütün yaşadıklarını, sonra beni de eklesin hatıralarına istedim.

Uzun kış gecelerinde üç numara saçlarında umuda koştum, yaz günlerinde gölgesine. Onu herkesten önce ben keşfettim. Toprak canlanırken sürgün veren bahar dalım, yaz gecelerinde dolunayım, son baharda teşrin yaprağım. Onu gençliğinden koparıp Dede Korkutluk’a bile bile saldım. Şimdi ben anlatacağım ona öykünerek, bu eksik hikâyeyi tamamlayacağım.

O gittikten birkaç hafta sonra konuldu teşhisim. Bir sonbahar sabahı yatağımdan her zamanki gibi süzülüğümde merdiveni yine öyle neşeyle inerim sanmıştım. Bizimkilerin gözleri önünde bir anda tökezlerken muşamba döşeli basamaklardan aşağı, ertesi gün duyacaklarıma ben bile inanmazdım. Hem sendeletip hem tepetakla eden bir burkulma içerisinde, kimsenin çözemediği kelimelerle ve kanlanmış dudaklarla yardım diledim.

Traktörün kasasında şehre indiğimizde birkaç yüz metre yürüdüm babamın kollarında. Sonra belediye otobüsü derken, hastanenin koridorlarını adımladık günlerce. Zorlu bir yolculuğun başında olduğumuzu o gün anladım. Günlerce eczane poşetleriyle dolaştım. Aldığım ilaçları kokularından tanıdım. Aylar sonra kabullendim yeni gerçeğimi.

Artık eskisi gibi sokaklarda koşamayınca çelik çomak bensiz başlayınca ve en sevdiğim al satarım bal satarım da ustamın yerine ben satamayınca anladım. Yüzüme, kara kalemle çizilmiş de üstünden

bir silgi geçilmiş gibi duran o fotoğraf karesi yansıyınca anladım. Oturma odasındaki divana, annemin köye gelen bohçacıdan aldığı nevresim kalkmamak üzere serilince anladım. Kendime az konuşmayı yakıştırdım.

İğneler, ilaçlar yaksa da canımı ben en çok o gelmeden terki diyar eylemekten korktum. Malatya ne kadar uzak olabilirdi? Her gelenden akıl almaya çalıştım. Köyde internet de yoktu ki açıp bakaydım. Komşunun oğlu bir gün sosyal bilgiler kitabındaki Türkiye haritasını getirince az kaldı sevinçten haykıracaktım.

Yaklaşık bir sene sonra dedemin ettiği hayır dualar gibi yeniden girdi hayatıma. Dudaklarıma oturan belli belirsiz tebessümü çoğaltandı onun varlığı. Yeni kelimeler, yeni mekânlar, taze hatıralar ve yeni bir amca yeğen olduk onunla. Adını da Halil koymuştu nenem, isminin sahibi gibi güzel bir yoldaş olsun diye. Halil, vefalı arkadaş...

“Çiçekten Harman Olmaz” türküsünü söyleyerek girdiğinde yanıma, kendimi Karadeniz’den aşağılara salınmış, Malatya’da soluklanmış gibi hissettim. Nenemin söylediği “Oy Mehmed’im Mehmed’im” türküsüne kardeş olmuştu bu yeni türkü. Bir de ardından “Etek sarı sen etekten sarısan” gelince repertuar tamamlanıyordu odamda.

Zaman zaman ayaklansam da iz bırakan bir hastalığı bu, kolay terk etmiyordu bedenimi. Askerden döndükten sonra divanını benim odama taşıdı ve nöbeti o devraldı. Pencerenin kenarına, bakır bir tabağa Malatya’dan getirdiği kayısıları, köhnüleri bir de bizim fındıkların en irilerini koydu. “Beraber keyif yaparız, yemezsen bozuyoruz” dedi. Ben o kayısıları misafirlere saklaması için ısrar etsem de bundan âlâ ilaç mı olur deyip kestirip attı. Ne de olsa o benim tek amcam, ben onun ilk yeğeniydim. Bazı geceler sayıklıyor, uyansa da yatağından uzun süre kalkmıyordu. İkimiz de uzun süre adapte olmaya çalıştık birbirimize. Ben onun kısa saçlarına ve kilo alıp güçlenmiş hâline, o benim dökülmüş saçlarıma, soluk benzime.

Eskiden biri askerden dönünce günlerce gelirdi insanlar

anlatacaklarını dinlemeye. Bizde de öyle oldu hem beni ziyarete geldiler hem ona göz aydınlığına. O da hem bana anlattı askerlik hatıralarını ve hem misafirlere. İlk akşam terminalde indiğinde gördüğü manzaradan bahsetti ve bir de Arslantepe'den, Beydağı'ndan. Saçlarına ak düşen bir amca misali anlatıyordu hikâyesini, dibinde olmak istedim. Ateşimi o dağlarda söndürdüm, umudumu o dağlara saldım.

Birkaç akşam sonra yeni gelen misafirlere, Teze Cami'yi anlatıyordu. Hafta sonu arkadaşlarıyla çarşı izninde uğrayıp bir vakit namaz kıldığı, adına hürmeten ettiği dualardan bahsetti. Sonra Yusuf Ziya Paşa Camii vardı, bir de içlerinde olup dua etmek istedim o anda. Sanki dermanım o mekânlarda diye düşündüm.

Başka bir akşam saçlarını ilk kestirdiği andaki duyguları vardı paylaştığı ve yediği ilk karavana yemeği. Onbaşıyla, çavuşla, komutanlarıyla, silahı eline ilk alışıyla, nöbetteki saatleriyle beni benden almıştı desem abartmış olmam. Kim demiş askerlik anıları bir başlayınca ardı arkası kesilmez diye. Hem bitmesini isteyen kim?

Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı beni aldı eski günlere götürdü, o mucize zamanlara. Yanıp kavrulmuş dudaklarıma baktım, rengi geldiyse gülün gelmesi de yakındı. Beni de Zümrüdüanka yapacak günler gelecekti, adım kadar inandığım günler.

Amcam konuşur, ben dinlerdim. Anlattıkları bazen tekrar olmasına rağmen onu hayran hayran seyrederdim. Zira ben artık bir askerlik hayranı ve Malatya sevdalısı olmuşum. Ne televizyon doğru dürüst çekerdi o günlerde ne bir başka teknolojik icat işe yarardı. Malatya yüreğimde bir çiçek gibi açardı. Dinlerken unuttuğum sızılarım, söz konusu anılar hitama erince kaldığı yerden devam ederdi.

Amcam askerlik anılarını anlatırken annem bize ıhlamurlar, ada çayları taşırdı. Bazen kuruttuğu elma, armut kuruları bazen de kırdığı fındıkları ikram ederdi. Bahçelere dâhil sayardım ben annemi. Her mevsim ayrı bir zarafet katardı çiçekler açan gözlerine. ıhlamurdan, papatyalardan, kızcılık marmelatından, ayva yaprağından müteşekkildi sanki.

Ben gündüz camın önünde nöbetleyen amcam da fındık bahçesinde dedeme ve babama yardım ederdi. Hiç unutmuyorum bir keresinde beni sırtında birkaç yüz metre ötedeki bahçenin altına taşımıştı da fındık mantarlarını birlikte toplamıştık.

Onun tek nefeste beni geri getirdiği akşam kendime bir söz verdim, bu iflah olmaz hastalık bitinceye kadar kimseye bedenimi yük etmeyecektim. Nasıl anlatılır, misafirliğe gittiğim evde sofrada en son kalmış gibi hissettim.

Bir başka akşam Orduzu Çınarı ve şalesinden bahsetti. Uzun uzun anlattı Çınarı; dallarını, köklerini, çınarın boş gövdesini duyunca dedemin sorduğu bilmece geldi aklıma:

“Yağsız deve yağdan öldü

ne yerde ne de gökte

sabaha karşı akşamdan öldü.”

Hani şu günlerce çözemediğim bilmece, benim gibi, imtihanım gibi yeni bir bilmeceye dönüştü zihnimde. Orduzu’daki çınarının dalları, içerisi boşalmış, duaya durmuş... Hatıralarında şifa aradığım o gece, rüyamda her gün daldığım boşlukları gördüm. Beni o boşluğa kim tıkamıştı, kim kilitlemişti kapıyı ben en köşedeyken. Ertesi gün ve daha sonra her su içişimde dua ettim o çınarın dibinde soluklanmak için.

Arapgir köprüsünde bir akşam devreleriyle yürüyordu amcam, ufukta kayısı bahçeleri, ardından vardıkları lokantadaki analıkızlı. O gece rüyamda sırat köprüsündeydim, koşarak geçiyordum üzerinden. Vardığım yerde cenneti âlâ, kapısı sonuna kadar açılmıştı önümde. Sofrada geleli kebabı, ardından dut helvası. Hemen sonra amcam, benim sevgili Halil amcam...

Bir yaz gecesi, yıldızların altında Battalgazi Camii’nden bahsediyordu amcam. Kesme taş duvarlarından, yanı başındaki yarım minareden, kubbesinden. Bir yıldız kaydı gökyüzünden ve ben dedim ki içimden, “Ey benim Rabbim! Şifa ver hazinenen ve nasip et o

kubbenin altında bir vakit namaza durmayı. Emeği geçenlere yanı başlarından birer Fatiha yollamayı.”

Mutlu mesut günlerimiz uzun sürmedi, birkaç ay sonra bir bahar gününde Halil amcam evlendi, yanımdaki yatağı kardeşime miras. Anıları, türküleri, bir de askerlik hatıraları.

Artık uzun yollar düşlüyordum, yeni kelimeler, yeni başlangıçlar. Bazen ondan kalan düşler atına binip kırlara koşuyordum, kimi zaman dağlara çıkıp mucizemi arıyordum. Benim hünerim hayallerim, felaketim dermansızlığımdı. Geriye kalan ne varsa bir hayal olsun istiyordum. Hayallerim bana bir yağmur sesi, bir bülbül sesi, bir bağlama sesi, ismim umut olsun istiyordum, benim kaderimi yaşayanlara bir umut...

Bir yol istiyordum Rabbimden, kırık dökük bu hayattan umuda giden bir yol. Malatya'ya varan bir yol.

Birkaç sene sonra devran döndü, dualar icabete erişti, nazu niyazlarım karşıda makes buldu. Sanki bir mucize oldu, bir el uzandı ötelere. Dermanım geri geldi önce, o gelince sükun etti koşmalar, gün doğarken köyden öteye aşmalar. Hayalini kurduğum ne varsa birer birer olmaya başladı.

Umudum hakikatimden bir parçaydı ve gerçekliğimi onunla tamamladım. Liseyi bitirdim, üniversite sınavına girdim ve tek bir üniversiteyi tercih ettim. İçinde Taşhan olan o şehirdeki üniversiteyi. Eteklerinde Somuncu Baba olan o yerlerdeki kampüsü. Amcamın askerlik yaptığı o bölgedeki fakülteyi.

Şimdi beni yazsın bütün saman kâğıtlar! Hatıralarına sarılsın bütün saçı üç numaralılar! Tanımadıkları hastalıklar üzerine yemin etsin cümle doktorlar! Lal kesilsin bütün şom ağızlılar! Yeni bir yola düşsün iyileşme umudu kalmayanlar! Islah olsun özgürleştiğini zannettikçe yalnızlaşanlar! Kaybettiklerinin farkına varamayanlar!

Açılsın yolları Malatya'nın, mahzun kalbimle hayalini kurduğum

Malatya'nın. Zira ben geliyorum, umudu terkisine almış koşuyorum
kervansarayına, Bedestenine, Taşhoron'a ve amcamın adımlarına.

HAVA DEPOSUNUN HÂLLERİ

Recep Turan

Kara Ali karşıdan bakıyor. Bir kayısı ağacının altına kurulmuş, tepesinde bir plaj şemsiyesi var. Rengârenk, biraz da kirli. Çok sert bakışları var. Hiç mi gülmez bu adam? Hayatında bir kez olsun gülmemiş gibi acayip bir görünüşü var. Derisi, şekilsiz kafasına zorla geçirilmiş gibi hep gergin, hep tedirgin. Hep suratsız Kara Ali. Hem suratsız hem kara bu Ali.

Sabah yedide başlar bizim işimiz. Malatya'nın en büyük, soğuk hava depolarından birinde çalışıyoruz. Çok soğuk olur depo ama biz üşümüyoruz. İnadına her saat başı çay içiyoruz. Çaydanlığı boş gören su koyup altını ateşliyor. Üzerimizde Kara Ali'nin siyah bakışları var, biz korkmuyoruz. Çalışıyoruz, arada çay içiyoruz. Çalışıyoruz, inadına çay içiyoruz. Ansızın sıcaklık kokuyor depo.

Her gün onlarca kamyon kayısı gelir elimizin altına. Buradan ayıklama işlemini yapıp bölümlere ayırırız. Ta ki satışı yapıp sevkiyatı gerçekleşene kadar misafirimiz olurlar.

Her saat başı çay içeriz. Serhat çayın altını yakıyor. Dışarıda acayip bir yağmur başlıyor. Kara Ali'nin şemsiyesini bir güzel yıkıyor. Kara Ali kaçıp depoya sığmıyor. Kuruluyor plastik, beyaz bir sandalyeye. Alıyor eline siyah bir telefon, dalıyor en derine. Arada soğuk bakışlar atıyor yüzümüze. Biraz da ıslak. “Ben buradayım, gözüm üzerinizde!” der gibi suratsız mesajlar atıyor bize. Korkmuyoruz, çalışıyoruz, arada çay içiyoruz.

Çay demleniyor, yaklaşık on kişiyiz. Dört erkek, altı kadın çalışıyoruz. Ustabaşı Levent de geliyor, çayını höpürdeterek içiyor. Kara Ali'nin dikkatini çekmek için sanırsam. Kara Ali bizden tarafa dönünce, “Arkadaşlar biraz daha pratik olalım. Bugün çok işimiz var.” diyor. Amacına en erken ulaşan ustabaşı oluyor. Artık çayını

normal içiyor. Kara Ali hâlen soğuk bakıyor. Dışarıda yağmur yağıyor, işletmenin penceresine davetsiz damlalar konuyor. Çalışıyoruz, arada çay içiyoruz. Yağmur yağıyor.

Hakan, işletmenin en küçüğü. Masmavi gözleri var. Malatya’da üniversitede okuyor. İki hafta önce okullar tatil olunca başladı işe. Yanıma sokuluyor, “Abi seviyorum.” diyor. Gülüyorum, “Olsun sevmek güzeldir.” diyorum. ”Kara Ali de sevmeyi hak ediyor!” diye dalga geçiyorum. Gülüyor, gülüyoruz, Serhat da gülüyor. Sanki aramızdaki konuşmayı doğru tahmin etmiş gibi. Gülücüklerimiz bulaşıyor oradaki herkese. Herkes gülüyor, Ustabaşı Levent’in boğazını gıcık tutuyor. Uzaktan Kara Ali bize bakıyor. Gülmüyor, gülmenin ne olduğunu bilmiyor! Malatya’ya ıslak ıslak yağmur yağıyor, işletmenin camlarına zamansız bir buğu tünüyor. En çok çay içiyoruz. Ansızın tebessüm kokuyor depo.

Zaman ilerliyor. Ellerimiz kayısıların bedeninde geziniyor. Çürük olanlarını alıp atıyoruz hayattan, suratsız olanlarını hemen hissediyoruz. Ayıklaya ayıklaya mavi selevleri dolduruyoruz kaç kere. Hakan selevleri çöpe boşaltıp geliyor. Dışarıda hâlen yağmur yağıyor. Darende’yi, Battalgazi’yi, Arapgir’i, Pütürge’yi, Yazıhan’ı teknil Malatya’nın her zerresini yunuyor, yunuyor ve yunuyor.

İşletmenin kapısından yağmur kokusu geliyor. Acayip bir his oturuyor içime. Nem kapıyor yüreğim. Hakan tekrar sokuluyor. “Ağabey vallahi çok seviyorum!” diyor. Gülmüyorum bu sefer. Gözlerimle onaylıyorum onu. Tekrar çaydanlığın altını ateşliyor Serhat. Kulaklarımız acayip açık. Hemen çayın geleceğı haberini alıyor. Bu sefer çay getirme sırası Asıye’nin. Kara Ali plastik sandalyeye yapışmış. Arada bir “Ben buradayım.” bakışları atmakta, sonra tekrar elindeki telefona dalmakta. İşletmenin kapısından Beydağı’na ilışıyor gözlerim. Başı dumanlı ve de yağmurlu, ıslanıyor düşlerim. Sonra tekrar işletmenin soğuk deposuna düşüyor benliğim. Asıye çayları getirmiş, acayip bir kokusu var. Kim yaparsa yapsın bu çay böyle kokmuyor! Hakan bana yakın, “Abi en çok kokusunu seviyorum.”

diyor. Haklı. Evet, bu koku Asiye'nin kokusu, çok sonra anlıyorum.

Devam ediyor Hakan konuşmaya. "Elleri çok güzel." diyor. Bir kadının ellerinin güzel olduğunu ilk kez anlıyorum. Bir adamın, bir kızın ellerine âşık olmasına ilk kez şahitlik ediyorum. İşletmenin kibirli, yüksek camlarına yapışmış buğusundan geriye su damlaları kalıyor. Şekilsiz, yukarıdan aşağıya yarışa tutuşuyor damlalar. Benim tuttuğum damlalar ikinci çıkıyor nedense. Bu sefer Şiro Çayı'na iliyor gözlerim. Haddinden fazla su toplamış. Gürül gürül sevda akar sesleri. "Yağmur en çok sana yaradı diyorum!" içimden. Malatya'da herhangi bir camdan yağmura bakarken baş harfimi camın buğusuna kazıyan hayali bir kıza âşık oluyor yüreğim. Tekrar depoya düşüyor benliğim. Islak, çalışıyoruz. İçerisi acayip soğuk, üşümüyoruz. Ansızın sevda kokuyor depo.

Kara Ali hâlen suratsız. Bakışları her an küfredecek, kalkıp kafa göz yaracak gibi. Alıştık artık, sığ bakışlarında derinlik aramıyoruz zaten. Sadece biraz insanlık koksa kâfi. Aslında kötü biri değil o. Akşam olup meyhanede kendisine tahsis edilen köşede oturunca yavaş yavaş başlayan insanlığı iki tek atınca tam oturur. Normal biri olur, içtikçe güzelleşir. O içtikçe insanlık oturur suratına. O içtikçe hayat akar damarlarından. O içtikçe Malatya'ya rahmet yağar, yeşillik kokar her zerresi. O içtikçe...

Hakan, "Abi o da beni seviyor!" deyince değişiyor gökyüzünün rengi. O an Malatya'nın, işletmenin üzerini kapkara bulutlar kaplıyor. Hayatla ölüm arasına kurulmuş bir set gibi, soğuk ilk kez bu kadar dokunuyor bize. En çok da bana. Karanlık ilk kez bu kadar hükmediyor. Zaman donuyor bir anlığına. Vakitsiz bir ayrılık peydahlanıyor ulu orta depoda. Orta Çağ kadar hantallaşıyor saatler ve de barbarlaşıyor. Biz donuyoruz, gülücükler donuyor, sevdalar donuyor. Kara Ali'nin suratsız yüzü donuyor. Asiye'nin kokusu donuyor ve de elleri.

Dışarıda yağmur yağıyor. Sonra kulağımıza bergamotu tadında sıcak bir söz dokunuyor. Sihri, "Çaylar..." denilince bitiyor zamanın. Kolumdaki saat paydos vaktine yaklaşıyor. Hakan'a bakıyorum,

zamanın hantallığından çok da şikâyetçi değil. Son hazırlıklarımızı yapıyoruz. Hakan son ayırdığımız çürükleri atıyor. Asiye ortalığı temizliyor, Serhat çaydanlığa sabah için su çekiyor. Ustabaşı Levent bugünkü işten gayet memnun ellerini ovuşturup Kara Ali'nin yanına gidiyor. Bir şeyler konuşuyorlar. Kara Ali'nin yüzüne insani bir gölge düşüyor. Belli ki işler yolunda gidiyor. Dışarıda hâlen yağmur yağıyor. Ansızın memnuniyet kokuyor depo.

Servise biniyoruz. Bir yanımda Serhat var, diğerine Hakan geliyor. Hakan'ın hemen önündeki koltukta Asiye var. Kokusu geliyor bize. En çok da Hakan'a. Gözlerini kapatıp yağmuru çeker gibi içine yapıyor. Asiye'yi soluyor, anlıyorum ben. Ben çekmiyorum bu sefer, utaniyorum. Kömürhan Köprüsü'nden sevdâ olup geçiyoruz. Yarı ayrılık, servisin camına yağmurun bakışları dokunuyor. Durmadan ilerliyor otobüs. Levent Vadisi'ne çocuk sesi oluyoruz durmadan. En çok ben kaybediyorum içimdeki çocukluğu. Hâlen ilerliyor otobüs. Bakışlarımız Turgut Özal Parkı'nda en yeşilinden aşk oluyor asırlar süren, solmayan ve biz hâlen yoldayız. Ne yolumuz bitiyor ne de yağmur diniyor. Her yeri su alıyor ama ilginçtir hiçbir yeri sel vurmuyor! Usul usul işleniyor Malatya'nın zerresine damlalar. Ansızın Battalgazi'ye tarih oluyor, Somuncu Baba'nın mekânına selâm duruyor damlalar. Yağmur yağıyor, biz gidiyoruz.

Kara Ali en önde oturmuş, bakışları hâlâ sert ve biraz da ıslak. Levent Usta yanına oturmuş Ali'nin. Gözlüğünde yaranmanın buğusu var. Yaslanmış koltuğa. Nihayet otobüs duruyor. Kanlı Kümbet'in hemen yanındaki duraktan Asiye iniyor ilkin. Hakan, otobüs camındaki görüntüsüne yapışıp kalıyor Asiye'nin. Tekrar hareket ediyor otobüs. Hakan'ın bakışları Asiye'nin indiği durakta kalıyor. Bilerek unutuyor bakışlarını. Kanlı Kümbet ayrılığa şahit oluyor. Yağmur yağıyor, kızıl damlalar alıyor ortalığı. Ansızın ayrılık düşüyor yüreklerimize. En çok da ben ıslanıyorum. Asiye'yi düşünüyorum, her şeyde ikinci çıkıyorum nedense. Yağmur yağıyor, biz gidiyoruz.

OY MALATYALI MUSTAFAM OY

R. Sibel Yolak

Prof. Dr. Mustafa Bey, çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği Malatya'ya geldiğinde, ölümsüz anıları gözünde canlandı ve gözyaşlarını tutamadı. Evinden zoraki sürülüp geldiği bu şehir ona kucak açmış, onu okutmuştu. Halasını, yardımsever komşularını, esnafları, arkadaşlarını, öğretmenlerini kısaca herkesi özlemişti. Anadolu'da "Güneşin doğduğu yer" anlamına gelen "Malatya" aynı zamanda Doğu'nun Paris'i idi. Ayrıca Hititçede 'bal ülkesi' anlamını taşıyordu. Gerçektende toprakları verimli, insanları yardımsever, dost ve vefalıydılar. Türküleri, komşuluk ilişkileri, güzel yemekleri, efsaneleri, verimli toprakları ve farklı kültürleri içinde barındıran yapısıyla dünyanın küçük Mustafa'sının kalbinde en özel yerini koruyordu bu güzel şehir. Halasının küçük evinin önüne gelmiş, kayısı ağacına hayranlıkla bakıyordu Mustafa. Hayatında o kayısı ağacının yeri bambaşkaydı. Kaç yaşına gelirse gelsin o onun kayısı ağacı olacaktı. Profesör, ağaca bakarken çocukluk yıllarına sanki geri dönmüştü. Gözünün önünde sekiz yaşında bir çocuk, yamalı pantolonuyla ağacın tepesine çıkmış, kayısıları toplamış ve nasıl ineceğini bilmeyince de ağlamaya başlamıştı. Bu çocuk kendisiydi.

İlk kez sekiz yaşında Malatya'ya gelmişti küçük Mustafa. Hakkâri'de doğmuştu. Babası genç yaşta ölüp annesi üç çocuklu bir adamla evlendirilince o evde oturamaz olmuştu. Üvey babasının beş çocuğundan her gün dayak yiyor, hatta yemeklerini bile elinden alıyorlardı. Günlerce ağlamış ve "Ana demişti. Artık dayanamayacağım. Bizim bir akrabamız neğın yok mu? Ben bu evde artık yaşamak istemiyorum." Annesi de ağlayan Mustafa'ya bakmış ve onu babasının ablası olan Hatice halaya yollamıştı. Hatice hala Malatya'da oturuyordu ve Mustafa'yı severdi. Dört ablası da evlenmiş, evden gitmiş, küçük Mustafa evde tek başına kalmıştı. Annesi de beş

çocuklu bir adamla evlenince dayak yemeğe başlayan Mustafa'ya Malatya yolları gözüküyordu. Küçük yaşında evinden, baba ocağından koparılmış, kendi evinde yabancı durumuna düşmüştü Küçük Mustafa. Hatice hala oldukça sinirli ve titiz bir kadındı. Önce Mustafa'yı istememiş. “Dertsiz başıma dert mi alacağım?” demişti. Annesi emrivaki yapıp otobüse bindirince ve kapıyı açıp küçük Mustafa'yı görünce halanın yüzü değişmiş ama onu kapıya koymaya yüreği razı gelmemişti. Ne de olsa kardeşinin yadigârıydı ve aynı zamanda küçük bir çocuktı Mustafa. Bu evde kurallar vardı. Ev ödevleri kusursuzca yapılacak ve kalan zamanda ev işlerine yardım edecekti. Olsun gene de çok mutluydu. Ona küçük bir oda ve yatak verilmiş ve yan odadaki büyük kütüphaneden istediği kitabı okuması için izin de verilmişti. Baba ocağında beş kötü üvey ağabeyle aynı odayı paylaşıp yer yatağında yattığı yataktan çok daha iyiydi elbet burası.

Malatya'da o kış oldukça soğuk geçmişti. Mustafa'nın ayakkabıları parçalanmış, çorapları hep karla ıslanmıştı. Soğuk, sert bir kışı vardı Malatya'nın. Küçük Mustafa canla başla derslerine çalışıyor, sürekli kitap okuyor, ev işlerine ve alışverişe de yardım ediyordu. Yalnız yaşayan büyük hala, bu çocuğun evine gelmesiyle hayat bulmuştu sanki. Okuduğu kitapları, sınıf arkadaşlarını, babasıyla eski günlerini anlatıyor, köyünü nasıl özlediğini de belirtiyordu. Bir seferinde halası, “Seni geri göndereyim.” dediğinde “Olmaz! Düşmez kalkmaz bir Allah! Ne iş verirsene ver. Kurbanın olayım! Beni üvey baba ve onun kötü oğullarıyla aynı eve yollama!” diye ağlamıştı. Demek ki evde durum o kadar kötüydü. Daha sonraları hala, bu küçük çocuğa alışmış, oldukça cimri olduğu hâlde kar giren ayakkabılarını görüp paraya kıymış ve ona yeni bir bot almıştı. Mustafa'ya sanki dünyalar verilmişti. Önce botlarını giymeye kıyamadı, yatağının yanına koymuş, günlerce seyretmişti. Sonra onları giyinip okula gitmişti.

Öğretmeni küçük Mustafa'ya doğum yerini sorduğunda, “Doğum yerim Malatya.” demişti. Artık onu tüm esnaf, satıcılar, öğretmenler tanıyordu. Bayramlarda halasıyla saatlerce yürür, akrabaları ziyaret

ederler, eğer halası o gün iyi bir ruh hâli içinde olursa faytona binerlerdi. Mustafa ilk kez fayton görüyordu. Farklı kültürleri bünyesinde bulunduran bir şehirdi Malatya. Komşuları Türk, Ermeni ve Kürt'tü. Hepsi de çok iyi insanlardı. Artık halasının küçük evi onun yuvasıydı ve kendini şanslı hissediyordu. Okulda arkadaşları da vardı. Malatya artık küçük Mustafa için büyüğü bir şehirdi. Bir gün büyük halaya, “Ben büyüyeceğim, herkese iş vereceğim. Okuyacağım ve Malatya için çalışacağım.” demişti. Geldiği bu şehir ona sahip çıkmış, küçük yaşta Mustafa da bu şehri benimsemişti.

Halanın iki odalı küçük evinin salonunda büyük bir soba vardı. Sokaktan dönünce Mustafa ayaklarını orada ısıtıyordu. Büyük hala bu sobanın üstünde kestane ve çay pişiriyordu. Çayın içine de karanfil atıyordu. Odadaki havanın kokusu yıllar sonra Profesör olan Mustafa'nın burnunda tütüyordu. Tandır ekmeğinin tadı yıllar sonra bile damağındaydı. Bir gün halasının yaptığı fındık yaprağıyla sarılmış bulgurdan ekşili köfteyi yemiş ve “Bu nasıl köfte, içinde et yok.” demişti. Yüzü pek gülmeyen hala, bu sözlerle saatlerce gülmüştü.

Mustafa masaya oturduğunda kendisine verilen tabağı yemiş ve şükreder olmuştu. Ne dayak vardı ne ödevlerini yırtan. Ne kulağını çeken ne hakkını yiyen. Hatta komşuları onu çok seviyor, bazen hediyeler de veriyorlardı. Efendi ve çalışkan bir çocuktuktu. Hem de oldukça dürüst. Bir seferinde parasını düşüren komşularının arkasından koşmuş ve bulduğu cüzdanını vermişti. O günden beri adı dürüst Mustafa idi.

Malatya'ya özgü ne güzel yemekler vardı. Bazen halası yapardı, bazen komşular getirirdi; patatesli içli köfte, bıldik dolması, samutlu mercimek köftesi, kulak çorbası, peynir helvası, erik ekşisi, reyhanlı Malatya köftesi, bulgurlu lahana sarması, tiritli köfte, nohutlu çorba, yeşil fasulye köftesi, Malatya kâğıt kebabı, ıspanaklı yoğurtlu köfte, malhuta çorbası, sosyete kısırı, patlıcan tava, patlıcanlı köfte, tarhana çorbası, yalancı içli köfte, analıkızlı, yoğurtlu çorba, yumru köfte, etli yarmacalı pilav, ıspanaklı ekşili köfte, bilik, taş kadayıf... Bunların

çoğunu hayatında ilk kez yemişti. Mustafa'yı en çok sevindiren şey komşu çocuklarının ve komşuların yardımları ve cana yakınlıklarıydı. Hatta sınıf birincisi olan Mustafa daha sonraları bir komşuları olan Necmettin Bey'in bursuyla öğrenim hayatına devam etmişti. Malatya'da yaşadığı çocukluk ve gençlik yıllarında komşuları ona öksüz ve yetim olduğunu hissettirmemişti. Hatta her bayram çocuklarına aldıkları hediyelerden ona da alıyorlardı. Küçük Mustafa ona ilk takım elbisesini yaptıran Bakırcı Halil amcanın elini öpmüş hatta sevinçten ağlamıştı. Sünnet töreninde Kuyumcu Bedros Efendi yatağına altın takmıştı. Hatta Kürt İdris onun kirvesi olmuştu. Diğer yandan Hüseyin dede ona büyük bir bahşiş getirmişti. Bayramlarda komşuları olan Mehmet amca onu hamama da götürmüştü. Onu çocuklarından ayırmamış, ona da gazoz almıştı. Mustafa ilk kez hamama gidiyordu. Tüm komşuları hem anasız hem babasız olan Mustafa'ya ellerinden gelen yardımı yaptılar. Malatya'da ona sahip çıkan insanlar vardı. Mustafa var gücüyle ders çalışıyor, halasına da yardım ediyordu.

O hafta çok şanslıydı çünkü halası onu bir düğüne götürmüştü. Baba ocağında olsa çocuk diye onu götürmezlerdi. Bu düğün sayesinde Malatya'nın tüm geleneklerini öğrenmişti. Halasının yanına oturan kadın adetleri bir bir anlatıvermişti. Düğün evinin damına düğün evi olduğu belli olsun diye büyük bir kırmızı Türk bayrağı asmışlardı. Düğünden önce oğlan tarafı yün almış, kız tarafı da bu yünle yatak yapmış. Bir gelenek olarak gelin olacak kızın amcasına, dayısına ve erkek kardeşine hediyeler alınmıştı. Düğüne gittiklerinde şerbetler dağıtılıyordu. Daha sonra türküler söylenmeye başlandı. Gelincik adı verilen gelin arabası süslenmiş, arabanın önünü bahşiş almak için sıraya giren çocuklar doldurmuştu. Gelin alayı durdurularak "sapançalık" denilen bahşiş alınmadan gelin arabadan indirilmedi. Damat ise evinin damında gelini bekliyor ve bereketli olsun diye gelinin başına para ile karışık leblebi ve buğday saçıyordu. Bahşişler verildi. Tabii Mustafa da bahşiş aldı. Gelin içeri alındı. Huyu yumuşak olsun diye gelinin gireceği eşiğe koyun postu serdiler. Dili tatlı olsun

diye ağzına bal sürdüler. Malatya'da gelinlerin fazla konuşmamaları adettenmiş. Sonra damat onlar da evlensinler diye “Darısı başınıza” diyerek ailenin bekârlarının başına bir avuç darı saçtı. Daha sonra türküler söylenerek danslar edildi ve yemekler yendi. Küçük Mustafa çok eğlenmiş ve Malatya'nın adetlerini öğrenmişti. İşte o gün kendini tam Malatyalı hissetmiş ve daha sonraları kimlik çıkartırken doğum yeri kısmına Malatya yazdırmıştı.

Liseyi bitiren Mustafa üniversitede tıp okumuş, bir bursla Amerika'ya gitmiş ve tam tıbbi bitireceği sırada Hatice halanın vefat haberiyle çok üzülmüştü. Başka çocukları da olmasına rağmen Hatice hala o küçük evi vasiyetinde Mustafa'ya bırakmıştı. Mustafa bu evin ona bırakılmasına çok sevinmiş ve çok duygulanmıştı. Ona sanki dünyalar verilmişti. Yıllarca ona hem annelik hem babalık etmiş olan Büyük Hala olmasaydı dünün küçük Mustafa'sı bugünün iş adamı ve Profesör Mustafa Bey olabilir miydi? Komşuları, esnaf, arkadaşları da olmasaydı tabii ki bugünün Mustafa'sı olmazdı. Mustafa hepsine minnettarlık duyuyor ve kendini çok şanslı hissediyordu. O öyle güzel bir şehre düşmüştü ki... Bir seferinde ayakları çok ağrıdığı için ve halasının verdiği böreği uzak bir yerde olan fırına götürmek için yola çıktığında ilk bulduğu minibüse binmiş, sonra cebinde parası olmadığını duyan ve hiç tanımadığı bir kadın, “Onun parasını da ben ödüyorum.” demişti. Bu dünyada ne iyi insanlar vardı. Sonra dönüşte börek tepsisiyle yere düşmüş, yolda gördüğü kişiler onu dükkânlarına almış, ayağına ilaç sürmüş, ‘Ağlama’ demişlerdi. Hatta ona su verip ‘Korkma oğlum!’ demişlerdi. Onu hiç tanımayan bir adam işini gücünü bırakmış, arabasıyla halasının evine bırakmıştı.

Yan bahçeli evde oturan komşuları İhsan amca, “Benim bahçemde bir sürü ağaç var. Gel oğlum topla sen de ye. Herkesin kısmeti ayrı.” demişti. İşte o an dünyalar Mustafa'nın olmuştu. Üzüm, ceviz, elma ve kiraz toplamıştı. Halası onu bir kap meyveyle görünce çok şaşırmıştı. “Hepsi senin bereketin, senin kısmetin” demişti. Mustafa geldiği yere bereket getiriyor, herkes tarafından çok seviliyordu. Demek ki

Allah, evinden sürülen bu yetim ve öksüz Mustafa'ya acımış, onu iyi insanların yaşadığı güzel bir şehre yollamıştı. Bu bir rastlantı da olamazdı çünkü bu onun kaderiydi. Malatya'ya gelmesi Allah'ın ona hediyesiydi tabii ki... Bir komşusu aşure getirmiş, bir komşuları da Malatya peyniri getirmişlerdi. Yanında pestil, turşu, tarhana ve kayısı tatlısı da vardı. Hatice hala “Senden önce bana kimse bir şey getirmezdı. Bunlar senin için.” demişti. Mustafa çok terbiyeli ve hatır soran bir çocuktı. Alışveriş yaparken bir teyzeye yardım etmiş, bir amcanın da düşen bastonunu vermişti. Gözlüklerini kaybeden bakkal amcaya bulması için yardım etmiş, ders çalışmak istemeyen bir komşularının çocuklarını da sınavlara hazırlamıştı. Komşuları Saliha teyze de onu bir sürü çeşit dondurması olan Abdullah amcaya götürüp dondurma satın almıştı.

Yıllar sonra geldiği Malatya'da Profesör Mustafa Bey, çok sevdiği ve onu sahiplenen bu şehirde gençlere ders vermek için üniversiteye tayinini istemişti. Annesi, üvey babası ve beş kardeşi bir salgında ölünce tüm miras da Mustafa'ya kalmıştı. Mustafa kararını vermişti. Artık bu şehirde evlenecek, bu şehirde kendi hastanesini kuracak ve bir sürü kişiye ekmek parası kazandıracaktı. Onun bu şehre gönül borcu vardı.

Yıllar sonra en başarılı iş adamları içerisinde gösterilmiş, plaketini alırken gözleri dolmuştu çünkü gazeteler onun için “Malatya'nın en başarılı iş adamı” yazmaktaydı. Yıllar önce büyük halasına verdiği sözü tutmuş, tüm hayallerini gerçekleştirmişti. Halası yaşasa onunla gurur duyar, ona sarılır ve “Oy Malatyalı Mustafa'm oy, seninle gurur duyuyorum.” derdi.

ŞİFA ALLAH'TAN

Zeynep Keslar

Sokak kapısı hızlı hızlı çaldı seher vakti. “Hekimbaşı, hekimbaşı!” Yorgun ve yabancı sesi tanımaya çalıştım zihnimde. Acil bir iş olmasa bu saatte kimin ne işi olur benim evimde? Yataktan doğruldum. Pencereden gelen ince bir aydınlıkta kapıyı açmaya doğru giderken Yamadağ’dan bu yana seyrek sepelek obalar, köyler arasında gelenin kim olduğunu çıkarmaya çalıştım, Takip ettiğim hastalar içinde aciliyeti olanları geçirdim aklımdan. Sabahın köründe ya kurt sürüsünün saldırısına uğramış bir çobana ya da attan düşen birinin yardımına çağrılırim ancak diyerek çıktım avluya.

“Dur, dur geldim.” Yüzü gözü toz içinde, kan ter içinde kalmış iki askeri buldum kapımda. Besmele çekerek, “Hayırlara gele inşallah!” dedim. “Hastamız var arabada.” dediler. Sokak kapısının dışına çıktığım vakit at arabasına boylu boyunca yatırılmış iri kıyım adamı gördüm. Kolunu sardıkları çaput parçaları kana bulanmış, gözlerinin etrafında mor halkalar oturmuş, yüzünün rengi kan kaybindan kireç gibi bembeyaz, nefesi kesildi kesilecek, elleri ayakları fersiz... Önemli biri olduğu belli olan giysilerinde kılıç keski izi yok lakin elbiseler parçalanmış. Epey uzaktan geldikleri hem yaranın durumundan belli hem de adamların yorgunluğundan. Yaralının yumuk gözlerini açıp baktım. Kafasında darbe izi olup olmadığını kontrol ederken, “Kim bu, ne zamandır böyle?” diye sordum. Kumral saçları alnındaki tere karışmış olan delikanlı cevap verdi: “Dediler ki Yamadağ’ın avı güzel olur, Arapgir’den geliriz. Yaban domuzu sürüsüne rast geldik. Başa çıkarız sandık ama Ramazan Bey’imizi fena yaraladılar. Amcam olur kendisi. Yanındaki mahdumu olur. Durumu nasıl, düzelir mi, iyileşir mi hastamız?”

Parmaklarımla şah damarına bastırınca usul usul atan damarı hissettim. Sabahın serinliğinde burnundan çıkan nefesin aynamdaki buhar yansımısını izlerken, “Bu civarlara inmez aslında domuz sürüsü. Herhâlde bataklık alana yakın geçtiniz. Bahar zamanı her sürüde yavru çok olunca hayvanlar olduğundan daha gergin olabilir ya da sizinle aynı anda bir kurt girdiyse sürüye, gözü hiçbir şey görmez hayvanların. Haydi, avluya taşıyalım. Şifa Allah’tan!”

İkiletmeden sözümü, seri ve hassas davranarak taşıdılar hastayı. Kuyudan çekilen su ile tarif ettiğim gibi yarayı yıkadılar. Bende otları döve döve havanda macun hâline getirdim. Her zaman yaptığım gibi Lokman Hekim’in elinden. Lokman Hekim’in ilacından deyip bildiğim duaları okuyarak yedire yedire havanda güzelce karıştırdım. Çok eskiden, daha hekimlik mesleğine meyletmeden evvel büyük nenem yapardı böyle. Köyün otacısı olan kadıncağız açıklamıştı bana daha çocukken. “Şifa bizden değil, sadece Allah’tan gelir oğul, bu dünyada en büyük hekim Lokman Hekim’dır. Yüce Yaradan onun ellerine bolca verdiği hikmeti biz sadece dilenebiliriz.” Ben de her hasta gibi dilenirdim Rabbim’den. Kaburgalarındaki kırık yüzünden nefes alırken inlemesi oldu hastanın. Oğlunun yüzündeki telaşeye, “Merak etme, canı var ki acıyı hissediyor, iyiye yor.” diyerek teskin ettim. Kolundaki yaradan pek hayır beklemiyordum. Merhemini şifasına şans verip bir gün sonra duruma göre yara yerleri iyileşmezse mecburen kesecektim kolunu hastanın. Endişeli olmalarına rağmen gençlerin elleri kör değildi, maharetli hareketlerle sarıverdiler yarayı hemen. Diğer derin olmayan yaraları dağlamak için közden kor ateşe dönen ocakta kesikleri ısıttık. İnsan ya da hayvan olsun can işte, bu acıya dayanmaları zor olur her zaman. Gereken müdahaleleri yapıp hastayı evin yanındaki misafir odasına taşıdık, yün döşeğe yatırdık. “Bu bahar ayları ovada birçok bitki yetişir. Ben de bugün bitki toplamaya çıkacaktım. Ben yokken ateşi olursa şu bezleri sirke ile ıslatıp bileklerine, alınaya koyun. Ara ara dudaklarından bir yudum su vereceksiniz, gözlerini açar da bilinci

yerinde soru sorarsa yeşil şişedeki şuruptan içirin. Tadı buruktur, arkasından su vermeyi unutmayın. Evimde benden başka kimse yok. Mutfakta yiyecek var, karnınızı doyurun. İkinci saatlerinde gelirim inşallah. Haydi, güneşe kalmadan çıkayım.” dedim. Önce birbirlerine bakan gençlerin büyüğü söze girdi: “Ağam, başka zaman gitseydin keşke. Durumu ağır hem gelen giden olursa garip karşılamazlar mı?” Sanırım amcasının durumu ağırlaşmış ölüm pençesine düşerse diye korkuyordu. “Amcana ilaç hazırlamam gerek. İlaç için de ot, ot bulmak için de ovaya çıkmam lazım. Burası benim evim, buradaki millet alışkındır. Allah'ın takdirine yapacak bir şeyimiz yok elbet. Olur da işler kötüye giderse Çolak Çoban'ı bulun. Çolak Çoban benim nerede olduğumu da bilir, kimden yardım alacağınızı da.” Gençlerin yorgun bedenleri ilaç deyince itiraz edecek gücü bulamadı. Elleri kolları yaban hayvan sürüsüne kılıç sallamaktan güçsüz kalmıştı. Biri bir yana diğeri bir yana çaresizce oturdular. Küçük olan oğlan babasından ayırmadı gözlerini. Kafasından geçirdikleri üzücü şeyler olmalıydı. Yüzündeki gerilmelerden, gözünden geçen kara bulutlardan anlayabiliyordum hâlini. Babasının yaralı haberini nasıl verecekti, babasının yerine nasıl geçecekti? Tecrübesiz yaşında babasının gölgesinin olmadan onca hanenin sorumluluğunu almak daha düşünürken korkutmuştu onu.

Arkamda iki yorgun, bir yaralı beden bırakarak ahıra yöneldim. “Atlarınıza suyu samanı ahırdan alırsınız. Kümesteki tavukları da unutmayın.” diyerek akşamdan hazır ettiğim çıkını emektar katırımın heybesine koyup çıktım. Güneş ortalığı ısıtmaya başlamıştı. Yemyeşil çayırın üstüne düşen çiğ, buhar olup göğe yükseliyordu. Köyün patika yolu geniş çayırlarına açılınca geriye koyunun, ineğin, keçinin geçtiği yollar kalıyordu. Pınar kenarlarında yetişen sarıçiçeklerden ve yarpuzlardan toplayacaktım. Karahindibalardan, yaban güllerinden, papatyalardan, kangal köklerinden, mavi renkli mineler, mor gökbaşlar, altın çiçekleri ve envaiçeşit bitkiden vardı bu çayırdaki. Yer göbelekleri toprağı kabartmıştı. Eğilip almak için toprağı elimi değdirdiğimde

uzaktan gelen bir at sürüsünün toynaklarının titreşimini duydum. İçi me gelen bir ürpertiyle bu çayırdaki tehlikede olduğumu hissettim. Çömelip etrafı kolaçan ettim. Kıştan çıkınca eşkıya milleti de bahar gelince çıkar meydana. Hekimle, evliyaya bir de deliye sokulmaya cesaret edemezler ama yine de kendimi güvende hissedemedim. Attıkları nara sesleri ile bindikleri siyah atların hışmı birleşince çok daha korkutucu görünüyordular. Büyük bir kaya ya da ufak da olsa bir in aradı gözlerim. Su kenarındaki sazlıklara da uzaktım. Kendimi saklasam bile katırım yüzünden çabuk bulunacağımın doğal davranmaya, börtü böceklerle uğraşmış gibi yapmaya çalıştım. Atlarına “Deh” deyip bana doğru yöneldiler. Muhtemelen derenin gözesine temizlenmeye, oradan da kasabaya yağmaya gideceklerdi. Ya da peşlerinde olan askerlerden kaçıyorlardı. Eğer kaçıyorlarsa bana ilişmeden geçip giderler diye içimi ferahlatmaya çalışıyordum. Ben onların önlerine çıkan bir oyuncak gibiydim. Önde at süren adamın siyahı solmuş sarığına bitişik peçesi yüzünü saklıyordu. Cehennem ateşi gibi bakan gözleri görünüyordu. Bu eşkıyaların bakışları altında iyice yalnız ve korunmasız kalmışlığın korkusu bürüdü bedenimi. Üzerime hızla yaklaştığında benimle konuşmaya bile yeltenmedi. Elinde tuttuğu kılıcı sallayacak kafamı bedenimden ayıracak zannederek yere kapandım. O ise atını kamçıladi ve üstüme hızla sürdü. At bile sahibinden daha insaflıydı. Ön ayaklarını üzerime basmayarak kaçırdı benden. Arka ayakları ilk bacaklarımı ezdi ve hemen arkasından gelen atların hepsi üstümden geçti. İlk anda kafamı kollarımın arasına alıp korusam da nafile, nallarının değmediği yer kalmamıştı bedenimde. Büyük bir gürültüyle dünyamı tepe takla edercesine ezdikleri topraktan, çimenden bir farkım yokmuş gibi hiç umursamadan geçip gittiler.

Ellerimden, kollarımdan kanlar akıyor, her yanımdan şimşekler çakıyordu. Üstüme kaç at basmıştı acaba? Bacaklarımda kırıklar vardı. Göz kapaklarımdan akan kanların ötesine baktığımda kopan kulağımı gördüm. Elimi kafama doğru kontrol etmek için götürmek istedim

ama elim gitmedi. Bileğimin zonkladığını fark ettim. Bacaklarımı oynatmak istediğimde parmaklarımı hissedemedim. Titriyordum ve titredikçe canım daha çok acıyordu. Katırım burnuyla kokluyor, canımın sağ olup olmadığını kontrol ediyordu. Ciğerlerime batan kırık kaburgalar yüzünden acıyla bağırmayı bile başaramadım. Toprağın üstünde kıvrandım, nefesimi toplamaya çalıştım saatlerce. Bir ara daha fazla dayanamayıp bayıldım. Uyandığımda gece karanlık olmuştu. Hem üzerime düşen çığ hem de üzerine yattığım kan beni ıslattığından üşümeye başlamıştım. Sabaha kadar böyle burada kalırsam kırıklarımın ziyade zatürreden çok çekeceğim belliydi. Acıdan açlığı, susuzluğu hissetmiyordum. Gözlerimi kapattığımda artık anladım ki kanamadan dolayı zihnim kapanıyordu. Ölen annemi gördüm bir ara. Rüya mı gerçek mi bilemeden başımı okşayıp “Gelecekler oğul, sabırlı ol gelecekler, haber verdim, gelecekler!” diyordu. Gözümü sabahın serinliğinde açtığımda aklıma evde bıraktığım hasta geldi. Beni bulamayınca Çolak Çoban’a haber verdilerse eğer izlerden beni bulmaları gerekirdi. Kafamda bunları düşünürken sadece sesleri duyabiliyordum. Toprağın titrediğini, ata binmiş birçok kişinin gelişini hissediyordum. Bu ova yeni bir güne hazırlanırken ben gözlerimi tekrar kapatıp sanki çayırarda değilmişim de iki kapısı olan bir kuyuda, anneme başımı yaslamış gibi hissederek bekliyordum...

Güneş tepelerden aştıkça sabah vakti, yeşilin güzel renkleri daha da belli oluyordu. Etrafa yayılmış kır çiçeklerinin kokusu insana güzel bir haz veriyordu. Ağaçların dallarına su yürümüş, dallar çiçeğe durmuştu, yeşil yapraklar iki güne patlamak üzereydi. Uzaklara bakınca serin bir yelin esintisiyle tazeleniyordu insan. Pınarlardan gelen şırıltı davet ediyordu insanı, su değil şerbet akıyormuş gibi cazibeliydi bu ses. Uzun yolun yorgunu atlar gördükleri bu cennet vadide kalmak istiyordu. Askerler ellerini yüzünü yıkayıp durup dinlenmeye can atıyordu. Bir neden bulsalar da bu cennet toprakta kalsalar diye içlerinden geçiriyorlardı. Çuha çiçeklerinin nakışladığı

kadife çimenlere yatıp uzanmak, atlas yorganlarda yatmaktan daha güzeldi. Yaban sümbüllerinin mor öbekler yaptığı yol kenarlarından. Hindibaların coşkusuna şahit oluyorlardı. Kangal dikenleri bile bu güzellikler arasında diken gibi durmuyordu. Ağaçlara dolanan verem otları hızlıca sarmaya başlamış kökleri. Aşılanmamış elmaların, kayısıların dallarındaki çiçek çokluğu toprağın verimini gösteriyordu. Bir de arı salsalar bu ağaçlara, kim bilir nasıl verimli bir hasat olurdu.

Gittikçe yeşilin daha güzel bir rengini bulacakmış gibi ilerliyordu ordunun başındaki Sultan İzzetin Keykavus. Hâlbuki Sultan'ın gözlerinin aradığı başkaydı. Dikkatlice her ayrıntıyı inceliyordu gözleri. Gördüğü rüyada işaret edilen yeri bulmak için peşinde binlerce askerin ihtişamlı büyüklüğü ovaya dağılıyordu. İlerideki sazlığı menzil tutmuştu. Onun gözleri de etkilenmişti bu güzellikten lakin her türlü baskına hazırlıklı olmak için askerlerine duyduğu sorumlulukla sazlıkların ardında konaklamayı planlıyordu. İlerledikçe gördüğü manzaranın rüyada gördüğü yerle aynı olduğunu idrak etti, işte o anda atı huysuzlandı. Sağ ön ayağı ile toprağı eşeleyerek directti. Sultan durdu, yanındaki komutan durdu ve “Hele bir bakın ileride ne var?” diye seslendi öncülere. Komutan sazlıklara baktı, tepelere göz gezdirdi, Sultan'ın ise rüyasında gördüğü yeri bulmanın sevinci yüzüne yansıdı. Eliyle işaret vermesiyle iki asker yere zıplayıp izlere baktılar. Çimenlerin üzerine düşen kan damlalarını görünce “Bir sürü nal izi var, bir boğuşma olmuş sanırım Sultanım.” diyerek ilerideki sinek yığınını gösterdiler. Komutan emir verdi askerlerine: “Bir yaralı mı yoksa leş mi bakın!” Böyle deyince Sultan tedirgin oldu. Askerler ise yine iki büklüm izlere bakarak sinek topluluğuna doğru gittiklerinde, “Bir adam var lakin ağır yaralıdır Sultan'ım.” deyip sağ olup olmadığını anlamaya çalıştılar. Sultan ve komutan atından yere inerek iz süren askerlerin yanına gittiler. Askerlerden komutan iki parmağını havaya kaldırarak işaret etti. En arka sırada at üstünde duran asker işaretin ona yapıldığını anlayarak attan indi. Hızlı adımlarla yaralının

yanına geldiğinde detaylıca yaralının durumunu inceledi. Kopan kulağına sinekler çöreklenmişti. Alnında kocaman bir yarık vardı ama kemiği sağlamdı. Elllerinde, kollarında oluşan şişlikler, kırıklardan mütevellitti. Belinin altına biriken kan çok fazlaydı. Kanamanın sebebi kalçasına aldığı darbe yüzünden baldırının bir parçasının açılmasıydı. Muhtemelen iç organlarında da araz vardı. Kurtulacağına ihtimal vermeden “Çok geç Sultanım!” dedi. Sultan’ın gözlerine hüznün çöktü, komutan bu hüznü görerek canı sıkkin şekilde duyduğunu doğrulamak için tekrar sordu: “Adamın canı yerinde midir, değil midir?” Gözlerini yaralıdan ayırmadan cevap verdi hekim: “Ancak onda bir canı kalmıştır Komutanım.” dedi. Duydukları karşısında hiddete kapıldı Sultan. “Yetiş, koş yetiş! Bizdendir, yetiş!” diye rüyasında seslendikleri adama, yetişemediğini düşündürten hekime hiddetle bağırды. “Sen ne dersin bre şaşkın! Onda bir canı kaldıysa bile çıkmış değildir. Şifa Allah’tan. Sen elinden geleni yapacaksın ki şifayı çağıracaksın yoksa bu askerlerin başında seni hekim diye niye getirelim!” Hekim ellerini göbeğine bağlamış ve telaşlı şekilde, “Affedin, keşke daha önceden müdahale etme şansımız olsaydı demek istedim Sultanım.” dedi. Sultan’ın hiddeti bu açıklamada bile hiç dinmedi. “Derhâl yaralıyı iyileştir yoksa bedeninden başını ayırırım!” diyerek hem atına doğru hem menzil tuttuğu bölgeye bütün askerlerle birlikte ilerledi. Komutan ve hekim, iz süren iki askerle birlikte yaralı adamın sağlığından sorumlu oluverdiler. Hekim, yaralı adamın yanında duran çantayı görünce yere çömelip incelediğinde yaralının da bir şifacı olduğunu anladı. İçinden geçirdiklerini dışa vurmaktan bir de komutandan azar işitmekten çekinerek ses etmedi. Birlikte yaralıyı sazlıklara taşıdılar. Derenin suyu ile yaralarını temizleyip kırıklarını sardılar. Dudaklarından damla damla su ve çorba içirdiler. Hekim, adamın yaralarının iltihaplanmaması için topladığı acı kekiklerden ve kır soğanlarından hazırladığı lapayı bedenine sıvazlayarak sürdü. Sabaha kadar başında nöbetleşe beklediler.

İz süren askerler etrafıca yaptığı araştırmaları aktardı komutanlarına. Bilerek adamın üzerine yirmiye yakın at sürülmüştü. Nalların şekillerine ve atın eyerlerinden düşen bir süs tokasının işlemesine göre Anadolu topraklarından olmadıkları, İran tarafından gelen eşkıyalar olabileceğinden bahsettiler. Yaralı adamın yanında epeyce müddet duran katırın izleri vardı. Bu civardan biri olmalıydı. Torbasına doldurduğu bir sürü ota bakılırsa ya bir otacı ya da şifacıydı. Komutan birkaç askeri tebdili kıyafet olacak şekilde hazırlanmalarını istedi. Askerleri, katırın izini sürerek yaralının geldiği köyü bulmaya yolladı. Sultan ise askerlerin av yapmalarına müsaade verdi. Kimi çadır kurma, kimi nöbet tutma ile görevlendirildi. Kaç gündür yürüye yürüye geldikleri bu cennet yer iyi gelmişti onlara. Sonunda bir av eti de bulurlarsa geceleri şölen olacaktı. Akşama doğru yakaladıkları avları getiren askerler sevinçle karşılandı. Hekim av hayvanının baldırından uzunca etler kopartıp yaralının şiş yerlerine koydu, Çavdar unuyla bıldırcın yumurtasından hazırladığı cıvık hamuru kaburgalarına sardı. Bir gece daha nöbetleşe beklediler yaralının yanında. Merhemleri yıkayıp tekrar yenisini hazırladı sabaha karşı hekim. Yeniden sargılarını değiştirdi. Yaralının bedeni daha diriymiş, yaraları hızlı kapanacak gibiydi. Üstelik gözlerini aralayıp bir ara baktığını bile söylemişti nöbetçi asker. Biraz daha su biraz daha çorba vererek, avdan kalan et suyunu içirerek yaralıya hizmet ettiler. En sonunda gözlerini açan yaralı konuşabildi.

Sultan’a haber verdiler. Komutan yaralının yanına geldiğinde, “Çok geç!” diyen hekim bakışlarını kaçırarak mahcup şekilde bekliyordu. Bu mahcubiyet hem Sultan’a karşı hem de hekim olan yaralıya karşıydı. Sultan bu mahcubiyet karşısında daha fazla hiddetlenmedi. Cana gelmiş yaralı anlattı durumunu. Sultan merakla sorular soruyor ve yaralı hekimi rüyasından bahsetmeden tanımaya çalışıyordu. Koskoca Selçuklu Sultanı’nın yardımına bütün askerleriyle koştuğu El Hekim Selim konuştuğu Sultan’ın yüzü aydınlanıyordu. Malatya’dan

Sivas'a kadar olan bölgede konaklayacak bir yer olmadan kendi imkânlarıyla her yaralıya koşan bir Allah dostu ile tanıştığı ve ona hizmet ettiği için memnundu. Yaralı ise ondan vazgeçemeyişleri için minnettardı. Yaralının yola hazır olup olmadığını sordu Sultan. Daha sonra komutana bir bölük asker ile birlikte yaralı hekimi götürmesi için emir verdi.

Yaralı hekim ile askerler köye girdiğinde ahali pencere ardında, şaşkınlıkla izliyordu onları. Çolak Çoban ile Ramazan Bey'in yeğeni komutan ile görüştüler. Hekim el Selim, evine geldiğinde Arapgir'den Ramazan Bey'i sağlam bulduğuna çok sevindi. Oğlu ile yeğeni hekimin kaybolduğunu bildirmişler, Çolak Çoban'la bir olup epey aramışlardı. Hekimin karısı ve çocuklarına haber vermek için bağ evine yollanan ulak aileyle birlikte dönmüştü.

Hekimin sağ olması, Sultan'ın yardımıyla ve askerlerin nezaretinde evine ulaşması büyük sevinçle karşılandı. Atlattıkları bu badire sonucunda Sultan İzzettin Keykavus, Malatya Valisi ile görüşerek bir han yapılmasını emretti. Yol üzerinde Hekim El Selim'in yaralandığı yerde yapılan han üzerine, her dinden, her milletten insanın güvenle barınabilme imkânı sağlamak için üç dilde kitabeler yazdırıldı. Hekimin hanı diye bilinen yerde birçok insan, **“Şifa Allah'tan gelir.”** diyerek hizmet eden ellerle tedavi oldu, salaha kavuştu. Hekimin hanı daha sonra yerleşen ailelerle büyüdükçe büyüdü ve Hekimhan yerleşkesi oldu.

Sultan İzzettin Keykavus ve Hekim el Selim'in, bu cennet vatanın her karış toprağında kanı dökülen askerlerimizin ve sağlık alanında çalışıp görev şehidi olan hekimlerimizin ruhlarına Rahmet olsun, hepsinden Allah binlerce kez razı olsun...

KUNDURACININ SIRRI

Hüseyin Opruklu

Güneş, billur ışıklarıyla sıcak mevsimini müjdelerken burnuma tatlı bir kayısı kokusu geliyordu. Yaz güneşinin kayısılarla verdiği ruhun rayihası dolmuştu her yere. Akarsu çevrelerinde orman gibi uzayan kayısı bahçeleri, oyuna hazırlanan çocuk neşesiyle bir an önce meyvelerini olgunlaştırma derdine düşmüştü. Destan şehri, kayısının başkenti memleketim Malatya, sanki hiç gitmemişim gibi, şefkatli kollarını açmış heyecanla beni bekliyordu. Nasıl güzel! Doyamadığım güzellik karşısında “Yoksa” dedim. “Başka bir yere mi geldim ben?”

Tatlı bir telaş vardı herkeste. Kayısılar sararmaya başlayıp hasat yaklaştı mı hep böyle olurdu, içi içine sığmazdı kimsenin. Toplanan kayısılar önce güneşte kıvamını bulana kadar kurutulacak, arkasından çekirdeklerinden ayırma süreci olarak bilinen patik döneminin başlayacaktı. İşlemi tamamlananlar kasalara itinayla doldurularak görücüye çıkmak için Büyük Şire Pazarı’nın yolunu tutacaktı.

Şehrin en önemli noktası olan tarihi saat kulesini çevreleyen mahalledeki evimizde, anne eli değmiş neşeli kahvaltılar, ince belli bardaktan çay içmeyi, en çok da bahçeden kopardığım şekerpareyi şifa niyetine aç karına mideye indirmeyi özlemiştim. Annem yine döktürmüş, kahvaltı masasında yok yoktu. Börek, kendi yaptığı kaymak, kınalı ekmek... Şekerpareyi koparmayı bana bırakmıştı, kendi elimle koparmayı severdim çünkü.

Kahvaltıya iştahla otursam da aklım ondaydı. Nerdeyse iki yıldır görmediğim ustamda yani. Kahvaltıyı aceleyle yapmama şaşırان annem, bilmiyordu aklımın başka yerde olduğunu. Bir an önce ustamı görmek istediğimi. Ne harika bir sabah!” dedim evden neşeyle çıkarken. Kahvaltıyı bitirmemiş olmama sitem eder bir tavırla, “Demek

özledin!” dedi annem. Güldüm. Evet, özlemiştim. Yüzüne kondurduğu tatlı gülümsemesini, sükûtundaki huzurlu yalnızlığı, şükürle aralanan dudaklarından dökülen sıcacık cümlelerini özlemiştim ustamın. Annem kapıda durmuş, yanağıma ılık bir öpücük kondurarak uğurlarken. Analı kızlı yapacağım akşama. Ona göre geç kalma emi?” diye de tembihlemeyi unutmadı.

Ustamın Şeyh Velioğlu Hanı’nda bulunan kunduracı dükkânına doğru ayağımdaki son model spor ayakkabılarla hızlı adımlarla yürürken, fark etmediğim bir çukura girip ayakkabımın çamura bulanmasıyla anıların ortasına tepetaklak düştüm. Hatırladım o an her şeyi.

Nüfusumda yazanlara göre sekiz yaşına yeni basmış, ilkokul ikinci sınıfa gidiyordum. Babamın akşamdan tembihi üzerine okuldan çıkar çıkmaz nüfus idaresinin ikinci katındaki odasına gittim. Kapıda görür görmez önündeki vukuat defterini öylece bırakıp elimden tuttuğu gibi Ulu Cami sokağındaki Şeyh Velioğlu Hanı’na götürdü beni. Hanın ikinci katındaki dükkâna girince, babam bana, bir tek benim duyabileceğim bir ses tonuyla, “Yarından itibaren okuldan çıktıktan sonra Hacı Rüstem’in yanına geleceksin.” dedi. Babam Hacı Rüstem’e hiçbir şey söylememiş, mektup teslim eden postacılarla özgü tipik bir acelecilikle beni bırakıp kendi işine, nüfus idaresindeki kütüklere yeni isimleri kaydetmeye dönmüştü.

Sırtını duvara dayamış Hacı Rüstem, yani ustam, yeni gelin gibi utangaç bir edayla hafif hafif pencereden gülümseyen mayıs güneşinin tadını çıkarıyordu. Gözlüğünün üzerinden yorgun bakışıyla karşısında bulunan iskemleyi işaret edince ses etmeden altıma çekip oturdum. Uzun süre varlığımdan habersizmiş gibi işini yapmaya devam etti. İlk başlarda biraz çekinsem de kısa sürede sessiz samimiyetinden, yumuşak ve huzurlu tavrından güç alarak epey rahatlamıştım. Seyrek ağaçlarla kaplı bir ormanı andıran beyaz sakalının örtemediği yüzünde pencereden bir görünüp bir kaybolan güneşin zayıf ışığı titrek gölgeler oluşturuyordu. Tezgâhın bir köşesinde çalan radyonun sesi kundura

makinesi iğnesinin yuvasına girip çıktıkça çıkardığı ritmik tıkırtıya karışıyor, pedalı yavaşlatınca radyonun ezgisi daha belirgin bir hâl alıyordu. Nutuk atar bir edayla, “Teknolojiymiş! Galip gelecekmış el emeğine. Siz külahımı anlatın onu benim!” derken, fırladı ayakkabı elinden. Bana isabet etmedi Allah’tan. Durduk yere neden celallendiğine bir anlam veremesem de kendinden emin ve heyecanla yüklü söylemesi, haklı olabileceğini düşündürdü nedense bana. Haklı olduğunu belki de.

Günler geçtikçe alıştım ustama. Bitmeyen yakınmalarına, teknolojiye karşı çıkışına, çayı şekersiz içişine... Alıştım hepsine. Okuldan çıkar çıkmaz yanında alıyordum soluğu. Etrafı topluyor, getir götür işlerini yapıyordum. Henüz kesme dikme işlerine bulaştırmamıştı beni. O da alışmıştı zamanla bana, pazar günleri hariç hiç aksatmadan okuldan çıkıp dükkâna gelmeme, anlattıklarını can kulağıyla dinlememe, bir dediğini iki etmememe alıştı çok geçmeden.

Pazar günü geldi mi ayrı bir heyecan dolardı içime. Hele bir de bahar gelip etraf çiçek açmışsa iple çekerdim gelmesini, pazar sabahı kahvaltı biter bitmez tatlı bir telaş başlardı evde. Annemin bir gün önceden hazırladığı yiyecekler özenle sepete yerleştirilir. Orduzu Pınarbaşı’nda bulunan Horata Mesire Alanı’nın yolunu tutardık erkenden yer kapalım diye. En güzel yere otağı kurar kurmaz babam mangal yakmak için hazırlıklara başlardı. Annem ise piknikler için bekleyen pötikareli mavi örtüyü yere serer, sepetin içindekileri boşaltmaya başlardı telaşla. Ben de yanı başımızda akan deredeki temiz ve soğuk suyunun içinde balık arar dururdum bulacağımı sanarak.

Günler geçtikçe o anlattı ben dinledim. Son yıllarda fabrikasyon ayakkabının piyasayı rehin almaya başlamasıyla işlerin iyice azaldığından yakınıp duruyordu. Ne var ki dükkânın müdavimleri ustayı bırakmamıştı, o da ticaretin acımasız kurallarına teslim olmayarak harita üzerindeki sıradağları andıran damarları titrek elleriyle rızkını kazanmak için didinip duruyordu sabırla.

Okuldan koşarak dükkâna geldiğimden nefes nefese kalmıştım. Karşısında oturmuş körük gibi inip kalkan göğsümü sakinleştirmeye çalışırken başını usulca kaldırdı usta. Elinde tuttuğu yeni bitmiş gıcır gıcır ayakkabıyı uzattı bana. Biraz keyifliydi galiba, öyle görünüyordu rafa kaldırmam için uzatırken, göz nurunun yerini tutar mı teknoloji be!” dedi. Ustamın çocuk sevimliliği karşısında biraz çekinsem de kendimi tutamadan güldüm. Sohbetin üçüncü tanığı, ustanın karşısındaki duvarda asılı duran sekizinci Cumhurbaşkanımız Turgut Özal’ın gülümseyen gözlüklü şirin fotoğrafıydı. Bir bana bir fotoğrafa baktı. Gülümsedi sonra o da çocuksu heyecanımla bana mı yoksa fotoğrafa mı gülümsedi anlayamadım.

“Bak!” diyerek devam etti. Ben kırk yıldır yapıyorum bu işi. Yenilmedim fabrikasyona, dimdik ayaktayım hâlâ. Hoş şimdi artık bunu yapan pek kalmadı ya! Çırak bile sebat edip durmuyor, iki günde kaçıp gidiyor. Nereye kadar gider bu böyle?” Sağ elinin parmak uçlarıyla sakalını kaşıdı. Sonra gözlerini gözlerime dikerek, “Sen gel yıllarca didin, dirsek çürüt, yıkılmadan ayakta dur, sonra Çinlinin malı istila etsin her yeri. Kolunu kanadını kırsın!”

Osmanlı mimarisini bugüne taşıyan ve tamamen kesme taştan yapılan iki şerefeli, iki minareli Hacı Yusuf Taş Camii’nden yükselen lahuti sala, avlusundaki hüsniyusuf çiçeklerinin rayihasıyla birlikte doluyordu dükkânın içine. Onaylamamı bekler bir tonda. “Söyle! Hak mı şimdi bu?” deyince, ‘Değil’ anlamında kafamı salladım. Ben ruhumu vermişim, yüreğimi koymuşum bu işe. Bırakır mıyım, teslim olur muyum sanıyorsun? Bak ben görmem ama sen göreceksin! Bu Çin malı sabun köpüğü gibi sönüp gidecek. Bir gün, herkes göz nurunun, emeğin anlayacak değerini. Belki iş iştten geçecek ama anlayacak.”

Boğazını temizleyerek kendinden emin bir ses tonuyla. Ben dükkâna giren müşterinin ayağına bakar bakmaz anlarım kaç numara ayakkabı giydiğini. Bak, ilk gelen müşteri ile sana göstereceğim nasıl olduğunu. Önce gelenin ayağına bakacaksın dikkatlice. Sağ ve sol

ayaklar birbirinden ne kadar açılmış? Bacakları çarpık mı? Ayaklar içe mi dışa mı basıyor? Ve kararını vereceksin. Kırk yılda öğrendim ben bunları, kırk yılda...”

Şaşkınlıktan ağızım açık dinlerken, dışardan gelen takır takır seslere kulak kesildim. Yaklaşan kimdi? Genç bir kadın, sağlı sollu dükkânları inceleyerek koridorun sonundaki bizim dükkâna doğru geliyordu. Kapının eşiğine gelince durdu. Bir yerden? Yok yok! Kısa bir tereddüdün ardından içeri şöyle bir baktı. Yüzünde çözülmesi zor duygular dalgalanırken ürkek ve isteksiz adımlarla girdi sonra dükkâna. Zemini döverek yaklaşan ritimsiz sesler dikkatini çekmiş olacak ki gövdesini sağ yanına iyice devirerek yaklaşan ayaklara baktı dikkatlice usta. Bana anlattığı gibi baktı. Ayağın ölçüsünü alır gibi yani. Dükkânın sessizliğini kımıldatan bir gıcırtyla iskemleden kalkarken heyecandan yüreğinin dal ucu titriyor gibiydi. Telaşlı yüzü, huzursuz duruşu ile nereye oturacağına bir türlü karar veremeyen genç kadın ise hâlâ ayakta bekliyordu. Çok geçmeden ustanın işaret ettiği kenarları kavlamış alçak iskemleye oturdu. Bir yabancı gibi iskemlenin ucuna sessizce oturan genç kadına baktım dikkatlice. Çatılan kaşlarına, büyüyen gözbebeklerine. “Burada ne işim var?” der gibi ürkek bir hâli vardı duruşunda. Her an kalkacakmış gibi oturduğunda. Usta, “Hoş geldin kızım!” derken kaybettiği değerli bir eşyayı bulmuş gibi sevinçle titriyordu sesi. Kısa bir sessizliğin ardından, açılmayan dudaklarının arasından nasıl çıktığı anlaşılmayan bir sesle, “Hoş buldum!” dedi. Sanki istemeyerek dedi bunu. Bana döndü bakışları ya da bana dönmüş hissettim ben. Uzun bir sessizliği bölüşürken aramızda, düşünüyordum, içeri girdiğimden bu yana dudağının kıyısında gizlenen kin dolu kıvrımı gizleyemeyen kadının kim olduğunu. Neden buraya geldiğini?

Değmiyordu bakışları ustaya. Değdirmek istemiyordu. Aralarındaki bungun sessizlikte gözlerinden koyu bir çaresizlik dökülen usta, çökkün ve tıknaz vücudundan beklenmeyen çeviklikle iskemlesinden kalkıp sarsak adımlarla kapının dışındaki beyaz kutunun üzerindeki

kırmızı düğmeye bastı. “Üç çay!” dedi sesi titreyerek. Demirciler Çarşısı’nda inip kalkan çekiçlerden gelen ‘dan dun’ sesleri, aralarına çökmüş koyu sessizliği bölüyordu, Usta, masanın altında nerdeyse bitmiş kırmızı renkli ayakkabıyı eline alıp gözlüklerinin üzerinden bakarak son kontrolleri yapmaya başladı. Konuya neresinden gireceğini bilememenin bekleyişi gibi geldi bu hareketler. Çok geçmeden elinde takla attırdığı tepsıyla içeri giren hanın kıvrak çaycısının “Çaylar!” sesi ortama çökmüş kasvetin ağırlaşan havasını biraz olsun dağıtmıştı.

Bundan cesaret bulan usta, kırık bir sesle, “Durumum bildiğin gibi değil kızım!” diye yalvarmaya başladı genç kadına, yani kızına. Yüzündeki tedirgin bir intikamın gölgesiyle bitirmeyi bekliyordu ustanın sözünü.

Kıyıcı bir suskunluk sonrası aniden şak diye açılıverdi sessizliği bir zırlı gibi üzerine giymiş genç kadının dilinin kilidi. Etkisi hesaplanmış sözcükler peşi sıra geldi. Yılların hırsı ile bilenmiş dili ve bolca özgüvenle. “Hadi beni yok saydın, unuttun diyelim, peki annemin hatırasına da mı hiç saygın yoktu? Yok mu sayacağız şimdi tüm olanları?” dedi. Soru, kasvetli bir sis bulutu gibi çökmüştü ustanın üstüne.

Buruk sevinci yarıda kalan usta, yüzüne çökmüş çocukça bir kırıngılıkla, “Ama kızım!” dedi. Senden başka kimsem yok ki benim.” Umudunu ıltacak bir söz bekliyordu sabırsız kıpırdanırlar içinde. Son darbeyi vurmaya kararlıydı genç kadın. Umurumda değil ne hâlde olduğunuz ne senin ne de evin yeni sahibinin.” dedi hışımla. Hiçbiriniz umurumda değil. Düşündüğüm sadece kızım. Derin nefesli bir soluk aldı usta. Beklenmedik cümlelerin kalbi hırpaladığı anlardaki gibi yani. Canı çekilmiş derisinin altında seğirmeye başlayan gözleriyle bir kızına bir bana baktı. Garip sessizliğe büründü dükkânın içi. Aslında bu sessizlik, içinde derin bir öfkeyi, hatta en küçük bir dokunuşla ateş alacak silahın habercisiydi.

Ölüm sessizliği çökmüş genç kadın, kapıyı sertçe çarpıp çıktı genç kadın. Arkasında ürpertici bir endişe bırakarak. O anda fark ettim ustanın

yüzündeki hüznü. Damdan düşen saksı gibi paramparça olmuş gibi dağılmıştı. Yara bere içinde kalırken kabuk bağlamış yaralarından kan sızmaya durdu çok geçmeden. Dükkânın sükûnetinde bir acının nefesi çınliyordu sanki. Hanın serin loşluğuna bırakılmış huzursuz bir ruh gibi, “Gördün mü yaptığımı.” dedi. Yaptığını gördün mü?” Merhametle baktım savaşı kaybetmiş bir askerin ezikliği oturmuş yüzüne. Endişenin bir sarmaşık huyuyla yürüyerek bedenini sarmalayıp hüzne dönüştüğü, hüznün de yoğunlaşarak sancıya maya tuttuğu sırada gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Yüzündeki sıkkin gölgeler duvara asılı tozlu bir tabloya dönüştü çok geçmeden. Rengini kaybetmiş, soluk bir tabloya. O an, su almaya başlayan dükkândan ustanın bir an önce çıkmasını, yüzüne eski zamanların huzurunun tekrar yerleşmesini istiyordum.

Ulu cami sokağına vardığımda baktım sağa sola, yerinde yoktu ustamın dükkânı. Onun yerine içinde bir sürü ampulün ışıldadığı, içi son model spor ayakkabılarla dolu mağaza duruyordu. Mağazanın camında süslü harflerle ‘Stil Ayakkabı’ altında da kocaman puntolarla ‘Büyük Yaz İndirimi, Ayakkabı Ayakkabıcıdan Alınır,’ yazıyordu. Bakakaldım bir süre, İnanmaz gözlerle, İçim burkularak. Bakakaldım öylece.

Bilseydim, dükkânı erkenden kapatıp evine giderken yıllarca çiğnenmekten cam gibi olmuş merdivenin basamaklarında ayağının kaymasıyla yüzükoyun kapaklandığı ustamın. Bilseydim. Gitmezdim. “Haklıymışsın usta.” diyecektim. “Göz nuru önemliymiş. Hem de çok önemliymiş.” diyemedim ama duymuştur beni ustam. Ayağımdaki son model spor ayakkabısının burnuyla kaldırırma savurduğum tekmenin şiddetiyle kesin duymuştur.

ÇİFTLİK TEN UZAYA

Yeliz Akbulut

Çocukluğumdan beri her sene temmuz ayında toplardık kayısıları. Sabah gün ağarmadan kalkar, sessiz ve serin tarlalar arasından ailecek bahçenin yolunu tutardık. Babam traktörü sürer biz de eskileri giyer, binerdik traktörün kasasına. Yolda köylüler ile selamlaşırdık. Hasat zamanı sabahları yollar geçit töreni olurdu. Sabahları mutlaka Naime teyzeyle rastlaşırdık. Sabah gün aydınlanmamışken yola düşüverirdi o da. Naime teyze işçileri ile bahçesinin yolunu tutmuşken bana hep ihtişamlı görünürdü. Traktörün ön sol koltuk kenarında uykulu yüzündeki tatlı tebessümü içimi ısıtırdı temmuz ayazında. Tatlı tebessümünü seyrederken ben, benzindeki derin çizgileri yaşamının zorluklarını gün yüzüne vururdu. Öyle ki bütün hayatını kayısı ağaçlarına, ahırındaki Sakız ve avlusunda usul usul gezen kedisi Pamuk ve yavrularına adanmıştı. Naime teyze yıllarca bebek sahibi olmayı beklemiş, gel gör ki Mevla, ağacına verdiği meyveyi ona bahşetmemişti. Burası Çiftlik köyü. Çiftlikte güneş erken doğar, geç batar. Günler uzun, ömürler kısadır. Mayısta beyaz çiçekleri, hazıranda altına çalan kayısıları, toprak yolları, geniş kayısı bahçelerine açılan sokaklarında bineklerin ayak izleri, kedi, köpek ve ördeklerin sesleri, çocukların kahkahalarının kuş cıvıltıları ile harmanlandığı, çaydan gelen suyun gürül gürül aktığı, babaların ırgatlık yaptığı köy... Burada herkes rızkını toplar kayısı tanelerinde. Naime teyzeye evlat olan kayısılar, yeni gelin Suna'ya yuva olur. Biz, kayısı bahçesine vardığımızda babam ve ağabeyim kayısıları döker, annem ve kız kardeşlerim ile toplardık. İşçiler de olurdu tabii ama mahsul fazlaysa... Tabii ya zarar etmek istemezdi babam. Kayısılar ağaçtan toplanır, kükürtlenerek çekirdekleri çıkarılır ve güneşte kurutma işlemi başlar. Kuruyan kayısılar işletmelere gönderilmek üzere hazırlanır. Kalan

iskartalar da tarlada bırakılırdı. “Toprağa faydası olur kuş, börtü, böcek yer!” derdi annem.

Öyle bir meyveydi ki sofralara lezzet, evlere bereket getirirdi. Her şeyi düşünmüştüm. Murat’la bir yakıt yapacaktım, üstelik bunu en iyi bildiğim şeyden yapacaktım. Çocukluğumdan bildiğim, işçiliğinin her detayını öğrendiğim kayısıdan. Babamın toprağını sürdüğü, gübre döktüğü, emek emek büyüttüğü ağaçlarından, bahçesinden. Hemen işe koyulmalıydık vakit kaybetmeyi sevmezdi Murat. Aradım Naime teyzeyi kayısı lazım bana dedim, bir bir anlattım derdimi. Telefonun öbür ucunda ne dediğimi çok anlamasa da can kulağı ile dinledi beni.

-Ne edecen kızım gayısıyı? Babanda var ya, deyiverdi. Kayısısı onun kıymetlisiydi sevmezdi paylaşmayı. Babamda vardı var olmasına ama Naime teyzede olan şey babacığında yoktu. Naime teyze de diğer çiftçiler gibi kayısısı çok para etsin ister, bütün yıl bunun için emek ederdi. Bu yüzden kayısı hasadından sonra islim odasının dibinden sıra toplar, kışın fiyat artınca kayısıya eklerdi. Tüccarlara pabuç bırakmaz, kayısısını ele ayağa düşürmez, mahsulünün rayicini kendisi belirlerdi. Ah Naime teyzem, hasattan sonra kayısısına döktüğü teri dertlerine derman, kayısısı baldan tatlı, cebi de dolu olsun isterdi. Tuttuk köyün yolunu vardık Naime teyzenin evine. Süt, peynir, yoğurt koyup sattığı kaplardan birine şırayı dolduruvermiş, Tutuşturdu elimize kabı. “Kimseye demeyin e kızım! Kapımı tıngırdatmasınlar.” diyerek uğurladı bizi. Onaylar gibi sessizce başımı salladım. Hemen üniversitenin yolunu tuttuk. Kattık kimyasala şırayı. Kafa kafaya verip günlerce başka oranlar, yöntemler denedik. Denedik, denedik, olmadı. Murat’a bir türlü olmadığını anlatamadım. Bir gün yine karışım hazırlarken tam ağzımı açıyordum ki Murat’tan utandım o her akşam beni bekliyor, malzemeleri hazırlıyor, çalışmak için heyecan duyuyor, çalışıyor da çalışıyordu. Bunlar aklıma gelince utanıverdim, ağzımı açmadığıma sevindim. Gün geldi, aralık ayının karlı gece yarısında telefon sesine uyandım. O kadar çok çalışmış ki arayanı bir güzel paylayacaktım. Bir çırpıda kaptım telefonu arayan Murat idi.

Uykumdan uyandırdığı yetmezmiş gibi bir de üniversiteye gidelim demez mi! Biraz direndim ama eni sonu babamları razı edip yola koyulduk. Denemelere çoktan başlamıştık. 1-2-3-4. Günler geçiyor, 45-46-47! Yok... Şıramız ve inancımız azalıyordu. 119-120! Yok. Bu kaçınıcı deneme diye artık saymıyordum. Karlı bir kış akşamında hazırladık yine karışımı, çaktık çakmağı karanlığı aydınlatan güçlü bir ışık... Saniyeler sürünce, bastık çılgılığı! 176. Deneme. Saniyeler içinde yandı yakıtımız. Başarmıştık. O gece her şeye rağmen başarmıştık. Dedim ya öyle bir meyveydi ki. Bize de başarı getirmişti. APR 176 diye adlandırdık. O gece ne kadar daha okulda kaldık hatırlamıyorum.

O gecenin sabahı ışıklar sanki sadece bizim üzerimize doğmuştu. “Hiç kimse yarışa bitiş çizgisinden başlamaz.” derdi hep Murat ve eklerdi “Unutma ki güneşin doğuşundan önce gece en karanlık noktasındadır.”

MESKENİMİZ ODUNLUK

Feremuz Karaca

1990'ın Çarmuzu'su. Bir cuma günü kilit taşı İlyas Mahallesi'nin kerpiç evlerinden birinin odunluğuna kilimi serdiğimde eylül ayının serinliği kendini çoktan hissettirmeye başlamıştı. Bir ranza, masa, buzdolabı ve küçük bir ocak tüm alanı kaplamıştı. Üstte kimin yatacağını belirlemek için Sinan'la çöp çekerken sobayı nereye kuracağımızı aklımıza bile getirmiyorduk. Beraber kalıyorduk ya, gerisinin pek ehemmiyeti yoktu. İki katlı bir evin odunluğu saray olmuştu gözümüzde. Lise ikinci sınıfta olmanın özgüveni ile bu sene köyden gelerek lise birinci sınıfa başlayan Sinan'ın da velisi gibi olmuşum. Aşağı Sanat'a bir Sürgü'lü daha kazandırmıştım.

İlk günün verdiği heyecanla sabaha kadar uyumadık. Önce cebimizdeki paranın hesabını yaptık. Mutfak alışverişi için paranın bir miktarını ayırdık. Haftalık yemek listesini yaptık. Yemek yapma ve bulaşık yıkama sırasını belirledik.

Kendimizi dışarı atıp soluğu Yeni Camii önündeki Soykan Parkı'nda aldığımızda dükkânlar yeni açılıyordu. Birbiri ardına sıralanmış telefon kulübelerinden jetonu yutmayanları tarif ettim. Küçük jetonların kısa görüşmelerde kullanılacağını, orta jetonların ise iller arası kullanacağını bir güzel tembihledim.

Kaldığımız yerin bağımsız tuvaleti olmadığı için Yeni Cami'nin tuvaletlerine giden yolun gidiş güzergâhını belirledik. Evden çıkılacak, ana caddeye geçip oradan Bakırcılar Çarşısı'nın ortasından yol alıp doğru caminin bulunduğu alana çıkacaktık. Birbirimizi kaybettiğimizde Postane'nin önünde bekleyecektik. Kırtasiye ihtiyaçlarını gidermek için de postanenin yan tarafındaki Cafer'in Kulübesi'ni belirledik. Küçük bir kulübeydi. Ufak tefek şeyler, gazete, dergi ve uzay maceraları dolu

bir yığın cep kitabı satardı.

Kapalı Çarşı'nın vitrinlerini gezerken çalışanlar bizi içeri davet etmesin diye hızlıca bakıp bir diğerine geçtik. Belediye önüne kendimizi attığımızda susuzluktan ağzımız kurumuştı. Canımız Kayısı Kola çekerken çoktan ağzımızı çeşmeye dayamıştık. Gün boyunca Sinan'a tüm çarşayı gezdireceğimi hedef edindiğimden Kışla Caddesi'nin sıra sıra dizilmiş dükkânlarını seyrederek Hürriyet Parkı'na gittik. Nikâh Sarayı, Şehit Kemal Özalper, Stadyum derken tersine bir dönüşle kanal boyunca dizilmiş pastaneleri seyrederek kendimizi Kernek Parkı'na attık. Bir amca bize,

“Gençler burada akşamları sanatçılar çıkıyor, akşam gelin siz.” dedi.

Sen misin bunu duyan? Bizdeki heyecan sahneye çıkan sanatçıda bile olmamıştır. Müjdeyi veren dayı uzaklaşmasaydı konserin bedava olup olmadığını da soracaktık. Dilimizde bir türkü Fuzuli'den aşağıya doğru saldı kendimizi:

“İnsan kısım kısım da yer damar damar,
Hilal kaş üstünde ay döner döner,
O nazik beline de olaydım kemer,
O ince beline de sar beni beni.”

Ayakkabıların kötülüğünden midir nedir, Derme İlkokulunun bahçe duvarı üzerine kendimizi zor attık. Biraz dinlendikten sonra gözümüz çeşme aradı. Canım memleketimde Allah'tan her tarafta çeşme var da en azından midemize bir şeyler giriyor. Paramız kısıtlı ve köye gitmek için daha önümüzde koskoca 5 gün olunca yapıştık musluğa, Sinan'ı musluktan ayırmak biraz zor oldu.

“Gardaş bu kadar içme, eve gitmeden caminin tuvaletine gideriz ama gece sıkışırsak bak tuvalet yok ancak evin arka tarafındaki lahanaları gübreleriz.”

Mahalleye girdiğimizde de tembih devam etti:

“Mahallede kız falan görürsen gözünün içine bakma, ev sahibine söylerlerse vallahi bizi çıkarır ama ha!”

Fırından sıcak ekmeklerimizi aldık, yiyerek evin avlusundan içeri girdik ve odunluğumuzun yolunu tuttuk. Gelmez olaydık. En az 5 fare evde cirit atıyor. Kısa bir bağrıışmadan sonra kapı önündeki çalı süpürgesi ile daldık içeriye. Birkaçını telef ettik. Diğerlerinin de hangi deliklere girdiklerini tespit ettik. Bahçeden aldığımız toprağı çamur ettik ve kapattık delikleri. Kapattığımız deliklerin sadece birkaç gün dayanacağını ve bizim farelerle dokuz ay yaşayacağımızı o gün kestiremedik tabii.

Sinan’ın yapacağı mercimek çorbasının ön hazırlıklarını yaptık. Nedendir bilinmez içine soğan da koymaya karar verdik. Ben soğanları soyup kavurmak için uğraşırken bizimki bir aşçı edası ile kolları sıvamış, mercimekle suyun birbiri ile kaynaşıp arkadaş olması için çaba sarf ediyordu. Mercimek kâsenin dibinde, azıcık yanmış soğanlar, suyunun üzerinde dönüp durdular. İçmek için sürekli karıştırmak zorunda kaldık.

Ağrıyan karnımızı ovuşturarak yataklarımıza çekilip ışığımızı söndürdük. Gündüz yaptıklarımızın muhasebesini yorgun gözlerle yaparken gök gürültüsü bizde uyku falan bırakmadı. Allah’ım bu nasıl bir yağmur öyle? Eski oluklu kiremitten çatımız sanki üzerimizde yokmuşçasına tüm yağmuru içeriye aldı. İlk gecemizi sandalyelerde geçireceğimizi tahmin etmemiştik. Sonraki aylarda geçireceğimiz farklı altı geceyi de tabii.

Kernek’in şelalesi sanki üzerimizden geçmişti. Pazar gününü, ıslak yataklarımızı kurutarak geçirdik. Şakalaşarak çarşafı sıkarken ev sahibinin getirdiğı iki lahmacunu neredeyse çarşaflardan damlayan sular yere değmeden bitirdik. Her şeyin ıslandığına mı yoksa yeni alınan defterlerin kullanılamaz olduğuna mı yanalım, bilemedik gitti. Yüzümüz gülerken kalbimize giren pes etme korkusunu ikimiz de birbirimize yıllar sonra diyecektik.

“Sinan şu işler bitsin söz, haftaya alacağımız harçlıklarla sana yarım somun ciğer söyleyeceğim.”

Ciğer deyip geçmeyin. Aşağı Sanat ve Kubilay Lisesi arasındaki yolda Ercan abinin arabasından ciğer yemek bizim gibi yumurta ekmekçiler için son derece lükstü. Sinan da bu hissi önümüzdeki günlerde ziyadesiyle tadacaktı.

Yatakları akşama kadar havalandırdıktan sonra içeriye aldık. Azıcık nemli olmasını umursamayarak yerlerine yerleştirdik ve önceki akşam yediğimiz mercimek çorbasının kalanını da sünnetleyerek karnımızı doyurduk. Ev sahibinin verdiğı naylonu da odunluğun tavanına çiviledik. En azından artık toz toprak etrafı mahvetmeyecekti. İnsan çivilediğı naylonun duruşuna bakıp böbürlenir mi? Biz onu da yaptık. Kimin daha iyi çekiç salladığını ölçüp epeyce gülüştük. Üzerinden yıllar geçti, biz hâlâ galip kim belirleyemedik.

Gece, ışığı söndürüp yataklarımıza çekildiğimizde yorganın nemi uykuyu aldı, Beydağı’nın ta eteklerine götürdü. Sabah ezanına yakın alıp geri getirdi. Saat yedide çalan saatin gürültüsü ile apar topar kalkarak okulun yolunu tuttuk. Gardaşımı bölümüne bıraktığımda ardım sıra bana bakışı, çocuğundan zorla ayrılan bir annenin hisleri gibi yüreğıme oturdu.

Aylar birbirini kovaladı. Yaşanan zorluklar, çekilen çile, ağızımızdan düşmeyen şükürler ile giden, ömürden giderken bize de çok şey öğretti. Sorumluluk almanın zorluğu, yıllar sonra saçlarımı beyazlatarak kendini gösterecekti.

Şimdi ne mi yapıyoruz? Bazen bir araya gelip eskileri yâd ediyoruz. Gözyaşlarımız görünmesin, diye de sırtımızı birbirine yaslıyoruz.

HANU'NUN SÖZÜ

Eren Aydın

Asker, telaşlı bir şekilde merdivenlerden koşarak çıkmıştı. O kadar telaşlıydı ki Komutan Hanu'nun yanına vardığında söyleyecekleri dudaklarının arasında cümlelere dönüşemiyordu. Sadece nefes nefese, yaklaştılar diyebilmişti. Komutan Hanu, askerin cümlesinden sonra komutanım demesini beklemişti ama askerin bu kadar telaşlı olduğunu fark edince yaklaştılar, demesine odaklanabildi. Arslantepe'de yüzyıllardır kurdukları medeniyet, kuzeyden gelen barbarlar tarafından yıkılabiliyordu. Hanu, buna izin vermeyeceğinden adı gibi emin olmak istiyordu ama yine de içini kemiren telaşıyla baş edemiyordu çünkü ilk defa böylesi bir orduyla karşı karşıyaydılar ve yapabileceklerinden daha fazlasını yapması gerektiğini biliyordu.

Komutan Hanu öfkeden, telaştan, heyecandan etrafa emirler yağdırmaya başlamıştı. Şehrin etrafını saran hendeğin suyla doldurulmasını, sarayın etrafındaki muhafızların kontrol edilmesini sağa sola adeta haykırıyordu. Hanu'yu ilk kez böyle gören askerleri korkmaya başlamıştı. Bu korku Hanu'nun kendisinden değil. Hanu'yu bu kadar telaşlandıran düşmanın merak edilmesindendi. Askerler arasında düşmanları hakkında efsaneler bile konuşulmaya başlanılmıştı ve buna sebep olan da Hanu'nun telaşlı, korkulu ve hırslı hâlleriydi.

Komutan Hanu, verdiği emirlerin yetersiz olduğunu biliyordu. Hemen tüm komutanları, halk ve saray temsilcileriyle istişare edip daha fazla önlem almalıydı. Komutan Hanu zaman kaybetmeden tüm komutanlarıyla ve temsilcilerle bir araya gelip herkesin fikrini dinledi. Daha fazla zırh, daha fazla silah, ateş topları gibi fikirleri kabul eden Hanu, bunların da yetersiz olduğunu düşünüyordu çünkü karşı tarafta sürekli göç eden, yer değiştiren, gittiği her yerde savaşla kalan bir

barbar topluluk vardı. Hanu için daha fazlası gerekiyordu ama neydi?

Nöbetçilerden düşmanın Arslantepe'yi kuşatmaya başladığı haberini alan Hanu, sarayın etrafını saran surlardan heybetli bir şekilde şehre ve düşmana umutlu, kararlı ama içini kemiren telaşla baktı, baktı... Arslantepe'nin güzelliğini son kez mi görüyordu, bu savaştan sonra şehir böyle güzel olacak mıydı, şehrin sonu muydu ya da bir başlangıç mıydı bu? Savaştan sonra yine buradan Arslantepe'ye bu sefer sadece gururla mıydı? Hanu'nun aklında olan bunlardı. Hanu bir anda düşmanın davul ve yürüyüş sesleriyle kendine geldi. Askerlerine savaş düzeni almalarını emretti. Hanu'nun planı, ilk hamlenin düşmandan gelmesini beklemek olacaktı. Bu hamleyi karşılıksız bırakacak, düşman da Hanu'yu gafil avlandıklarını düşünecekti. Düşman şehre daha çok yaklaştığında ise okçularla ve ateş toplarıyla onların büyük bir kısmını yok edecek, sonunda süvari ve yaya birlikleriyle şehirden çıkarak düşmanı tamamen yok edeceklerdi. Hanu ve Arslantepeliler için güzel görünen bu planın işe yarayıp yaramayacağını görecektlerdi ama kimse emin değildi, hep bir korku vardı şehrin üstünde.

Şehrin etrafını saran Kuzeyli askerler, Arslantepe'ye girebilmek için sabırsızlanıyordu ama komutanları öyle bir an önce olmayacağını biliyordu çünkü karşılarında çağın en ileri düzeni vardı. Günlerce bekleyişin ardından öncü birliklerini şehrin önüne gönderen Kuzeyli komutanlar hem Hanu'nun hamlelerini anlamaya çalışacaktı hem de şehir hakkında bilgi edinmeye çalışacaklardı. Öncü birliği gören Hanu'nun askerleri Kuzeylilerin iyice yaklaşmasını bekledi. Şehrin etrafını saran su dolu hendeğe kadar gelen düşman askerleri hiçbir tuzakla karşılaşmamıştı, bu onları biraz şaşırtsa da hendeğin önünde bir anda ok yağmuruna tutuldular. Hendeğin önünde fazla tutunamayan birlik geri çekilmek zorunda kalmıştı ama çok değerli bilgiler de elde etmişlerdi. Hendeğe kadar hiçbir tuzak yoktu. Şehrin bütün yolları kapatılmıştı ve kuşatma devam ederse şehirde kıtlık yaşanabilirdi.

Hanu ve askerleri ilk saldırıyı püskürtmenin sevinciyle gülmeye

başlamışlardı ve düşmanlarının aralarında konuştukları gibi efsanevi yaratıklar olmadıklarını anlamışlardı. Onlar yenilebilirdi!

Öncü birlikten gelen bilgilerle savaş planı oluşturmaya çalışan Kuzeyli komutanların bir kısmı kuşatmayı uzatmayı teklif ederken böylelikle Arslantepe'nin kıtlık sonucunda teslim olacağını, bir kısmı da tuzaksız bölgeden başlayarak hendeğin altından tünel kazmayı teklif ederek Arslantepe'yi ele geçirmeyi tartışmışlardı. Kuzeyli komutanların tartışması sabaha kadar sürmüştü. Hiçbir fikir diğer fikirden üstün gelemiyordu. Bu çıkmazın içinde kalan komutanlar bütün fikirleri aynı anda uygulama kararı almışlardı. Arslantepe'yi ele geçirmek için hem kuşatma devam edecekti hem tuzaksız bölgeden tünel kazılmaya başlanacaktı hem de şehir için su, erzak yolları gibi kanallar kesilip kuyulara zehir atılacaktı.

Komutan Hanu Kuzeyli barbarların hemen pes etmeyeceğini, tekrar saldıracaklarını ve bu sefer daha güçlü geleceklerini biliyordu ama aklında hep şu soru vardı: “Ya başka yollar da denerlerse?” Deneyeceklerdi, tünel ve kıtlık başka yollardı. Bu yöntemler bu zamana kadar pek kullanılan yöntemler değildi, bu Hanu ve şehri için bir son olabilirdi.

Kuzeyliler vakit kaybetmeden tünel kazmaya başlamışlardı. Tüneli büyük bir gizlilikle kazmaya başlayan Kuzeyliler, yaptıkları plana göre otuz tane en iyi askerlerini tünelden gizlice şehre sokup, onların şehrin kapılarını dışarıda bekleyen askerlere açmalarını bekleyeceklerdi. Fakat bunu çok gizlice ve sessiz yapmalıydı çünkü fark edildiklerinde kuşatma başarısız olabilir ve geri dönmek zorunda kalabilirlerdi.

Bir haftalık uzun uğraşlar sonu, tünelin sonuna az kalmıştı. Artık sıra otuz tane cesur, iyi savaşçı askerdeydi. Tünelin sonunu onlar kazıp gece yarısı tünelden şehre gireceklerdi. Bu gece, bu iş bitecekti!

Komutan Hanu, kuşatmanın uzamasından, erzak ve su yollarının kesilmesinden dolayı kara kara düşünmekteydi. Şehirden ordusuyla çıkıp bir meydan savaşı mı yapmalıydı yoksa karşı tarafla anlaşıp teslim

mi olmalıydı? Teslim olmayı ilk anda reddetmişti, son bir gayretle meydan savaşı yapmaya karar verdi. Gece askerlerini meydana toplayıp onlarla son konuşmasını yapacaktı. Askerlerine, sabaha karşı şehirden çıkarak son güçleriyle şehirleri için savaşmalarını haykıracaktı.

Gece olduğunda Hanu askerlerini meydana toplamıştı. Onlara yaşadıkları zorlukları hatırlattı ve bunu şehirleri için yaptıklarını söyledi ya burası onların yaşamı olacaktı ya da ölümleri. “Ama her şey burada olacak.” dedi.

Hanu askerlerine bu gece iyice dinlenmelerini, sabaha karşı güneş daha doğmadan şehirden çıkıp Kuzeyli barbarları yok edeceklerini büyük bir coşkuyla haykırdı. Askerler yorgun, biraz korkulu, biraz hüzünlü, biraz da hırslı bir şekilde dinlenmeye çekildiler. Nöbetçiler hariç artık ayakta hiçbir asker yoktu. Sabah büyük gündü.

Kuzeyliler ise tünelin sonuna gelmişti. Tünelde otuz asker vardı. Öndeki asker son darbeyi de vurup artık üstte toprak kalmayınca arkadaşlarına haber verdi. Tünelden çıkma zamanıydı. Askerler sessizce teker teker tünelden çıkıp kendilerine saklanacak yerler buldular. İlk solukta çevreyi incelediklerinde nöbetçiler harici asker görmeyince çok şaşırdılar. İçeride savaş yokmuş gibiydi. Şaşkınlıklarını atan askerler hemen planlarını uygulamaya başladılar. Gruplara ayrıldılar. Her grup kendine ait olan kapıları açmak için mücadele edecekti. Sessizce ilerleyen askerler şehrin doğu kapısına ulaşmışlardı ancak diğer arkadaşları fark edilmişti. Nöbetçiler hemen Hanu’ya haber ulaştırdılar. Hanu, dinlenmeye gönderdiği askerlerin hemen toparlanıp şehrin içinde savaşları emrini verdi. Doğu kapısına ulaşan Kuzeyli askerler ise kapıyı açmışlardı bile. Artık Kuzeyliler şehre girebiliyordu. Hanu bu durumu öğrenince ne yapacağını bilemedi, savaşı kaybediyor muydu? Bu son Hanu için imkânsız bir sondu.

Hanu, gün doğmadan ordusuyla şehirden çıkıp düşmana saldırma planını artık şehir içinde düşman onlara saldırmışken yapmaya karar verdi. Askerlerine hücum emri veren Hanu, kendi de kendisinin bir

askeri gibi tek tek şehre giren Kuzeyli askerlerle savaşmaya başladı. Saatler geçtikçe gün ışımaya, Hanu'nun ordusu erimeye ve Hanu da derin yaralar almaya başladı. Hanu ve askerleri pes edemezdi, Arslantepe'yi canları pahasına savunuyorlardı. Gün öğlene yaklaşınca Hanu ve birkaç yüz askeri köşeye sıkışmış, umutları kalmamış, sadece ölümü düşünür olmuşlardı. Hanu'nun yanındakiler Hanu'ya şehri terk etmesini söylüyorlardı. Hanu kimseyi dinleyecek durumda değildi, gücü yettiğince savaşmaya devam ediyordu ve yaralanıyordu. Bir an, Hanu başka çarelerinin olmadığını idrak etti. Hızlıca, yanındaki çok az sayıdaki askerle şehri terk etme kararı alıp Arslantepe'nin karşısındaki dağlara sığınma kararı aldı. Amacı burada güç toplayıp şehri geri almaktı.

Hanu, yanındakilerle savaşı kaybetmenin vermiş olduğu acıyla, yaralı bir şekilde dağlara at sürerken gözü hep arkadaydı, Arslantepe'den çıkan kara dumanlara bakıyordu. Güzel şehri, Arslantepe'si yanıyordu. Bir gün, geri gelecekti!

FIRAT'IN EZGİSİ

İpek Yeliz Yıldız

Aylin ilk kez Ankara'dan ayrılacaktı. Heyecanlı olduğu her hâlimden belli oluyordu. Korkusunu da bu heyecanın içine gizlemişti. İçindeki korkuyu kimseye belli etmemeye ve dik durmaya çalışıyordu. Bugünlere tek başına gelmişti, korksa bile belli etmemeyi öğrenmişti, 5 dakikada bir saatini kontrol ediyordu. Otobüsü gelmek üzereydi, son zamanlarda yaşadıklarını düşünerek beklemeye devam etti.

Bir sene önce 1994 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinin Tarih bölümünden mezun olmuştu. Birkaç ay önce ise ilk tayin yerinin Malatya'da bir okul olduğunu öğrendi. Tarih öğretmeniydi sonuçta, elbette gideceği yer hakkında teorik birçok bilgiye sahipti. Hem fakültede Malatyalı birkaç arkadaşı da vardı. Memleketlerine çok düşkün, çok milliyetçi insanlardı. Nasıl olursa olsun bayrağının dalgalandığı her yerde görev yapmaktan, kendisini bu yaşa getiren devletine hizmet etmekten onur duyacağını biliyordu. İçindeki korkunun tek sebebi kimsesizlikti. Onu uğurlayacak bir kişi bile yoktu. Aylin ailesini yıllar önce bir kazada kaybetmişti. Üç yaşından itibaren yetimhanede büyümüştü. Ailesiyle ilgili bildiği nadir şeylerden biri de babasının öğretmen olmasıydı. Babasına biraz olsun yakın hissedebilmek için öğretmen olmak istemişti. Bu yaşına kadar en yakınım diyebileceği kimsesi olmamıştı. Birini sevip kaybetmekten ölesiye korkuyordu. Bu yüzden kimseyle yakınlık kurmuyordu. Üniversite hayatı boyunca hem çalışıp hem okumuştı. Tayin haberini aldığı gün yaşadığı mutluluk onca yılın yorgunluğunu alıp götürmüştü.

Beklenen otobüs geldi. Eşyalarını muavine teslim edip yerine yerleşti. Güzel Ankara'sına son kez el salladı. Bir daha kim bilir ne zaman geleceğim diye düşündü. Saatler geçtikçe içindeki heyecan

artmaya başladı, Yol boyunca merakla etrafı izledi. Sağ tarafındaki tabelalardan sürekli ne kadar kaldığını takip edip inince yapacaklarını planlıyordu. Yolcular yavaş yavaş toparlanmaya başlamıştı. Nihayet otogara girdiler. Otobüsten inmeden muavine okulun adresini sordu:

Gazi İlkokuluna nasıl gidebilirim?

Muavin, “Otobüs o tarafa gidiyor abla, istersen okula yakın bir yerde indirelim seni, valizle buradan gitmek zor olur.” dedi.

Aylin, çok teşekkür ederim, sağ olun, diyerek memnuniyetini belli etti.

Otobüsten inince muavin yolu tarif etti. Çok az yürütmesi gerekiyordu. Elinde valizlerle yürüdüğünü gören birkaç kişi yardım teklif etti, teşekkür ederek tekliflerini kabul etti. Valizi bir yığın kitapla doluydu ve çok yorulmuştu. Okula girince eşyalarını bir köşeye bırakıp müdürün odasına çıktı. Müdür Mehmet Hoca Aylin’i çok sıcak karşıladı.

Hoş geldiniz kızım. Göreviniz hayırlı olsun inşallah.

Aylin, “Teşekkür ederim hocam, Resmi işlemleri gelmeden tamamlamıştım bir problem yoktur sanırım. Okulun öğretmen dairesi olduğunu söylemişlerdi ama yer var mı acaba?”

Mehmet Hoca, “Merak etme kızım belgelerinde bir eksik yok, Öğretmen dairelerimizden biri boş, gel, ben sana yerini göstereyim, git iyice bir dinlen” dedi.

Aylin’in eşyalarını alıp okulun karşısındaki iki katlı binaya girdiler. Alt kattaki dairelerin biri depo olarak kullanılıyordu. Birinde ise okulun matematik öğretmeni Asım Hoca ve kızı Sibel kalıyordu. Üst katta Aylin’in karşısında ise Türkçe öğretmeni Leyla Hoca ve eşi vardı. Ev beklediğinden daha kullanışlıydı. Eşyalarını yerleştirirken kapı çaldı. Leyla Hoca elinde bir tabak kek ile kapıda bekliyordu. Tanışıp akşam yemeği için sözleştiler. Buradakiler ne kadar temiz kalpli, yardımsever insanlar böyle, geldiğimden beri şansım yaver gidiyor diye düşündü. Yıllardır tuttuğu günlüğünü çıkartıp şunları yazdı:

“Malatya beklediğimden daha güzel bir yermiş. Burayı şimdiden çok sevdim. Bana şans ve mutluluk getireceğine eminim.”

Akşam gitmeden önce bir pastane bulup tatlı almayı ihmal etmedi. Çok keyifli vakit geçirip yeni bir arkadaş kazanmıştı. Evine gidince heyecanla yarın giyeceği kıyafetleri hazırlayıp uyudu. Sabah erkenden uyandı. Bugün Aylin'in ilk iş günüydü. Resmi işler yüzünde zaten 1 hafta gecikmişti. Hızla hazırlanıp okula geçti, önce müdürün odasına gidip ders programını aldı. Daha sonra öğretmenler odasının olduğu kata indi. Gayri ihtiyari kapıyı tıklatmak için elini uzattı, usulca elini indirip kapıyı açtı. Öğretmenler odasının kapısından ilk kez bir öğretmen olarak giriyordu, içeri girip meslektaşlarıyla tanıştı. Herkes gibi onlar da Aylin Hoca'yı sıcakkanlılıkla karşılamıştı. İlk dersi için odadan çıkıp sınıfa doğru yürüdü, sınıfın meraklı gözleri Aylin'in üzerindeydi. Kendini tanıtır derse giriş yaptı, sınıftan çıkarken geride kendisine hayranlıkla bakan onlarca göz bırakmıştı.

Zaman su gibi akıp geçiyordu. Bu sürede Leyla ve Asım Bey'in kızı Sibel'le çok iyi arkadaş olmuştu. Sibel kendisinden üç yaş küçüktü, üniversitede tıp okuyordu. Ara sıra Sibel'in arkadaşlarıyla da takılırdı, Sibel'in hem çok iyi bir arkadaşı hem de ablasıydı. İlk yarıyıl bitmiş karne günü gelmişti. Hem okula hem de öğrencilerine öyle çok alışmıştı ki iki hafta nasıl geçecek diye kara kara düşünmeye başlamıştı. Karneleri almak için öğretmenler odasına giderken güzel bir melodi duydu. İstemsizce sesin kaynağına doğru ilerledi. Kapısı açık sınıfın önünde durup biraz dinledi. Biri gitar çalıyordu. Herhâlde öğrencilerden biriydi. İçeri girip utandırmak istemedi. Biraz daha dinlemek istedi. Gitara eşlik ederek şarkı söylemeye başladılar. Bugüne kadar böylesine güzel bir ses duymamıştı. Tüm dünyevi dertlerini unutmuştu. Günlerce orada kalabilirdi. Merakına yenik düşüp kapıya yöneldi. İçeride kendisinden birkaç yaş büyük olduğunu düşündüğü genç bir beyefendi vardı, çocukları başına toplamış şarkı söylüyordu. Birkaç dakika durup dinledi, şarkının biteceğini anladığı an sınıftan

çıktı. Gün sonuna kadar dalgın bir hâldeydi. Eve gidip her şeyi unutmak istiyordu. Öğrencileriyle vedalaşıp eve gitti. Günlerce o kadife sesi ve sahibini düşündü. Yeri geldi gözüne uyku girmedi, yeri geldi günlerce yataktan çıkmadı. Hissettiği şeye anlam veremiyordu. Bir yandan sesin sahibini tekrar görmek istiyordu bir yandan da hissettikleri yüzünden korkuyordu. Bu duygularla iki haftayı devirdi. Okulun ilk günü bir hevesle yeni aldığı elbisesini giyip saçlarını güzelce topladı. Kalbinin atışını düzenleyemiyordu, öğretmenler odasına geçip okul kapısını izlemeye başladı. Ders zili çalana kadar yerinden kalkmadan kapıyı izledi fakat işler beklediği gibi gitmedi. Keyfi kaçmıştı, Öğrencilerini görünce onları ne kadar özlediğini fark etti. Onlarla vakit geçirmek Aylin'e iyi gelmişti. Dersi bitirip odaya geçerken yine bir hüznün çöktü üstüne. Öğretmenler odasında bir curcuna vardı herkes ayakta biriyle konuşuyordu. Kalabalığa doğru yürüdü. Gördüğü manzara karşısında dili tutuldu. Günlerdir düşündüğü kişi karşısındaydı. Ne yapacağını bilemedi. O sırada Mehmet Hoca Aylin'in yanına geldi.

Aylin kızım nasılsın?

İyiim hocam teşekkürler, siz nasılsınız?

İyiim kızım sağ ol. Gel seni yeni müzik öğretmenimiz Fırat Hoca'yla tanıştırayım.

Heyecanımı dizginlemeye çalıştı, günlerdir tanışmayı beklediği adam karşısındaydı.

Merhaba, hoş geldiniz. Ben Aylin, tarih öğretmeniyim.

Memnun oldum Aylin Hanım. Mehmet Hoca'm söyledi zaten ben de Fırat, müzik öğretmeniyim.

Aylin o gün boyunca kuşlar gibi sekerek dolaştı okulda, öğrencileriyle şakalaştı, arkadaşlarıyla oturup uzun uzun sohbet etti, içindeki kırıntılara anlam veremiyordu. Aslında anlam vermeye çalışmak istemiyordu çünkü âşık olduğunu itiraf edecek gücü yoktu. Zamanla Fırat'la aralarındaki ilişki iş arkadaşlığından daha

öteye gitmeye başladı. Artık dışarıda da vakit geçiriyorlardı. Henüz ikisinden de itiraf gelmemişti ama aşkları gözlerinden okunuyordu. Aylin'in bu hâli Sibel'in de dikkatini çekti. Bir gün sohbet sırasında neler olduğunu sordu. Aylin saatlerce Fırat'tan bahsetti, Sibel ne yazık ki Fırat'ı daha doğrusu ailesini tanıyordu. Fırat'ın ailesi Malatya'nın köklü ailelerindendi. Bir ablası bir de erkek kardeşi vardı. Herkes tarafından sevilirlerdi. Ailede okuyan tek kişi Fırat'tı. Erkek kardeşi babasının işlerini devralmış ablası ise erken yaşta evlenmişti. Sibel böyle köklü bir ailenin kimsesiz bir kızı gelin olarak kabul etmeyeceğini düşünüyordu. Daha fazla hayal kurmasına izin vermeden Aylin'e bunları söyledi. Aylin duydukları karşısında üzüntüden ne yapacağını bilemedi. Leyla ve Sibel'in tesellileriyle ayakta durmaya çalıştı. İlk aşkının sonu hüsrarla mı bitecekti yani? Günlerce ağladı, o kadar üzüldü ki yataklara düştü. Birkaç gün okula dahi gidemedi. Bu sırada Fırat her gün ziyaretine geldi fakat Sibel, Aylin'i görmesine izin vermedi. Aylin okula döndükten sonra Fırat'la arasına mesafe koyup ters davranmaya başladı. Böylece onu unutacağını düşünüyordu fakat onu her gördüğünde kalbinde bir bahar dalı yeşeriyordu sanki.

Fırat, Aylin'in kendisine neden böyle davrandığını bir türlü anlayamamıştı. Hâlbuki iyileşince onu çok sevdiğini ve evlenmek istediğini söyleyecekti. Erkek kardeşiyle oturup bir sürü plan yapmıştı. Ailesi de en az Fırat kadar heyecanlıydı. Oğullarının bu kadar mutlu olmasına sebep olan kızla bir an önce tanışmak istiyorlardı. Fakat Aylin'in mutsuzluğu önce Fırat'a sonra da onun ailesine sıçramıştı. Arkadaşları Fırat'ı kendine getirip Aylin'le konuşması için cesaretlendirdiler. Fırat okul çıkışında Aylin'i beklerken Sibel'i gördü, Önce Sibel'le konuşmanın daha doğru olacağını düşündü, Sibel ona her şeyi anlattı. Bu işe karıştığı için binlerce kez özür diledi. Eve gidip ailesine hafta sonu Aylin'i onlarla tanıştırmak istediğini söyledi.

Ertesi sabah her şeyi bildiğine dair bir mektup yazıp Aylin'i son kez görmek istediğini söyledi. Mektubu alan Aylin" son kez" lafını okuyunca

demek ki kızlar yanılmamış ailesi beni istemeyeceği için son kez demiş diye düşünerek buluşma yerine gitti. Bir bankta elinde onlarca balonla bekleyen sevdiceğini gördü. Sibel'e anlatırken Fırat için sevdiceğim yani sevdiğim ve daima seveceğim anlamına geliyor çok güzel değil mi demişti. Kalbinin hızlanmasına yine engel olamadı, saatlerce konuştular. Fırat elindeki rengârenk balonları uçurup birlikte oldukları sürece tüm dertlerinden bu kadar kolay kurtulacaklarını söyledi. Bu anı güzel bir evlenme teklifiyle taçlandırdı ve Aylin'den tüm Malatya'nın duyabileceği kadar yüksek bir sesle "Evet" cevabını aldı.

Hafta sonu geldiğinde Çakır ailesinin evinde adeta şenlik havası vardı. Herkes bir yerlere koşturuyor bir şeylerle uğraşıyordu. Beklenen misafir geldi. Herkes Aylin'e hayran kalmıştı. Hem kültürlü hem güzel hem de çok güçlü bir kadındı. Kalabalık yemek masasında kimse kendini yabancı hissetmemişti. Aylin'in artık bir ailesi vardı.

Yıllar geçmiş Fırat ve Aylin evlenmişti. Aşklarıyla büyüttükleri iki küçük kızları vardı. Her bayram olduğu gibi bu bayramda da o büyük yemek masasının başında toplanacaklardı. Erkenden hazırlanıp çıktılar. Aylin bu bayram çok heyecanlıydı çünkü yıllar sonra ilk defa Ankara'ya anne babasının kabrini ziyarete gidecekti. Evlendikten sonra yalnızca bir kez gidebilmişti. Şimdi kızları Elif ve Asya neredeyse dört yaşına gelmişlerdi. Artık büyüdüğü şehri, güzel Ankara'sını kızları da görsün istiyordu. Kahvaltı bittikten sonra hemen yola koyuldular. Bayram olduğu için yollar kalabalıktı. Yola çıkalı birkaç saat olmuştu. Güneş göz alıcı bir şekilde parlıyordu. Keyifle yolculuklarına devam ederken keskin bir fren sesi duyuldu.

Çakır ailesi bayram sabahı gelen o acı telefonla apar topar yola çıktı, Polis Fırat ve Aylin'in olay yerinde öldüğünü, kızların durumunun ise kritik olduğunu söyledi. Acı haber tüm Malatya'da duyulmuştu. Herkes dua edip elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Aylarca kızlarının iyileşmesini beklediler. Fiziksel olarak bir sağlık sorunları yoktu ama tek kelime etmiyorlardı. Babaanneleri onları buradan uzaklaştırmanın

daha iyi olacağını düşünüp başka bir şehre taşınmaya karar verdi. Evi toplarken Aylin'in yıllar önce yazdığı günlüğü buldular.

“Malatya beklediğimden daha güzel bir yermiş. Burayı şimdiden çok sevdim. Bana şans ve mutluluk getireceğine eminim.”

Bu sözleri duyan kızlar ağlamaya başladılar. Gitmek istemediklerini söylediler. Acılarını bal eyleyip birbirlerine tutundular. Yıllar sonra Aylin ve Fırat Çakır İlkokulunu yaptırarak anne babalarına şans getiren bu şehre bir hediye bıraktılar.

YOL MACERASI

İdris Özler

Horozların hep geç kaldığı, günün daha erken başladığı bu köylerde uykuda Allah’a emanet bırakılan çocuklar, yaşlılar... Tütün kokan eller, arklardaki çapa sesleri, ekin tarlalarındaki orak şakırtıları ve bir ağaç gölgesinde bir tabağa sallanan onlarca kaşık... Alaca gölgede insanı alazlayan sıcaklığın, yorgunluğun yarım uykuyla toprağa salınması.

Herkes özellikle kadınlar aynı göğü, aynı dağları, aynı tarlaları görerek ömürlerini tüketirler buralarda. Doğduğu çevre kaderi gibi yapışmıştır yakalarına. Başka yerler yabancısıdır onlara. Öte diye bir şeyleri yoktur. Bazen güney rüzgârları deniz kokusu getirirse de denize yabancısıdır onlar. Tütün işçiliği o kadar bağlar ki onları köylerine eylül sonuna kadar hiçbir yere gitmeleri mümkün değildir. Sadece erkekler askerlik çağına gelince ötelere gider. İlk kez başka köyler, kasabalar, şehirler görürler. Döndüklerinde askerlik anılarından sürekli bahsetmelerinin sebebi de budur.

Kaderleri, sevinçleri, günlük telaşları ve her günleri birbirine benzeyen insanların küçük hayalleri vardır. Kimi evlerde en büyük hayal, “Çanağımı satar, çocuğumu okuturum.” diyen babaların olmasıdır. Ahmet de böyle bir babaya sahipti. Ama bu iş çanakla çömlekle olacak iş değildi. Her gün ilçeye araba bulmak imkânsızdı. Sadece çarşamba günleri Dozer Mehmet’in cipi giderdi Yatağan’a. Bu nedenle Ahmet ortaokulu okuyabilmek için Yatağan’daki amcasının yanında kalmak zorundaydı.

Bir akşamüstü bu ciple amcası, babasını götürmüştü hastaneye. İyileşmeyince İzmir’e sevk etmişler, beyin tümöründen ameliyat olmuştu. Birkaç hafta sonra yeşil bir Murat taksinin arka koltuğunda yatarak eve döndü. Anacığı, onun çok yorulduğu için birkaç gün hiç

konuşmayacağını ve yataktan kalkmayacağını söylemişti onlara. Çocuklar gelen giden bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamışlardı.

Ahmet her şeyin farkındaydı aslında ama bir türlü kabullenmek istemiyordu. Sıkıldı, bahçeye indi. Yağmur yağıyordu. Yağmur, toprak kokusunu kaldırmakla kalmamış bir tazelik, bir serinlik getirmişti. Büyük dut ağacının yaprakları altına sığınarak bir avuç toprak aldı eline. Onunla oynarken değişik şekiller yapmaya çalışıyordu. Farkında olmadan elindeki toprak bir fincan şeklini almıştı. Belki çaresizlikten belki de gücü buna yettiği için babasının dermanının bu fincana doluvermesini istedi. Tam bu sırada onun bu duasına evdeki ağlaşmalar karıştı.

O anda dünya durmuş, her şey susmuştu. Kuşlar ötmüyor, sular akıyor, rüzgâr esmiyor gibiydi. Ahmet, insanların hiç ses çıkarmadan hızlı hızlı hareket etmelerine anlam veremiyordu. Dövünen, yas eden kadınlardan biri, “Çocuğu tutun! Çocuğu tutun!” diyordu. Hiç durmadan çalışan, sürekli bir telaş içinde olan babası boylu boyunca uzanmış, üstüne bir çarşaf örtülmüşler, örtünün üstüne de bir bıçak koymuşlardı.

Kolay geçmeyen günler birbirini kovaladı. Ahmet lise son olmuş üniversite sınavına girecekti. Sınav için arkadaşlarının bazıları Muğla’daki dershaneye gidiyor, bazıları dergilerden, hazırlık kitaplarından çalışıyordu.

“Gün dönümü olmadan tütünlerimizi dikelim.” diyordu anası. Yorucu çalışmalardan sonra konu komşuyla tütünlerin dikimini bitirilmişti. İki gün sonra üniversite sınavı vardı. Ege bölgesindeki öğrenciler için Üniversite Yerleştirme Sınavı İzmir’de yapılıyordu, İzmir çok uzak değildi ama otobüsle yolculuk üç saatten fazla sürdüğü için sabah yola çıkıp sınava yetişmek imkânsızdı. Bu nedenle bir gün önceden gitmek gerekiyordu.

“Oğlum, şu adres yanında bulunsun. Bu bizim Hayriye ninenin Kavaklıdere’den yeğeninin adresi.” dedi Yunus dayısı. Bir gün önce

arkadaşlarıyla sınava gitmek üzere otobüse bindiler. Bu onun ilk yol macerasıydı ve ilk kez Yatağan'dan çıkışıydı. Gözleri hiçbir şeyi kaçırmama telaşına kapılmıştı.

Ürkütücü ancak bir o kadar güzel şehir olan İzmir bütün ihtişamıyla karşısındaydı. Her yer ev, yüksek yüksek apartmanlar, sel gibi akan arabalar, birbirine giren insanlar... İki tarafında yüksek apartmanların sıralandığı bir caddenin ucunda muhteşem bir mavilik... Bu onun ilk kez deniz görüşüydü. Otobüs döne döne Konak meydanına indi. “Vasati 40 çöp” yazan kibrit kutularından tanıdığı saat kulesi karşındaydı. Kulenin yanında belediye otobüsü durağı vardı.

Elimdeki adresi bilet kulübesinde oturan adama gösterdi. Adam, Kadifekale yönüne giden otobüse binmesini ve adını unuttuğu bir caminin yanında inmesini söyledi, Söylenilen yerde indi. Bir bakkala adresi sordu adam elinden geldiğince anlattı. Ahmet şaşkınlığını gizleyemiyordu. İlk kez gecekondu mahallesi görüyordu. Burada sokaklar, evler, kapılar, birbirine benziyor ancak insanların giyimleri, konuşmaları, tavırları ise birbirinden çok farklıydı. En sonunda kale duvarlarının dibinde bir ev gösterdiler.

Kadıncağız kim olduğunu anlayanca içeri buyur etti. Burası köy evlerinde “hayat” denilen ancak oldukça dar ve rutubetli bir yerdi. Hem mutfak hem oturma odası olarak kullanılan karşılıklı iki divanın yerleştirildiği küçük bir oda, yan tarafta kolilerin üst üste konulduğu, karyolanın ayağı gözüken perdeyle ayrılmış başka bir oda vardı. Ev bundan ibaretti. Naciye teyze, “Şükrü enişten dondurma satmaya gitti, birazdan gelir. Geç sen rahatına bak.” dedi. Ancak Ahmet rahat değildi, insanlara kendileri kendilerine yükken bir de gidip o yük olmuştı.

Kadın, kızıyla biber dolması yaptı. Akşam oldu. Enişte geldi, Seyyar dondurma dolabını kenara bıraktı. Hâl hatır soruldu, selamlar iletildi sonra yemek yendi. Evde bir tek karyola olduğu için orada misafirin yatmasını uygun gördüler. Karyolayla duvar arındaki boşluğa yer minderinin üstünde Şükrü enişte yatarken kadın kızıyla evin her

şeyi olan salonda yattı.

Sabah ev sahipleriyle vedalaştı, sınav yerine varmak için evden ayrıldığında kulağında hâlâ Şükrü eniştenin horlaması yankılanıyordu.

Uzun bir bekleyişin ardından sınav sonuçları açıklandı. Edebiyat öğretmenliğini kazanmıştı ancak gideceği yer çocukken dinlediği askerlik anılarının anlatıldığı Erzurum'du. Herkese telaşlı bir sevinç sarmıştı. Anası hısım akrabadan bütün parasında ödemek şartıyla topladığı parayla çocuğunu üniversiteye gönderdi. Sıkıntılara katlanmak zorundaydı nasıl olsa oğlu dört yıl sonra öğretmen olacaktı.

Ahmet ne olduğunu anlayamadan kendini Aydın'dan hareket eden Erzurum otobüsünde buldu. Seksen kilometre batısındaki Bodrum'u görmeden çok uzaklardaki Erzurum'a doğru eğitim yolculuğu başlamıştı. Derslerde öğrendiği Anadolu coğrafyasını bir uçtan bir uça kat edecekti. Denizli'den sonra dağların ormansız çırılçıplak olmasına bir anlam verememiş, çok şaşırılmıştı, Sadece dere boylarında ve yerleşim yerlerinde ağaçlar vardı. O, bütün dağları her metrekaresi ormanlarla kaplı zannediyordu. Bu çıplaklık birkaç bölge haricinde Erzurum'a kadar sürmüştü. Ormanla iç içe bir hayat sürdüğünü yeni anlamış ve Yaradan'a şükretmişti. Aydın, Denizli, Afyon, Konya, Aksaray, Nevşehir, Kayseri, Sivas ve Erzincan illerini geçerek yirmi altı saatlik otobüs yolculuğundan sonra nihayet Erzurum'a ulaşmıştı. İlk başlarda dağların, çıplak olmasını yadırgasa da Anadolu'da her yerleşim yerinin, her coğrafi bölgenin kendine has bir havasının, kendine has bir ruhunun ve kendine has bir güzelliğinin olduğunu anlamıştı. Konya ile Aksaray arasındaki muhteşem düzlük, hiç kıvrılmayan hep ufukla kesişen dümdüz yollar, Nevşehir'deki hayal ülkesini hatırlatan Peribacaları, Kayseri'de Erciyes'in karlı dorukları ve gururlu yalnızlığı, Erzincan Erzurum arasındaki yolun Karasu Nehri'yle yarışı bu yol macerasının ilk ve unutulmaz izlenimlerindendi.

Nihayet Erzurum'a ulaşan Ahmet, okul kayıt işlerini yaptırmış, en fazla yurt başvurusunun kabul edilmesine sevinmişti. İlk kez ailesinden

yüzlerce kilometre uzakta ve ilk kez karşılaştığı farklı insanlarla aynı odada kalacaktı. Bu odalara sadece eşyaların, dolapların, ranzaların ve insanların sığmadığını en kısa zamanda anlayacaktı. Buraya yerleşen her genç valizlerine değil ama gönüllerine hayallerini ve yarınlarını doldurarak gelmişti. Ahh bu odalar... On iki kişinin kader birliği, gürültü birliği, hayal birliği, koku birliği ettiği odalar... Asla tarifi, tasvirinin yapılamadığı odalar... Dışarıdaki soğuğun içerideki sıcaklığı arttırdığı odalar...

Ahmet, onlarca arkadaşın, yüzlerce çaresizliğin, binlerce anının ve milyonlarca hayalin sığdırıldığı dört yıllık eğitimi bitmişti. Korkuyla, endişeyle, çaresizlikle geldiği Erzurum'dan, kararlılıkla ve kendine güvenle ayrılıyordu. Artık öğretmen olmasının önünde sadece “Yeterlilik Sınavı” kalmıştı. Yeterlilik sınavına girmiş, atama haberi beklemekteydi.

Kasım ayının sonunda postacı Mehmet amca elinde bir zarfla geldi. Köyün mektuplarını ilçeden alıp dağıttığı ve köydeki tek telefonla ilgilendiği için köylü ona postacı lakabını takmıştı. Zaten bu köylerde kişiler isimlerinden ziyade lakapları öne çıkar. Halillerin Muhammet, Hacıkibarların Cemal, Garamemedlerin Dursun, Doğruparmakların Hasan gibi. Postacı Mehmet merakından zarfı benden önce açmış, “Gözün aydın, ataman Malatya’ya yapılmış, bir hafta içinde görevine başlaman gerekiyormuş.” dediğinde dünyalar onun olmuştu.

Sular döküldü. Eller öpüldü. Otobüsün camından kollar sallandı. Bu seferki yol macerası Ahmet’i okumaya değil, mesleğine, öğretmenliğine, hayallerine götürüyordu. Korkularını bir kenara bırakmış artık her şeye kendinden emin gözlerle bakıyordu.

Dört yıl boyunca Erzurum’a kadar yolculuk etmesine rağmen Yatağan’la Çine arasındaki yol hep ilgisini çekmişti. Burası adeta dereyle yolun yüzlerce yıllık mücadelesinin ürünü gibiydi. Yol, aşağıda akan dereyi bazen üç bazen beş bazen yirmi metre yukarıdan, kimi zaman sağına kimi zaman soluna geçerek takip ediyordu, Suyu yakın

yerler ayangeç çiçekleriyle kaplanmış, bu renk cümbüşüne mersin kokuları eşlik etmekteydi. Bazılarının çınar, bizim kavak dediğimiz ağaçlar, yüzyıllar boyunca suya, rüzgâra, kayaya meydan okumuş, tarihin sessiz tanığı olmuştu. Derenin milyonlarca yılda oyduğu Gökbel Vadisi, etrafı bazen insana bazen masal kahramanlarına benzeyen aklın anlamakta güçlük çektiği sanki devler tarafından üst üste yerleştirilmiş kayalarla kaplıydı. Homeros'un destanında anlattığı Kyklop'lar burada dikili taş oynamışlar gibiydi. Kayaların arasından esen rüzgâr Marsyas'ın flütünün acıklı sesini getiriyordu. Derenin iki yakasını bir gerdanlık gibi bağlayan ve hakkında unutulmayan bir hikâyenin anlatıldığı İnce Kemer köprüsü otobüsten rahatlıkla görülebiliyordu. Bu yörede o hikâyeyi bilmeyen yoktu. Hikâyeye göre Roma döneminde kralın biri bu çayın üzerine kim yıkılmayan köprü yaparsa dünyalar güzeli kızını onunla evlendireceği sözünü verir. Bu söz üzerine yağız bir delikanlı ekibiyle gelerek derenin iki yakasını sağlam bir şekilde köprüyle birbirine bağlar. Ancak Kral bir usta parçasına kızını vermek istemez. Çok öfkelenen usta balyozunu, kazmasını alarak köprüyü yıkmak ister. Kralın askerleri buna engel olur ve delikanlıyı köprüden atarlar. Usta, son nefesini vermeden, “Kral kızı buradan geçerse evlat yüzü görmesin, ömür boyu hiç mutlu olmasın!” şeklinde beddua eder. Bugün bile bu bedduadan çekinen genç kızlar, gelinler köprüyü asla kullanmazlar. Bu nedenle köprünün adı “Gelin Geçmez Köprüsü” olmuştur.

Ahmet'i bu mitolojik dünyadan yanına oturan teyzenin, “Kolonya alır mısın oğlum?” cümlesi çıkarmıştı. Artık yolculuğa dönmüş tek tek geçilen köyler, kasabalar, şehirlerle birlikte mesafelerde ilerlemeye başlamıştı.

Yola çıkalı on iki saat olmuştu. Hiç sormadan kızını, damadını, torununu, komşusunu, anlatan tütün kolonyası uzatan kadın Konya'da inmiş yerine askere giden bir delikanlı oturmuştu. Erzurum'da okuduğu için uzun yolculuğa alışkindi.

Nereye gidiyordu? Nasıl bir yerdı? Kolay alışabilecek miydi? Bütün bu soruların cevabını merak ederken yıllarca hayallerini süsleyen öğretmen olmak bir iki gün içinde ona da nasip olacaktı.

Kayseri’den sonra Gürün, Darende ilçelerini de geride bırakıp Malatya’ya ulaştı. Önceleri sadece manzarasıyla ilgilendiği yolculuğun bu sefer başka bir anlamı vardı. Otobüs her köyü, her kasabayı, her ilçeyi, geçişinde okullar dikkatini çekiyordu, Tek tek okulların adını okumaya, şekillerini aklına kazımaya çalışıyordu. Kendi kendine gideceği okulun hangisine benzediğini merak ediyordu.

Ertesi gün saat 13 sularında Malatya’ya ulaştı. Hekimhan arabalarının kalktığı garaja ulaşmak için valizini eline, yorganını sardığı büyük çuvalı sırtına aldı. Aklına “Abbas Sayar’ın Yorganımı Sıkı Sar” hikâyesi geldi. Bir anda hikâye kahramanı olmuştu. Sonunda garaja ulaşmış, küçük otobüslerin biriyle Hekimhan’a doğru yolculuk başlamıştı. Saat on yedide Hekimhan’a ulaştı. Hava çok soğuktu ve kar yağışı devam ediyordu. Güzelyurt’a gitmek istediğini söyleyince bu saatten sonra araba bulamayacağı ancak ilçede küçük bir öğretmenevinin olduğunu isterse orada kalabileceğini söylediler.

Eşyalarını güç bela taşıyarak Öğretmenevine ulaştı. Her taraf kar, kış olduğu için orada birkaç öğretmenle öğretmen evinin sorumlusu olan bir hizmetli vardı. Birkaç alışık sorudan sonra öğretmen evinin dört yataklı tek odasının olduğunu öğrendi. Odaya geçince sorumlu arkadaş mazotla sobayı tutuşturdu, saat yirmi üç olunca o da gitti. Öğretmenevinde tek başına kalmıştı.

Aklında yüzlerce cevapsız sorunun uykusuz bıraktığı uzun bir geceden sonra nihayet sabah oldu. Takım elbisesini giydi, kravatını taktı. Büyük bir heyecanla atandığı kasabanın arabasına bindi. Araba, döne döne dağa doğru çıkıyordu. Geceden kar durmuş, hava güneşli ancak çok ayazdı. Arabadan Hekimhan’a bakınca büyülü bir şehir gibi göründü.

Okul kasabanın girişinde, yola çok yakındı. Her yerde gördüğü tek tip binası ve beş katlı lojmanı vardı. Önünde onlarca kayısı

ağacının sıralandığı okulun bahçe duvarı yoktu. Çatılar bembeyaz karla kaplanmış, saçaklarda uzun buz sarkıtları güneşin ilk ışıklarıyla parlıyordu.

Saat 8.15 sularıydı, arabadan indi. Okula doğru yürürken zilin çaldığını duydu. Öğrenciler sıraya girmeye başlamıştı. O zaman erkek öğrenciler için tek tip okul forması zorunlu değildi. Ceket, pantolon, gömlek giyerler, kravat takarlardı. Kızların ise mavi forması vardı. Okul müdürü hararetle bir şeyler anlatıyor, sıraya geciken birkaç öğrenciyle de yakından ilgileniyordu.

Ahmet de sessizce öğrencilerin arkasına yanaştı ve onların içeri girmesini beklemeye başladı. Tam o sırada müdür Ahmet’e doğru bağırarak, “Oğlum çabuk sıraya girsene! Zaten nerde yaramaz öğrenci varsa tasdiknameyle bize yollarlar!” dedi. Öğretmen ve öğrencilerin meraklı bakışları Ahmet’e yönelmişti. Bir anda ne yapacağını şaşırdı. Okunan İstiklal Marşı ona zaman kazandırdı. Marş bitince öğrencilerin arkasında bekleyen öğretmenlerden birinin yanına giderek, “Ben yeni atanan öğretmenim!” diyebildi.

Lise ve ortaokul aynı binada eğitim görüyordu. Altı şubesi ortaokul, beş şubesi lise olan okula atanan üçüncü edebiyat öğretmeni idi Ahmet. Birazdan ilk kez öğretmen olarak derse girecekti. Müdür yardımcısı gireceği sınıfa kadar ona eşlik etti ve öğrencilere Ahmet’in yeni edebiyat öğretmeni olduğunu söyledi ve sınıftan çıktı.

Hiç kimse dersi söyle işleyeceksin, yıllık plan budur, sınıf defteri şöyle doldurulacak gibi açıklamada bulunmamış, öğrencileriyle baş başa kalmıştı. Şimdi ne yapacaktı? Zaman kazanmak için sınıf defterini açtı. Bereket versin lisede sınıf başkanı olduğu için sınıf defterinin nasıl doldurulacağını biliyordu. Kalemmini çıkardı, otuz çift meraklı gözün kuşatması altında bir öğretmen olarak ilk imzasını atacaktı. Dizleri titriyor, elleri terliyordu. Çocuklar üzerinde nasıl bir izlenim bırakmıştı? Sonra bütün cesaretini toplayarak kendini tanıttı. Sesi titriyordu, ilk kez elleri ona yük gelmişti, bir türlü ellerini nereye koyacağını bilemedi.

Sonunda kollarını göğsünün üstüne bağladı zaten bu duruş öğretmen duruşuydu, sınıf listesini alarak tek, tek isimlerini okudu.

Bir müzik öğretmeni ile bir ev tuttu, kışlık odun ve kömürümü aldı. Fazla eşya getiremediği için ev eşyası için ilçedeki esnafa borçlandı. Aradan iki hafta geçmeden müdür telaşla, “Arkadaşlar, bir bayan öğretmen daha okulumuza atanmış gidip almam lazım.” diyerek arabasına atlayıp ilçeye gitti. Okulda çalışan diğer öğretmenler atanan birini müdürün gidip almasına anlam veremediler. Yeni gelen bayan bir kasaba okulunun dördüncü edebiyat öğretmeni idi. Birinci dönemin bitmesine iki hafta kaldığı için ona ders vermediler.

Karne haftası gelip çatmıştı. Okul müdürü onu yanına çağırarak okulda kadro fazlası olduğunu ve Darende’nin Yenice kasabasına geçici görevle atandığını söyleyince beyninden vurulmuşa döndü. Bu okulda göreve başlayalı bir ay bile olmamıştı. Her türlü kış hazırlığını tamamlayan birinin bir ay içinde başka yere gönderilmesini bir türlü anlam verememişti. Tecrübeli öğretmenler, onun gönderilmesinin doğru olmadığını, son gelenin ilk gitmesi gerektiğini söylemişlerdi.

Soğuk bir ocak ayı sabahı iki yüz kilometre uzakta bulunan geçici görevle atandığı kasabaya ulaşmak için yine bir yol macerası başlamıştı. Şoför onu Darende’ye varmadan bir yol ayrımında indirip, “Burnun dikine üç kilometre yürü, okul karşına çıkar.” dedi, Yine bir hikâye kahramanı olmuştu. Adamın deyimiyle burnunun dikine yürümeye başladı.

Saat dokuz sularıydı. Hava çok ayazdı. Omzumdaki valizin de ağırlığıyla terlemeye başlamıştı. Yolda ilerledikçe aklındaki cevapsız sorular da artmaktaydı: “Bunu nasıl yaparlar? Neden ben? Niçin bir ay bile olmadan ben gönderiliyorum? Acaba ben iyi bir öğretmen değil miydim?” Hem bu sorulardan hem de yürümekten yorulan Ahmet yol kenarındaki büyük bir dut ağacının dibine oturdu. Aklına nereden geldiyse, “Dut ağacı boyunca dut yemedim doyunca...” türküsü takıldı. Hem türküyü mırıldanıyor hem de gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Koca bir yumruk boğazını sıkarken bu türkü onu rahatlatıyordu. “Ha gayret!” deyip

yürümeye başladı ve uzaktan kasaba görünüyordu.

İki yanı aynı boyda kayısı ağaçlarıyla kaplı uzun bir yoldan geçerek okula ulaşmıştı. Yarıyıl tatiline 3 gün kala 3 öğretmenli 3 sınıflı 3'ü kız 60 öğrencili bir ortaokuldu burası.

İstenilse çok kolay çözülebilecek ve cevabını bildiği soruları bir kenara bırakarak her günün yeni bir başlangıç, bir umut olduğu düşüncesiyle kırınlığını dışarıda bırakıp okulun kapısından içeri girdi.

GELEN KİM

Nursel Özçelik Cengiz

Yeniköy'ü çok kimse bilmez.

Malatya'nın Arguvan ilçesine bağlı bir köydür bu. Üzerinde höyüğün bulunduğu yüksekçe bir tepenin eteğinde hepi topu yedi ev, bir çeşme, bir dere, bir çürük okul, bir soku taşı, iki tulumba ve yedi sığırlık. Bir de yar vardır beyaz topraktan oluşan, hemen höyüğün yanında. Köyün çocukları, gençleri beyaz topraktan oluşan bu yardan kaymayı, en çok da en alttaki kumda birbirlerinin üzerine düşüp gömülmeyi pek severler. Evlerin üçü dereye yakın sıralanmış, üçü arka tarafa doğru asma tarlalarına yakın. Biri de daha uzakta ağaçların içinde. Hepsinin yönü höyüğe bakar. Kapıdan çıkınca hepsinin gözü höyüktedir. “Gelen var mı?” diye bakarlar. Höyüğün hemen önünden araba yolu geçer, Topraktan ince bir yol, Arguvan'dan gelenler ilk höyüğün bulunduğu tepeden görünür. O tepeden inmesi on beş, bilemedin yirmi dakika sürer, işte siz köyün analarını o zaman görür.

Köyden çeşmeye ince bir patikadan geçilir, iki yamaçta bahçeler ve bahçe kapıları bulunur. Bahçelerdeki ağaçlar tamamen kapatır gökyüzünü. Derenin iki kıyısına dut, kayısı ağacı dikilidir. Bağ bahçe yapmışlardır. Kimi yerler çayırlıktır. Köyün, sığırı, koyunu burada yayılır. Bayramlarda koyunu, danayı keser beklerler torunu torbayı. Gelsinler, toplaşıp yesinler diye.

Ortadan, yaz kış bir dere akar. Bazı uslu akar, bazı deli, bazı iyice taşar. Yanında yakınında ne var ne yok, siler süpürür.

Köylü kadınların, bağda bahçede, toprakla uğraşarak burçak yolarak, ekin biçerek, döven sürerek, saman çekerek, harman yeri süpürerek geçirdikleri bir yazdan sonraydı. Güz gelmiş. Bayram da

kapiya dayanmıştı, Unluk buğdayları yıkadılar. Ardından buğday kaydattılar. Çulları, bezleri dam başına serdiler. Üzerine bulguru yayıp kurutuyorlar, çabuk kurusun diye de sık sık karıştırıyorlardı. Hazır olanları da her bir çocuklarına pay ediyorlardı. Kimisinin altı kimisinin sekiz çocuğu vardı.

Okula öğretmen gelmeyince çocuklar Malatya'ya okumaya giderler, liseyi bitiren de İstanbul'un yolunu tutar, çoluğa çocuğa karışırdı. Sanki köyün eski bir âdetiydi bu. Kızlar ise evdeki işlere yardım eder, bir yandan da kısmet beklerlerdi. Köyün telefonu yoktu. O nedenle höyüğü gözlerlerdi analar, gözleri yaşlı. Daha kokusuna doyamadıkları evlatları küçük yaşlarda kopmuşlardı kucaklarından. Bütün analar sanki gurbete çocuk doğururlardı. Gurbetten selamlık için dönen çocukları hepi topu dört, bilemedin beş gün kalıp dönerlerdi şehirlere.

Gelenler hep höyüğün yamacından sallanır. Aşağı doğru yürürlerdi. Güz ayları ılık gidiyordu. İnsanı kaşındırıyordu güneş. Boş tarlalar arasından inerlerdi gelenler. Gökyüzünde kara bir bulut. Çok yüksekte Uru çiftliğinin yanından gelip ağ yerlere geçen, kara, kapkara bir buluttu. Gün vuran yerleri yeni parlatılmış gümüş gibi parlıyordu. Yükseklerden geçtiği için neyin nesi olduğu ilk bakışta seçilemiyor, bilinemiyordu. Uçan bir bulut...

Elif bibinin elinde çorap. Dört şişle topuk büzüyordu. Başında bir beyaz tül bent, fes üstüne beyaz poşi bağlamış. Feste altınlar, ak yazmanın altından zülfünün telleri sarkıyor, evinin önünde öylece dikiliyordu. Elif bibinin kapısını açan pek olmazdı, İstanbul'da okuyan oğlunu anarşık diye vurmuştu polisler. O da küsmüştü höyüğe. O günden beri sormaz oldu. O soruya ait olmayan birisi vardı köyde o da Elif bibiydi.

Yiğit adında bir genç vardı. Bir gece yarısı Elif bibinin kapısını tıklatmıştı. Ne kadar da oğluna benziyordu. Onu ilk gördüğünde oğlunun ulu erenlere karışıp da geldiğini zannetti. Ayaklarına kapandı,

bebekliğinde öptüğü ayaklarına dokunur gibi yüz sürdü.

Kaçak olduğu her hâlden belliydi. Aldı onu içeriye. Kimseye söylemeden yedirdi, içirdi. Bilirdi oğlu olmadığını ama saymıştı oğlunun yerine. Elif bibi, jandarmaların böylesine bilgili, okumuş delikanlılara neden düşman olduğunu anlayamıyordu. Ona umudunu bağlamıştı. Arada gelirdi. Kimse görmesin diye buğdayları yığıldığı odada yatırırdı genci, herkesten gizli. Bir keresinde, “Bu odaya girmek yok!” diye torununu tembihlemişti. Ama çocuk ne bilsin meraktan girmişti. Elif bibi çok kızmıştı söz dinlemediği için.

“Bu abi senin amcanın arkadaşı olur, Yarın gidecek. Burada olduğunu kimseye söyleme.” diye de sıkı sıkı tembih etmişti.

Gelin Bacı damda buğday karıştırıyordu. “Havanın bize ettiğini gördün mü Yeter?” diye seslenirken. Höyükteki kişiyi o da gördü.

“Gelen kim acep?” diye elini alnına siper edip yakıştırdı.

“Ali mi, Özcan mı acep?”

“Anoğ Hürühan bilin mi gelenleri?”

Hürühan bibi cevap verip ayağına terliğini takmaya çalışıyordu.

“Abidin mi yohsa Ahmet mi?”

Yeter bibi de kapısının önünden seslendi:

“Kim acep? Bizim Haydar mı ne?”

Kapının dışındaki dibekte Gülbaser bibi ile Sarı Gelin buğday dövüyordu. Soku sallaya sallaya terlemişler, soku sallamayla bırakıp gelene bakıyorlardı. Gülbaser bibi elindeki tahtayı bir kenara fırlatıp tökezleye tökezleye dere kenarına koştu.

“Anoğ Hüseyin mi geliyi acep?”

Köyün tek sarı saçlı kadını olan Sarı Gelin, bir yandan başındaki yazmayı çıkarıp terini kurularken bir yandan da:

“Battal bu, Battal.” diyordu.

Yeter bibi belini büke, büke avlu süpürüyordu. Sesleri duydu

süpürgeyi bile bırakmayı akıl edemedi koştı dere kenarına.

“Bu Metin.” Bir sağa bir sola iki adım atarak etrafını süpürüyordu.

O kadar çok gelen kim, diye soruyorlardı ki köyün adını bile “Gelen kim köyü” diye değiştireceklerdi neredeyse.

Remzi’nin evinde toplanıp altıkol oynayan erkekler, kadınların sesini duyunca ellerindeki iskambil kâğıtlarını bırakıp bir bir evden dışarı taşılar.

Höyükte karaltılar çoğalmaya başladı. Daha kim olduklarını anlamaya çalışırken köyden iki el ateş sesi duyuldu. Kadınlar birer heykel gibi dizilmişlerdi dere boyunca. Köyün kuşu dahi ses çıkarmıyordu.

İnce uzun, kamçı boylu kara diken bir adamdı Remzi. Aslında kara değil ama güneş altında tarlada çalışmaktan epeyce kararmıştı teni. Yaşı elliden fazla göstermezdi. İnce bıyıkları vardı. Ayağına çevik, iyi at binerdi. Silah sesini duyar duymaz duvarda asılı duran tüfeğini kapıp atına atladı. Tespah gibi dizilmiş taşlara basarak dereyi geçti at üstünde. Höyüğe vardı. Biraz ferahlamış ama öfke içinde köye döndü.

“Bizim köyün çocuğu değil, jandarmalar genç bir kaçağı vurmuş.”

Mayıs, 2022

SON SARDUNYALAR

Ali Uğur

Gün ağarsa bile içeriye ışık sızmayan, gece mi gündüz mü belli olmayan, güneş girmeyen evime doktorun da girmediği odamda o gün de diğer günlerde olduğu gibi alarmı kurmadan uyandım. Her uyanışım da acaba güney yarım kürede mi uyanıyorum hissiyle kalın güllü, kahverengisi, kırmızısı yıkanmaktan keşermiş, birbirine karışmış, aşınmış perdeyi şöyle bi çektim. Aydınlik. Kuzey yarım küredeyim. Yorganı sıyırdım üstümden. Annemden cevapsız üç çağrı. Malatya’da, kayısı zamanı, üç kasa kayısı ile gelmesine 3 hafta kaldı, çayı koydum. Dolaptan peyniri, zeytini, kahvaltılıkı çıkardım. Zeytinin yağı donmuş, çaydanlığın buharına koydum çözölsün diye, peyniri de gevşesin diye sıcak suya yatırdım. Annem yine aradı, tekrar tekrar aynı şeyleri söyledi. Anahtar babanın ayakkabısının içinde. Ölmüş babamın ayakkabıları anneme güven, düşmana korku salsın diye hep kapının önünde durur. Malatya düşman işgalinden kurtulmuş olmalı ki babamın son zamanlarda arkasını yatırmaktan gazi unvanı almış ayakkabısı yerine, sezon sonu indirimden güç bela aldığı kahverengi deri ayakkabısı görevini burada sürdürmeye devam ediyor. Eşyanın hükmüne şaşırıyor insan. Ayakkabısı boğucu, iç bunalıcı, kuru soğuk aralık ayının ilk on gününden sonra tabanı aşınmadan, derisi şişmeden, taksiti bitmeden kapı önüne çakıldı. Babamsa soğuk bir kış günü nemli toprağa karıştı. Kayısı kokulu toprağa. Cenazede babam seviyor diyor, halamlar üçüncü gün kayısı kompostosu yaptı. Yapış yapış oldu her yer. Gün gelir diye boğazıma lisedeyken aldığı gülkurusu fuları taktım. Gün gündüz, aydınlığım. Sevmenin, sevilmenin şiddetiyle sarsıldığım ilk gençliğim. Olur da gözü takılırsa, takılıp da sorarsa aldığın fuları takmış olmamın seni unutamadığımla hiçbir ilgisi yok, sadece mazide

kalan seni ve senli günlerin yüreğimi sızlatan tarafını hep hatırlamak için takıyorum derim. Hem babam gülkurusuna bayılır. Gün gelmedi. Malatya, İstanbul'a uzak.

Babamın atanan yeni görevi anahtarı olabildiğince kamufle etmek. Çok amaçlı bir kullanım söz konusu olduğunu söylemeliyim. Babamın ölmeden önceki ruhu, kişiliği ayakkabıya nakşolmuşçasına görevini hakkıyla yerine getirmenin gururu ile kapının önünde öylece duruyor.

Madama uğra, bir eksiği gediği var mı sor, ziline iki kere bastıktan sonra kapıyı da üç kere vur. Suyun öte tarafından gelmiş, buranın toprağına karışmış; korkusu, kokusu apartmana sirayet etmiş Madam Niki ölmeye, olmaya yaklaştığı her gün birilerinin kapısına dayanıp onu öldüreceğini düşünür oldu. İnsan eskimiş, işe yaramayan kıyafetler gibi korkularını da üstünden atıp gardırobunu rahatlatırcasına yüreğini rahatlatabiliyor ama kristal bardakların oyuklarına, sepya fotoğrafların kıvrımlarına, halı püsküllerine, toz tutmuş tabloların değişmeyen duvar arkalarına, yüreğin yaşadıkça, yaş aldıkça, yaşlandıkça açılan boşluklarına pusu kurup hiç beklemediğin bir an da tekrar gün yüzüne çıkabiliyordu. Bu saklı korkuların gün yüzüne çıkmadığı zamanlarda, her sinema çıkışı Gün'le yanına uğrar izlediğimiz filmleri anlatırdık. Kapalı, basık, kalabalık ortamlarda duramaz, pürtelaş nefesi daralırdı.

Gün, film kötü olsa da Madam Niki'nin dinlerken yüzünden apar topar dağılan kara bulutların ardından gelen tazeliği görmek için hikâyeyi mutlu sonla bitirir, ballı yoğurt tatlısının tadını çıkarırdı. Madam Niki'nin Gün'e karşı ayrı bir hassasiyeti vardı. Bazen ona öyle bir bakardı ki anlamlar çözülüp dize gelirdi. Sen bizim oraların gençlerine benzersin derdi. Ben Gün sarhoşuydum o zamanlar. Gün vurgunu. Aslında Gün'ü tadını çıkardığı şey, Madam Niki'nin poloraid fotoğraf makinesinin pozlarını, filmin sonunun iyi bitmesine ek teşekkür mahiyetinde bizim için kullanmasıydı.

Yaz tatillerinde olur da okumazsa “İş bilsin bileği aş tutsun eli,” diye dükkanlara salınıp zamanın; okuldaki, parktaki, mahalledeki gibi

işlemediği, kendine has bir edayla tutturduğu ritim ile ağır aksak bir ileri iki geri giden/geçen o ilk haftanın sonunda ustasından haftalık yevmiesini bekleyen çocuklar gibi bugünü bekliyorduk. Gün, yeryuvarlağının kendi eksenini çevresinde bir kez dönmesiyle geçen yirmi dört saatlik süre. Benim için Gün; çevremde bir kez dönmesiyle zamanı durduran, şaşırtan, efsunlayan, yirmi dört saatim değil yirmi dört yılım.

Annemle aralarındaki şifre sonrası açılan kapıdan Madam Niki elinde bir demet sardunyalarla çıkar, annemi koluna takıp mahallenin köşesinden usul usul geçer, sahile inen merdivenlerden şehadetle inip denize ulaşırlar. Bölük pörçük hatıraları zihninde süzülürken. Madam Niki ellerindeki sardunyaları bir ritüelin son dokunuşuyla ürkütmeden denize ulaştırır. Sonra annem ona Malatya'yı anlatır türküler eşliğinde çünkü Malatya annem içinde bulunmaz eşi olan bir şehir. Madam Niki için ise Girit. Annem ve Madam Niki arasındaki yormayan kültürel *jetlag* uzun yıllar boyunca böyle devam etti.

Çiçekleri sula. Devetabanının yapraklarını nemli bir bezle sil. Sardunyalara suyu boca etme, sevmez. Menekşeyi güneşe koydum onu gölge bir tarafa al. Ebegümeci ve yasemini ihmal etme. İhmal olan benim anne. Solmaya, sararmaya yüz tuttum. Tam yeşermeye yüz tutacakken ihmale denk gelmiş filiz gibiyim, gözyaşlarımla sulanmalıyım. Göz kapaklarımı nemli bir bezle siler misin? Hayat beni ihmal etti. Sıcaktan bunalmış, uçmaya mecali olmayan bir sinek gibi yapıştığım yerden hayata atıldım ama bu atılmak kelimesi bana hep savaşmayı, mücadeleyi çağırıştırıyor. Oysa ben sadece Gün'ün sınırsız ikliminde biraz soluklanmak istiyordum.

Zeytini attım ağzıma, üstüme bir şeyler geçirip çıktım evden. Sinemanın sağ camekânında kocaman bir afiş... Türkan Şoray'ın "Selvi Boylum Al Yazmalım"ı yazlık sinemada bu hafta. Gün, filmi Madam Niki'ye o kadar farklı anlatmıştı ki İlyas, Asya'yı aldatmıyor hâliyle sevgi neydi sorusuna "emek" cevabı da verilmiyor çünkü bizim

başkarakterimiz İlyas, bu ilişki için gereken çabayı gösterdiğinden Cemşit'e (emeğe) gerek kalmıyordu. Güldüm. Sevgi neydi? Sırf bu hayatta bir izimiz olsun diye her hafta giyinip kuşanıp sağ üst köşesine gününü iliştirdiğimiz, sergi değeri taşıyan kıymetli bir antika edasıyla sakladığımız çok bulutlu ergenliğimizin güneş alan taraflarından sararan sepya fotoğraflar mıydı? Köşedeki büfenin gazete askılığında kalın puntolarla yazılmış bir yazı takıldı gözüme:

“Kimliği Belirsiz Bir Kadın Elinde Sardunyalarla Kendini Denize Attı.” Bir hissimla çektim, kurtardım. Madam Niki. Ağlamaya başladım. Gözyaşlarım elimdeki gazeteden, sardunyalarla dolu denize ulaştı. Suyun bol olsun Madam.

Apartmana nasıl vardım, orası yok. Elimde gözyaşlarımla sulanmış bir gazeteyle Madam Niki'nin kapısına ulaştım. Kapı aralık. Yaşarken fark edilmeyenin ölüsü nasıl fark edilsin? İçeri girdim, yasemin kokusu sinmiş evin her yerine. Masanın ucunda bir kâse ballı yoğurt tatlısı ve bir düzine mektup var. Mektuplar Gün'den bana. Malatya'dan gelmiş son mektup, üniversitenin kaşesi var.

“Nihan. Madam Niki beni bir daha görmek istemediğini.” söyledi. Bu sözler hiç geçmeyen bir baş ağrısı gibi üzerime yapıştı, seni bu hayatta sevmeye, sevmeye değer ne varsa hepsinden daha çok sevdim, yapma.

Günün, gecen.

22 Mayıs 1997

“Nihan, doğduğun topraklardayım, sen yoksun”

Günün ama artık gecen mi bilmeden

13 Ağustos 2021

RÜYA GİBİ GELDİ GEÇTİ

İsmet Aydoğdu

27 Mart 1994 günü hayatımın en önemli günlerinden biriydi. Akşam Aksoğanoglu Zafer Turizm ile Malatya'ya gidecektim ve üniversitede akademik hayatım başlayacaktı. Sabah erken kalkıp Ankara Belediye başkanlığı için oyumu verdim. ODTÜ'nün hocası basketçi Rüştü Yüce Hoca ANAP adayı olarak katılıyordu, gönlüm ondan yanaydı ve oyumu ona verdim. Akşam otobüste Malatya yollarında giderken İstanbul ve Ankara başkanlarının değiştiği belli oldu. Rüştü Hoca kaybetmişti, üzüldüm ve yolun verdiği yorgunlukla uykuya daldım.

Malatya'da göreve başladığımda Devlet Hastanesinin yanındaki iki katlı eski binada hizmet vermeye çalışıyorduk. Öğrencilere yarı baraka binalarda ders anlatıyorduk. O eski binada amatörce ama profesyonel bir şeyler yapmaya çalışıyorduk. Doçent olmak için de yayın yapmaya çalışıyorduk. Hayallerimin şehri Malatya, "Turgut Özal" gibi Avrupa ve Batı vizyonu olan lider yetiştirmişti. Özal, ben hematoloji yan dal ihtisası yaparken rahmetli olmuştu. Malatya'ya yaptığı en iyi hizmet üniversite hastanesiydi. Bence Türkiye'deki en güzel üniversite hastanesidir. O yapıldı ve biz iki yıl sonra oraya taşındık. Muhteşem bir mimarı ve kaliteli inşaatı vardı. Çalışmak zevkliydi. Oradan ayrıldıktan sonra bir daha öyle bir hastanede çalışmadım. Her tarafa ünü gitmişti. Adıyaman, Bingöl, Elâzığ, Maraş dâhil değişik yerlerden hastalarımız geliyordu. Keşke memleketim de İnönü gibi bir kahraman, Özal gibi vizyonu olan bir lider yetiştirebilseydi. Tüm akademik titrimi orada aldım, o nedenle hayatımın en güzel yılları o hastanede geçti. Yetiştirdiğim arkadaşlar "Boynuz kulağı geçer." misali hematolojinin bayrağını çok yükseklerle taşıdılar. Hâlâ yaşayan vefakâr Malatyalı İlkay, Yılmaz, Elazığlı Hacı, Adıyamanlı Niyazi, Gülten, Hanım isimli hastalarım zaman zaman beni arayacak kadar vefalıdırlar. Mustafa Bey

İzmir’e geçerken uğrayacak kadar dosttur.

İlk korkum cuma günü oldu, yeni gelmiştim. Öğleyin Kışla Caddesi’nde gezerken ezan okunuyordu. Buralarda en yakın cami nerede diye sorduğumda bir apartmanın beşinci katını söylediler. Bende çıktım fakat hoca tüm konuyu devlet ve şeriat üzerine kurmuştu, sürekli düzene giydiriyordu. Korktum, burada şimdi devletin birimleri de vardır, beni mimlerler diye. İki rekât biter bitmez hızla nasıl da ayrılmıştım.

İlk hastam Süleyman Bey’i Yığılbaşı kasabasında tanıdım, ilginç bir tanışıklığımız oldu. Süleyman Bey belediye başkanlığı da yapmış aktif bir siyasetçiydi. Tıp fakültesinde hocam olan Prof. Dr. Haluk Koç, Malatya’da mecburi hizmet yaptığı yıllarda Süleyman Bey’le tanışmıştı. Hatta Haluk Hoca’m, siyasete atıldığı yıllarda Süleyman Bey’den büyük destek gördüğünü bana bizzat aktarmıştı. Süleyman Bey’in yanında gelen genç kız benim ilk hematolojik maligniteli hastamdır. Kemik iliği yapısı morfolojisi için Ankara Tıptaki hocalarıma sormaya gitmiştim. Süleyman Bey şehre her geldiğinde uğrardı, çok nazik bir insandı.

Bir gün Kömüşhan’dan bir hastamız geldi. İlginç köyün adı Kömüşhan, hastalığın ortaya çıkmasına neden olan kömüş idi. Malatyalılar, benim dombay veya manda dediğim hayvanlara “kömüş” derdi. Kömüş, kemik kırığına neden olmuştu. Aslında hayvanın suçu yoktu, hastamın miyelom adını verdiğimiz kemik ve böbrek bozukluğuna yol açan bir hastalığı vardı. Kömüş süsünce kolayca kırık olmuş, hastalığı da ortaya çıkmıştı. Konuşurken “Hocam biz İkinci Kanala bir geçelim,” deyip kendi aralarında Kurmançça konuşurlardı. Kurmançça konuşmasını bile esprili bir şekilde yaparlardı.

Malatya-Adıyaman ilişkisi yoğundu. Bir gün Adıyaman Sincik’ten yaşlı bir hasta oğluyla geldi. Yavaş seyirli lenfoması vardı. Gözleri çok güzel mavi renkli, hafif sarışın saçlı bir hastamızdı. O sırada bir kitapta Haçlı seferleri sırasında Almanların ağırlıkta olduğu bir ordunun

Selçuklular tarafından Göksu Irmağı civarında dağıtıldığını, sağ kalanların dağlık yerlere kaçtığı ve zamanla oranın yerli halkı olarak yaşadığını okumuştum. Yaşlı hastam renkli gözlü ve hafif sarı renkli saçları olunca “Keşke Berlin’de doğsaydın,” dedim. Gerçi hastam içinden ne diyor bu doktor demiştir. Oğluna şubat ayında kontrole gelmesini söyledim. Oğlu “Hocam siz yeni geldiniz galiba. Sincik’te o zamanlar her yer karlı olur, nasıl gelim?” dedi. Demek ki coğrafyayı bilmek lazım dedim içimden, sonra tarih konusunda anlaştık. Daha sonra Nemrut’a çıkarken Adıyamanlı asistanımız Doktor Ramazan, “Hocam uzakta gördüğünüz yer Sincik,” demişti. Sincik’ten akut lösemili bir hastamızın her yıl çuvalla getirdiği narlar sayesinde nar suyuna doymuştuk. Manisalı olmama rağmen en güzel narları Sincik’ten yemiştım.

Bir gün bir hastam polikliniğe canlı kazla birlikte geldi. Çok sevimli güzel bir hayvandı. Ne yapacağını sordum, “Size getirdim, ben ne yapayım?” dedim. “Kesin yiye hocam,” dedi. Ben kıyamam dedim, çok da sevimliydi. Kazı eve getirdim. Kızım ve oğlum çok sevdiler, su verdiler, suyunu içti, hatta yanında durup fotoğraf çekildiler. Ne yapayım derken Dursun amca aklıma geldi. Orduzu’da oturuyordu, evi bahçeliydi, kayısı bahçesi vardı. Hanımı Ankara Tıptan hocam Haluk Koç’un hastasıydı, oradan da tanıyordum. Onu aradım “Kazı size bırakayım, bahçenizde yaşar, sizin olsun, ben kesip kıyamam,” dedim. O da kabul etti, kazı götürüp teslim ettim. İki gün sonra Dursun amca telefonla aradı. “Torun bahçeye inemiyor, köpek evi terk etti.” dedi. Muhtemelen erkek kaz, bahçede terör estirmiş, Yıllar önce mecburi hizmette Beyören Sağlık Ocağının bahçesinde iki kaz gezerken, koşup birisini yakalayıp sevmek istemiştım. Diğer kaz beni kovalamaya başlamıştı, kazı kucağımdan atarak saldırıdan kurtulmuştım. O günler aklıma geldi. Dursun amcaya “Kesin, yiye,” dedim.

Bingöllü hastalar ilginçti. Bir hastamız da “Şıhtı”. Yaşlı ve sakallı bir hastamızdı. O da lenfoma hastasıydı. Ona da kemoterapi verecektik. İlk sorusu, “İlaçlar sakalımı dökecek mi?” “Evet” ama tedavi bitince

geri çıkar sakalınız.” dedim.

-Olmaz, dedi. Saçımı ve sakalımı dökmeyen ilaç verin bana dedi, başka türlü tedavi kabul etmem, dedi.

-Neden, dedim.

Doktor, “Saçsız sakalsız hocaya mürit gelir mi, inanır mı?” dedi.

Neyse hastalığı yavaş seyirli olduğu için saç ve sakalı dökmeyen düşük dozda ve hapla idare edebileceğimiz bir tedavi bulduk, en sonunda onu kabul etti ve gitti. Kontrollere geldiğinde, “Sağ olun sağ, müritler geliyor,” dedi.

Malatyalı olup İzmir’de yaşayan hastalar vardı. Malatya’ya geldiklerinde Malatya’da yaşayan yakınıyla gelirlerdi. İzmir’de yaşadıklarını öğrenince muziplik yapmak hoşuma giderdi. Manisa’da büyüdüğüm için kumruları bilirdim. Bizde iki kumru vardı. Kuş kumru, bir de fırında simit gibi pişip, ortasına biber peynir, domates konulup yenilen kumru. Kuş olan kumru, leylek ve kırlangıç gibi tüm Anadolu’da kutsal sayılıp dokunulmayan kuşlardandı. İzmir’de yaşayan Malatyalı hastaya “Kumru yiyor musun?” diye sorardım. Tabii o benim ne dediğimi anladığı için “Evet yiyoruz.” deyince Malatya’da yaşayan Malatyalı yakının suratı değişirdi. O kuş olan kumru olarak anladığı için şaşkın şaşkın, hayretle yakının suratına bakardı. “Nasıl yersin?” der gibi bakardı. Neyse konuyu anlatır, şaşkınlık ve yarı kızgınlığını giderirdik.

Malatya Kürecik’te NATO üssü vardı. Bu üste aşçılık yapmış, orada çalışan Amerikalı askerlerden İngilizce öğrenmiş ve “Esansiyel trombositöz” adını verdiğimiz kan hastalığı olan bir hastamız vardı. O geldiğinde poliklinik şenlenirdi. “*Hi doctor.*” diye selam verip polikliniğe girerdi. Poliklinik odasının kapısı açık olurdu. Kasketli, sarışın olmayan biri İngilizce konuşurken hastalar şaşkınlıkla izlerdi. Tarsus Amerikan Koleji mezunu olan asistanımız Onur’u çağırırdım. Karşılıklı İngilizce anamnez alınırdı. Kapıdan diğer hastalarımız dinlerdi. Onun gelmesi bizim polikliniğin en renkli günleriydi.

Kampüsteki hocam renkli bir kişiydi. Malatya’da yaşayan Adıyamanlı olan hocamı anlatayım size. Emekli oldu, siyasete atılmak istedi. Yanıma geldi, “Hocam, sana benim kartvizitle hasta göndereceğim. Aman, onlara iyi davran, hepsi benim seçmenlerim.” dedi. “Elbette hocam, sizin seçilmenizden gurur duyarız,” dedim. O sırada bizim Adıyamanlı asistanımız Doktor Ramazan çiğ köfte için bizleri evine davet etti. Ramazan aşağıda beni karşılayıp beraber evine çıkarken ikinci katta ayakkabıdan geçecek yer bulamadık, kapının önü ayakkabı ile tamamen dolmuştu. Hocam, “Bu kimin evi biliyor musunuz? O sizinle görüşen Hoca’nın evi. Karısı bu gidişle evi yakında terk eder. Her gün en az yirmi tane Adıyamanlıyı misafir ediyor evde. dedi. Hocamın ihtimam istediği hastalar geliyordu ama hepsi sakallıydı” Sonra bir gün uğradı, “Nasıl gidiyor hocam?” dedi.

-Hocam senin iş yaş, dedim. Gelenlerin hepsi sakallı, bunlar sana oy vermez, bunlar yine eski partilerine oy verirler, dedim.

-Yok hocam, söz verdiler bu defa bana verecekler, dedi. Hocam her gün hastaneden en az 20-30 Adıyamanlıyla giriş yapıyor, hepsini tek tek polikliniklere dağıtıyor, oradaki doktorlarla konuşup hastaları muayene ettiriyordu. Tabii hocam milletvekili seçilemedi.

Hairy cell lösemi, dalağı büyüten bir hastalıktı. Baraj kıyısında yaşayan Fikret Bey’in de o hastalığı vardı. Kendisi tedavi oldu. Dalağı küçüldü, kanı düzeldi. O sevgiyle tüm hematoloji servisini balık yemeye davet ederdi. Malatya’da muhtar olan Polatbaş Bey’le beraber tüm servis Fikret Bey’in evinde baraj balığı yedik. Gani gönüllü bir insandı. Malatya’da belediye başkanlığının değişeceğini muhtarla Fikret Bey’in konuşmalarından anlamıştım. Uzun yıllar seçilen başkanın arsalarda hamurlaşma dediği yeni sistemden mustarip olduklarını ve artık ona oy vermeyeceklerini konuşuyorlardı.

Kulikli hastalarımız konuşurken TRT 2’ye geçen hastalarımız, 14 yıl sonra hastalığı tekrar nüksedip gelen Yapalaklı hastamız, 140 kg olup zayıflamasını sorunca Dr. Ali’nin ikiye bölelim sizi, dediğine şaşırان hastamız, Adıyamanlı Mehmet ve Hacı kardeşler, askerde

Rektörün postası olup babasını KML hastalığı için getiren hastamız, üç kere nüksedip otopog nakille yaşayan hastamız, ilişkisini hâlâ devam ettirip vefalı Malatyalı ve etraf illerden hastalarımız bizim hayatımızdı. Hâlâ her zaman hiç bağlantısını kesmeyen İlkay başta olmak üzere hepsi bizim gönlümüzden çıkmadılar.

Aksoğanoğlu Zafer’le başlayan yolculuğumun sonunda uyandığımda kendimi şimdi Manisa’da buldum. Güzelim hastanenin yerinde yeller esiyordu. Hastane yapılırken zeminin karo yapıldığı hastanede hiç mi bir mimar hastane zeminin düz ve kolay temizlenebilir olması gerektiğini söylememiş mi? Keşke yapmadan önce İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezini görselerdi. Hiç unutamadım, çalıştım, öğrettim, sevdim, sevildim, elimizden geleni yaptık. Malatya’yı biz sevdik. Malatyalı da bizi sevdi. Miyelom tanısını koyup tedavi ettiğimiz, servise yattığı zaman “Erzurum dağları kar ile boran” türküsünü söyleyen besteci ve müzisyen Hakkı Coşkun’u rahmetle anıyorum. Malatya sevgisinde hastalarımızın, Malatyalıların, meslektaşlarımızın, hastane personeli ve öğrencilerimizin rolü büyüktür. Keşke Zafer Turizmin otobüsünden Malatya’da inmeye devam etseydim.

KAYISI BAHÇESİ

Sultan Bedelcigil

İlkbahardı. Ne yana dönsem bir tazelik, bir güzellik, bir endam... Gelin olmuş ağaçlar süslü, güzel, alımlı... Hava yanardöner ne yapacağı belirsiz... O gün benim için çok önemliydi. Hava o kadar ılıktı ki müjdeliyordu sanki akşamın mutluluğunu. Evet... Anneannem gelecekti.

Akşama doğru bulutlar yarışircasına kapladı gökyüzünü. Şimşek, gök gürültüsü ve ansızın boşalan yağmur... Canım anneannem yola çıkmıştır çoktan. Acaba o da nasibini almış mıdır yağmurdan?

Soba çıtır çıtır yanıyor ve ben camdan anneannemin gelmesini bekliyorum. Bir yandan da yarın oynayacağımız çizgi oyununu düşünüyorum.

Camdan her baktığımda karşıda Zeliha teyzenin bahçesini görüyorum. Bahçenin içinde her çeşit ağaç var. En çok kayısı ağacı var. Bundan dolayı Zeliha teyzenin bahçesine “Kayısı bahçesi” diyor herkes. Bu günlerde bahçe gelin gibi bütün kayısı ağaçları çiçek açmış. Bembeyaz çiçekler, seyrine doyum olmuyor. Mis kokusu da cabası. Bir haftaya kalmaz gelinliğini çıkarır yemyeşil olur hepsi. Onları seyretmeye bayılıyorum. Hele yaz sıcağında ağaçların gölgesinde oturmaya doyum olmuyor. Tabii ki artık olgunlaşmış olan kayısıları yemeye de doyum olmaz. Kayısyı yedikten sonra çekirdeğini de kırıp yemeyi unutmamalıyız. Çekirdeğin tadı kayısının aroması ile birleşince ağzınızda nefis bir tat kalır.

Sonunda anneannem sokağın köşesinden görünüyor düşük omuzlarıyla. Bir elinde zamana meydan okuyan yıpranmış şemsiyesi, diğerinde benim için getirdiğini bildiğim bir file portakal. Filenin içindeki portakallar turuncu, turuncu parlıyor. Kayısıları hatırlatıyor

bana. Hemen kapıya yöneliyorum, Pembe pabuçlarımı giydiğim gibi onu karşılamaya koşuyorum. Beni görünce:

“Koşma, yavaş gel! Yorulacaksın!” diye sesleniyor.

Yanına varınca, “Sana yardım edeyim.” deyip fileyi elinden alıyorum. Bana sarılıp öpüyor, saçlarımı okşayıp, “Akıllı kızım benim, maşallah!” diyor. Birlikte eve giriyoruz. Annem, anneannemi karşıladığımı görünce bir “Aferin!” de o veriyor. Böylece bol aferinli bir günün sonunda hep beraber akşam yemeğine oturuyoruz. Annem döktürmüş yine. Analıkızlı mı dersin, tarhana çorbası mı dersin, lahana sarması, ya kömbe “Ye beni,” diyor. Her şey nefis... Çayın yanında üzerinde birer kayısı çekirdeğinin oturduğu un kurabiyesi ve kayısı tatlısı bile var.

Anneannemin gözdesi olduğum için tabii ki yemekte en çok benimle sohbet ediyor. Ona yarın arkadaşlarımla çizgi oynayacağımızı söylüyorum. “Harikal!” diyerek sevincime ve heyecanıma ortak oluyor önce. Sonra da:

“Ooo, mis gibi kayısı çiçeklerinin altında mı? Ne güzel!” deyip pencereden dışarı bakıyor.

“Yarın hava açık olacak, dizlerim ağrımıyor.” diyor ve gülüşüyoruz.

Yemekler yenip çaylar da içildikten sonra meyve faslına geçiyoruz. Anneannem portakalı soyarken bana, “Sana portakal kabuklarından çizgi taşı yapalım mı?” diye soruyor.

“Süper olur!” diyorum. Portakal kabuklarını sobanın üzerinde biraz kurutuyoruz. Mis gibi portakal kokusu dolduruyor küçük odamızı. Sonra da kare kare kesip bir ipe diziyoruz ve ipin iki ucunu birbirine bağlıyoruz. Artık o sabaha kadar benim kolyem, sabah da çizgi taşım... Anneanneme teşekkür edip çizgi taşımla uyumaya odama gittim.

Cumartesi öğlene doğru arkadaşlarım beni çağırdı. Birlikte pencereden seyretmeye bayıldığım Zeliha teyzenin kayısı bahçesine gittik. İçinde olmak, havasını koklamak seyretmekten çok daha güzel...

Önce çizgiyi çizmek gerekiyordu. Bende tebeşir vardı. Yere

birbirini izleyen sekiz kare çizdim. Dört ve beşinci kareler ile yedi ve sekizinci kareler yan yana çiziliyordu. Çizme işi bitince sıra kimin önce oyuna başlayacağını belirlemeye geldi. Ece, “Sayışmayı ben yapacağım!” dedi ve başladı sayışmaya:

“Malatya’nın kayısıtı

Meyvelerin nazlısı

Gün kurusu yapılır

Yiyenler çok bayılır

Allı kayısı, ballı kayısı

Malatya’nın nazlısı

Kayısı vakti geldi

Kardeşim bana güldü

Oyunumuz başlıyor

Su çeşmeden taşıyor

Kovanın dibi delik

Sana geldi ebelik”

Sayışmanın sonunda sıramız belli oldu. Ben şanslıydım, ikinci çıktım. İlk sırada Mira vardı. Mira, özenle seçtiği yassı taşını birinci kareye bıraktı ve o karenin üstünden atlayarak diğer kareleri tek ayak gezip geldi. Sonra ikinci kareye taşını attı, tek ayağıyla birinci kareye girdi, ikinci karenin üzerinden atlayıp kareleri tek ayak dolaşıp geldi. Sanki bir tavşan vardı çizginin üstünde. Hepimiz pür dikkat onu izliyorduk. Eğer çizgiye basarsa yanacaktı çünkü. Yanınca da sıra bana gelecekti. Evet, sonunda çizgiye bastı ve sıra bende.

Mis kokulu portakal kabuklarından yaptığımız taşıma boynumdan özenle çıkarıp öptüm ve sevinçle oyuna başladım. Eğer birden sekize kadar bütün kareleri bitirirsem birinci turu geçeceğim, İkinci turda da sekizden bire doğru geleceğiz ve kim önce iki turu da tamamlarsa oyunu o kazanacak ve oyunun galibi olacak.

Nihayet oyun bütün hırsıyla, güzelliğiyle, çocukluğuyla, teriyle,

neşesiyle tamamlandı ve oyunu arkadaşım Ece kazandı. Onun sevinci bizim de sevincimiz oldu.

Kazansam da kazanmasam da en sevdiğim oyundu çizgi oyunu. Temiz havada çizgi oynamak kış uykusundan uyanmak gibiydi benim için. Hele de oyunu kazanmak yok mu, ilkbaharda çiçeklenmekti. Ece de şimdi tazelenmiş, al al olmuş yanaklarıyla çiçek açmıştı.

Annemin seslenmesiyle akşamın olduğunun farkına vardım. Zaman nasıl da geçmişti. Oyun oynarken güneşin “Hoşça kal!” dediğini bile fark etmemiştim. Tatlı bir yorgunluk hissediyordum, çekişmeli geçmişti oyunumuz. Sekmekten ayaklarım ağrıyordu, boşuna bazıları bu oyuna “Seksek oyunu” demiyorlardı.

Yarın yine buluşmak için sözleştikten sonra, yorgun ama mutlu bir şekilde evlerimize dağılırken Mira birden bağırdı:

Ayağımın altında çağla, herkes evine dağıla!

İKİ MEVSİM BEYAZ

Cevriye Oymak

Şimdi bana kim olduğumu sorarsan büyüü bozarsın. Sorma. Bazı şeyler sorulmaz. Tanımak için söylenecek her söz şu an yapılacak en son şey. His diyorum. Hissetmek, hissettirmek istersen mart ayını sabırla, emekle, umutla bekleyen yanık tenli insanlarımla gözünde saklıyım. Hatta saklı bir umudum desem de olur.

Sert kışlar sabır mevsimidir bizim buralarda. Marttan sonrası umut mevsimi. Dostum anlayacağın, bizim kalbimizde bin mevsim, gözümüzde iki mevsim açar. İkisi de beyaza âşık. Kardan, beyaz çiçeklere uzanan koskoca iki mevsim. Gökyüzünü gözü gibi kollayan insanımla yaka iliklemesi gibi kavuşur birbirine.

Bulutlar çok da kararmamalı. Dolu yağsa sanki her birimiz birer melek olup gökyüzüne yağacağız da avuçlarımızı açıp yakalayacağız birer birer. Dolu, umutkıran hastalığı gibi bir şey. Bu yüzden beklendiği gibi misafir edilip uğurlanmalı bizim mevsimlerimiz yoksa bulutlardan daha da çok kararır umutlarımız. Ama biz güzel şeylerden bahsedelim. Kadim şehrin geçit veren yolları, kavşakları kadar cömert ellerin üzerindeki çizgilere sinmiş kokulardan bahsedelim. Parmaklarından bereket dökülürken yollarından hasretler uğurlanırken çarpan yüreklerde açan çiçeklerden.

İnce zeylan, neşe geveni, narin kirpiotu, dikenli körmem... derken kendi kokumu unutacaktım neredeyse. Rüzgâr, “Malatya, Malatya bulunmaz eşin.” diye ifildemeye başlayınca kendime geldim, işte şimdi değiştirdi ritmini rüzgâr. “Malatya sultansa tacı sensin...” Bunu üstüme alınmazsam kendime çok ayıp ederdim.

Türküü dilime dolayıp Taşhan’dan geçecektim, Arslantepe’den aşip Sarıçiçek yaylasına uzanacaktım. Zengibar kalesine seslenip

Çırak Konağı'na misafir olacaktım. Günpınar şelalesinde yıkanıp Yusuf Ziya Paşa Camii'nde arınacaktım. Türkülerin peşine düşmek böyle bir şey olmalı. Ama henüz Taşhan'dan geçemedim. Kitabenin ruhuna takılıp kaldım. Arapça, Süryanice, Ermenice. Ben bilmem ama o ruhu koklamayı iyi bilirim. Benim kokuma âşık olanlardan öğrendim kokuların büyüünü.

Bak yine benim türküm çalıyor.

“Malatya sultansa tacı sensin...” Var sen biraz da Arslantepe Höyüğü'nde es rüzgâr. Ben türkümü orada dinlemek istiyorum. Orada eskimek, Sarıçiçek yaylasında yeşermek istiyorum. Gel gidelim, türküsüz yol, ıssız olur.

Sen başka türküler de söyle. O zaman Zengibar Kalesi'nden Osmanlı Mezarlığı'na ineriz, Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı'na da gideriz. Biz ilhamı Evliya Çelebi'den aldık.

Bu yol uzar. Bu şehrin yolları Ayşe kızın saç tellerinden çok. Mustafa dedenin parmakları gibi işaret ediyor her bir yanı. Hem Mustafa dede en çok da Battalgazi Ulu Camii'ne gitmeyi sever. Hadi gidelim. Ama türküyü kes. Mustafa dede avuçlarını göğşe açmış. Yaradan'ıyla muhabbet edenin muhabbeti bölünmez.

Muhabbeti bitince gırık banacak, banık yiyecek, pırpırım diye tutturacak afacan çocuklar gibi. Kayısı tatlısı gelince uslanacak. Biz de onun yüreğine yaslanalım. İçtenliği içinde yaşayalım. Muhabbetin sıcaklığının tadını çıkaralım. Bu şehrin insanının muhabbeti değdiği kalbi ısıtır. Gönlünün değdiği yer bağ olur.

Eli toprağa değse kayısı fişkirir. Buğday sararır, Şekerpancarı tatlanır. Kiraz kızarır, kavun ballanır, inek sütlenir, tavuk yumurtlar, balık kıvrılır.

Hatice teyzeler çok oğlan doğurur bir de. Herkes bilir, asker edecek. Siyah saçlı kızları da çoktur Hatice teyzelerin. Gelin olacaklar, yuva kuracaklar, evlatlar büyütecekler.

Hadi ninni söyleyelim,

*“Yol üstüne çubuğumu uzadam,
Çıkam yollarını gözedem,
Benzerin yok, seni kimlere benzedem,
Ninni de yavruma ninni,
Kolları bumbar dolması...”*

Ninni sadece bebeklere söylenir sanırsın şimdi sen, yok yok, benim gibi yeni açmış kayısı çiçeklerine de söylerler Hatice teyzeler. Gel şimdi dalımda gör beni. Yeni doğmuş bebek kokusu gibi cennet, gelinlik kız çeyizi gibi oya, dantel...

KABUL OLAN DUA

Sunay Tunçel

Bir sonbahar mevsimiydi. Zeynep annesinin istediği gibi kuşburnularını güneşe sermiş, evin bütün işlerini yapmış, akşam yemeği için bahçeden biber toplamaya gitmişti çünkü babası İbrahim, biricik güzel kızı evde ne yemeyi pişirirse pişirsin mutlaka acı bibersiz sofraya istemezdi. Sert bir mizaca sahipti İbrahim. Pütürge'nin havasından, suyundan belki de esmerleşen cildinin iki kaşının arasında oluşan çizgilerdendi. Ama bir o kadar da merhametliydi bir karıncayı bile incitmekten çekinirdi. Zeynep'in annesi Sultan Hanım ise al yanakları ve heybetli duruşu ile tam bir Anadolu kadınıydı.

Zeynep kızın anasından babasından başka bir de çocukluğu birlikte geçmiş canından çok sevdiği Hüseyin vardı. Zeynep bahçeye çıkma fırsatını hazır bulmuşken dut ağacının altında birkaç gün önceden sözleştiği Hüseyin'i görecekti. En güzel yöresel kıyafetini giymiş, başını bağlamış, saçlarını iki yandan örerek masumiyeti ve güzelliğiyle adeta herkesi büyülüyordu. Hızlı adımlar ile evlerinin bahçesinden uzaklaşmıştı Zeynep. Birkaç gün önceden sözleşmişti sevdiğiyle, tarlalarının aşağısında bulunan asırlık dut ağacının altında bekliyor olacaktı Hüseyin. Nihayetinde kavuştular birbirlerine öyle çok özlemişlerdi ki sarılırken bile vücutları bir olmuştu adeta sevenlerin. Gölgesi ile büyük bir şemsiye misali asırlık dut ağacı örtmüştü iki sevgiliyi. Uzandılar masumca yan yana o gölgenin altında. Zeynep hep huzur dolu tertemiz yüreğiyle yarınlara için hayaller kurardı sevdiği adamın gözlerine bakarak. Ama Hüseyin hep tedirgindi, sanki bir şey olacak bu güzel mutluluk dolu rüyadan uyanacak gibi kalbi hep huzursuzdu.

Hüseyin köyün en yiğit ve en yakışıklı şahin bakışlı genciydi o da vurgundu Zeynep'e. Küçüklüğünden beri sürekli Zeynep ile evlenmenin hayalini kurar onu canı pahasına korur ve çok severdi.

Ağa oğluydu Hüseyin köyün sevilen sayılan bir aşiretinin çocuğuydu. Hüseyin'in babası yabancı aileler içlerine girmesin diye kardeşinin kızı ile evlenmesini isterdi. Henüz çocukken bu söz verilmiş ona göre aile bireylerini bu duruma bir nevi aşılamişlardı. Her ne kadar çocuklar bu durumdan rahatsız olsalar da büyüklerine itirazlarını kabul ettirememişlerdi. Gel zaman git zaman çocuklar serpilmiş ve evlenme çağına gelmişlerdi. Hüseyin sabah gözünü açar aklına gelen ilk şey Zeynep'i olurdu. Hüseyin ile evlenmekte mecbur bırakılan kuzeni Ayşe de severdi aslında Hüseyin'i, her genç kız gibi onun da hayallerini süslerdi lakin çok iyi biliyordu ki akranlarından aldığı haberler doğrultusunda Hüseyin'in gönlü Zeynep'teydi. Bunu bile bile sırf amcası ve babası mal bölünmesin, sırf dünya menfaatleri uğruna nasıl yakardı hem kendini hem de kuzenini? Nasıl kadınlık yapabilirdi? Ruh ve bedeni başkasına ait olan birine. Bu kişi akrabası olsa bile...

Bir bayram arifesiydi. Bölge halkı hazırlıklara başlamış yöresel yemekler gelen misafirlere ikram edilmek üzere tencerelerle pişirilmişti. Zeynep sütlü gulur yapmıştı, (sütlü ekmek) çok iyi biliyordu ki bu ekmekleri Hüseyin'i de çok severdi. Nasıl yapmalıydı, nasıl götürmeli diye düşünürken mutfağın camlarına atılan bir taş ile irkildi. Hüseyin gelmişti. Heyecandan kalbi yerinden çıkacakmış gibi olan Zeynep birilerin onları göreceğini düşünmeden korkusuzca sevdiği adamın yanına koştu.

Zeynep, “Ne işin var burada Hüseyin. Haber gönderseydin ben zaten gelirdim buluştuğumuz yere. Hem bak az evvel aklımdan geçtin inan en sevdiğim sütlü ekmekten yaptım.”

Hüseyin, “Ellerine kurban olduğum kara gözlü Zeynep'im, bayramdan önce görmek istedim seni. Hem sana diyeceğim bazı haberler var ama yemin olsun Allah'a benim hiç suçum yok, olaylar benim dışımda geliyor sürekli.”

Zeynep, “Söyle şahin bakışlım, söyle canımın canı nedir seni böyle huzursuz eden?”

Hüseyin, “Ailem beni rızam olmadan kuzenimle evlendirecek. Bizim acil bir çözüm yolu kurtuluş yolu bulmamız lazım Zeynep’im.”

Zeynep’in başı dünyasına yıkılmıştı, adeta nasıl olurdu böyle bir şey? Duyup da gördüğü şey değildi. Zorla kimse kimseyi evlenmeye mecbur edemezdi. Yaşadığı topraklarda şimdiye kadar böyle bir durum olmamıştı. Sevenler hep birbirine kavuşurdu.

Hüseyin, “Zeynep kendine gel ne olur. Üzülme sevdiceğim, gideceğiz buralardan. Hazırlığını yap. Bayramın ikinci günü seni dut ağacın altında bekliyor olacağım.”

Artık dönüşü olamayan bir karar almışlardı Pütürge’nin en talihsiz gençleri. Buraları terk etmeseler Hüseyin, ağa babasının emri vaki tutumu yüzünden kuzeniyle zorla evlendirecekti.

Zeynep, ah Zeynep babasına ve annesine çocukları gibi bakan, bir dediklerini iki etmeyen, üzerlerine titreyen Zeynep, bu durumu nasıl anlatacaktı ailesine? O da çok isterdi ki duvağı ile baba ocağından şerefi ile gelin olarak çıkmayı. Kaderim böyleymiş diye derinden bir ah çekerek hazırlanmaya başlamıştı usulca. Vazgeçemezdi çocukluğundan beri çok sevdiği adamdan çünkü biliyordu ki razı gelse Hüseyin kuzeni ile evlense de kendisi sevemezdi başka birini.

Nihayetinde sözleştikleri bayramın ikinci günü gelmişti. Sabahın erken saatlerinde yola koyuldular Zeynep ile Hüseyin. Hüseyin, babasının atını almıştı tek bir planları vardı. Köyden uzaklaşmak, Malatya merkeze ulaşmak sonrasını düşünmüyorlardı bile. Hüseyin’in babasının yardımcısı ahıra ata yem vermek için aşağı inmişti. Atın yerinde olmadığını fark ederek hemen koşarak beyine haber verdi. Durum anlaşıldığı an sinirlenip öfkelenen Hüseyin’in babası adamlarını ve silahlarını alarak yola koyuldular. Kendisine asilik yapan sözünün üstüne söz koyan oğlunu asla affetmeyeceğini haykıra haykıra vurgulayan Haşim Ağa’nın adeta gözü dönmüştü, Pütürge’nin birçok köyünde dağ bayır arıyorlardı iki seveni.

Zeynep ile Hüseyin Pütürge’nin Gündeğer Marasu yakınlarına

gelmişler, atlarını biraz dinlendiriyorlardı. Gündeğer köyünün arka tarafındaki yoldan Kale ilçesine, oradan da Malatya merkeze varmayı hedefliyorlardı ki ama nafilé çok geçmeden etrafını Hüseyin'in babası ve adamları sarmıştı. Öyle çaresizliğe düşmüş, öyle yıkılmışlardı ki ne yapacaklarını bilemediler Zeynep ile Hüseyin.

Ne Hüseyin vazgeçecekti Zeynep'ten ne de Hüseyin Zeynep'ten. Ya öleceklerdi ya da sonsuza dek bir olacaktı. O an, işte o an ilahi bir kudret hâsıl oldu ve Hüseyin ile Zeynep ellerini semaya kaldırarak:

“Ya Rabbi ne olur ayırma bizi birbirimizden! Bedenlerimizi taşá çevir, düşürme bu zalimlerin ellerine!” diyerek dua ettiler. Bir anda ortalığı saran yoğun bir sis göz gözü görmez hâle getirdi. Haşım Ağa ve adamları neye uğradığını şaşırđılar. Sislerin yavaş yavaş çekildiğini görenler tarihte görülmemiş bir ana şahitlik ettiler ki Allah sevenlerin duasını kabul etmiş, ikisini taşá çevirmişti.

Ne yapacağını bilemedi Haşım Ağa bir an öfke ile taş olan o masum bedenleri kırmak yıkmak istedi ama nafilé, yüreği merhametli olan yanında çalışan Kasım, “Beyim dur, ne edersen? Görmez misin ki Allah bu çocukları ayırmadı, duasını kabul etti. Gayri bundan sonra yapacağımız hiçbir şey kalmamıştır. Allah muhafaza helak oluruz!” diyerek oradan ayrıldılar.

Haber bir anda bütün çevre köylerine dağıldı ama Zeynep'in ailesine kimselerin durumu izah etmeye cesareti olmadı. Er ya da geç onlar da kızlarının başına gelenlerden bir haberdar olacak yıkılacaklardı.

Bilmem ki memleketimiz Malatya böyle bir sevdaya bir daha hiç şahitlik etmiş midir? Seven olmuş mudur? Kimseler birbirilerini bu denli içten hatta taş olmayı tercih edecek kadar, şimdiki sevdalar hep riya, bir o kadar menfaat dolu. Pütürge Gündeğer köyünde hâlen günümüze kadar bozulmadan duran taş olmuş iki sevdalı var. Selam olsun Zeynep ve Hüseyin gibi sevenlere! Hamdolsun iki seveni birbirinden ayırmayan âlemlerin Rabbine! Sözün bittiği yer... Kabul olan dua, ilahi hikmet...

RUH GÖÇÜ FOTOĞRAFÇISI

Serpil Kaya

Antalya Havalimanında sıradan bir temmuz günüydü.

Dış Hatlar Terminal 2’de danışma görevlisi olarak çalışan Eda içinse çok koşturmacalı ve bir o kadar da telaşlı bir gündü. Aklı her zamanki gibi karmakarışık. Nasıl olmasın ki?

O sabah, ilk gece vardiyasından çıkmış ama eve gidip dinlenmeden apar topar kedisi Maya’yı veterinerine götürmek zorunda kalmıştı. Eşi de işyerindeydi, izin alamamıştı, bu yüzden Eda koştura koştura eve geçmiş, kedisini taşıma kafesine koyarak veterinerin yolunu tutmuştu. Kendileri evde yokken balkondan aşağıya atlayarak kaçmayı alışkanlık hâline getiren Maya, belli ki midesine dokunacak bir şey yemişti sokakta gezerken. Eşinin telefonu ile birlikte hemen bir saat erken çıkmak için izin alarak havaalanından erken ayrılmıştı.

İkinci gece vardiyasına yorgun ve az uyumuş bir şekilde gelmişti mecburen de. Neyse ki Maya veterinerin verdiği ilaçla daha iyiydi.

Eda üç dil bilen, akıllı, zeki, entelektüel ve içi her dâim kıpır kıpır olan bir kızdı. Yaşamayı, keşfetmeyi, gezmeyi sevdiği için belki bu kadar hayat doluydu.

Müdire Hanım, ikinci gece vardiyasına gelen Eda’nın yanına yaklaştı ve Eda’yı omuzlarından tutarak kendisine doğru çevirdi:

Yeşim: “Eda, bugün çok solgun görünüyorsun hayırdır?”

Müdire Yeşim Hanım, Eda’yı çok severdi. Ondaki değişikliği hemen fark ediyordu de bundandı.

Eda: “Yeşim Hanım, bugün pek fazla uyuma şansım olmadı da evde.”

Yeşim: “Tamam o zaman, sana bugün danışma görevi vermeyelim,

sen burada dosyalardaki faturaları kontrol edip düzenle. Yolcularla ekipten Ekaterina ilgilensin.”

Ekaterine kendi ülkesinden gelen yolcularla muhabbet etmeyi seviyordu. Memleket özlemini böyle gideriyordu belli ki...

Eda: “Teşekkürler Yeşim Hanım,” dedi gülümseyerek.

Yeşim Hanım odasına giderken Eda da kapıyı arkadan kapatarak bilgisayarın başına geçti.

Fatura düzenleme işlerine dalmıştı ki kapının çalmasıyla irkildi.

Gelen ekip arkadaşı Derya’ydı.

Derya: “Kuzu, kahve molasına çıkmıyor musun?”

“Nereden bildin burada olduğumu?” dedi Ela.

Derya: “Seni danışmada göremeyince işe gelmedin sandım. Ekaterina söyledi, senin görevi o almış bugün.”

Saat gece 02.30 olmuştu.

Faturalara dalıp giden Eda’nın gözleri kızarmıştı uykusuzluktan ve yorgunluktan.

“Bir kahve iyi gelecek,” diye düşündü o da.

Derya ile 10 dakikalık bir molanın ardından tekrar faturaların başına geriye döndü Eda.

Sabah 08.30 gibi de vardiya teslimi için odadan dışarıya çıktı. Yeni gelen ekibe işi devredip eve gidip yatağa kendisini bırakmak ve akşama dek deliksiz uyumak istiyordu.

Çantasında duran cep telefonundan gelen mesaj sesi ile telefonunu çıkartıp mesajı kontrol etti.

Mesaj, sanat tarihi tez hocası olan İlkay Hanım’dan geliyordu.

Eda hem çalışıyor hem de doktora tezini tamamlayabilmek için uğraşıyordu son 1,5 yıldır.

Artık son zamanlarına gelmişti, tezini verip hayırlısıyla doktorasını almak istiyordu.

“Beni hemen ara Eda, Önemli,” yazıyordu mesajda.

Eda uyku sersemi de olsa, mesajın sebebini merak edip hocasını aradı, servise doğru ilerlerken.

İlkay Hoca, Malatya İnönü Üniversitesinde akademik personel alım sınavı yapılacağına dair bir ilan okuduğunu ve Eda’nın eğer isterse bu şansı değerlendirebileceğini söylüyordu.

Kendi mesleğini yapabilmek için çok emekler harcayan Eda, önce biraz bocaladı hem pandemi şartları hem de alınacak personel sayısının 2 kişi ile sınırlı olduğunu duyması, onun hevesini kırmıştı.

Ama hocası “Ben de geleceğim seninle, denemekten zarar çıkmaz, sen biletleri ayarla. Sınav 5 gün sonra, ben otel işini ayarladım bile.” deyince Eda zorla da olsa ikna olmuştu.

Eşine durumu anlattı eve varınca Eda. Eşi onu hayalleri konusunda hep desteklemişti, şimdi de böyle oldu.

“Git, dene bakalım şansını, sana değişiklik olur hem ben idare ederim sensiz birkaç gün, ne olacak?” dedi Ertan.

Havaalanında tam da sezon ortasıydı, izin almak çok zordu bu zamanda ama Yeşim Hanım anlayışlı bir müdürdü şansına, izin alması zor olmadı Eda’nın.

Ertan, Eda ile İlkay Hoca’yı havaalanına arabayla bıraktı. “Gelirken bizim kayısıları getirmeyi unutma sakın!” dedi gülümseyerek.

“Malatya’ya gidilir de kayısı alınmadan dönülür mü hiç?” dedi İlkay da.

Uçakla üç saatlik bir yolculuktan sonra Malatya Havalimanı’na vardılar. Kalacakları otele taksiyle geçtiler.

Antalya’nın temmuz sıcakından sonra Malatya havası cennet gibi gelmişti onlara.

Otele yerleşip kahvaltı yaptıktan sonra İnönü Üniversitesine doğru yola çıktılar.

Üniversitedeki Akademik Personel Daire Başkanlığının bulunduğu

yerleşkeye vardılar.

Başkan Ahmet Yılman Bey'in odasını bulup akademik sınav başvurusu için gerekli evrakları doldurdular.

Sınav iki gün sonraydı. Ön başvuruyu internetten yapmışlardı, malum pandemi şartlarından artık pek çok başvuru online olmuştu.

Binadan çıkarken sekreterlikte görevli Esme Hanım'a şehrin gezilip görülebilecek turistik yerlerini sordular.

Malatya Şire Pazarı, Malatya Fotoğraf Makineleri Müzesi, Oyuncak Müzesi, Kültür Evi, Radyo Gramofon Müzesi, İstanbulluoğlu Konağı gidebilecekleri güzel seçenekler arasındaydı.

Dünyanın en ünlü ve lezzetli kayısılarının yetiştiği tarihî Şire Pazarı'na doğru yola koyuldular. Envaiçeşit kuru kayısı ürünleri ile yöresel ürünlerin satıldığı dükkânların yer aldığı hareketli bir çarşıydı burası. Ailelerine ve yakın arkadaşlarına paket paket kuru kayısı ve çeşitli çikolatalardan satın aldılar.

Yorgunluk kahvesi içip şehre tepeden keyifle bakabilmeleri için seyir terasına götürdü bindikleri taksi onları.

Turist olduklarını öğrenince, “Bir gezi önerisi de ben yapayım o hâlde sizlere sayın hocalarım,” dedi taksi şoförü.

“Malatya Fotoğraf Makineleri Müzesi'ni mutlaka görmelisiniz. Çok mistik ve gizemli sırları vardır oranın hem ilginizi çekebilir.” deyince gezi rotalarını müzeye doğru çevirdiler.

Müze de fotoğrafçılık eğitimi de veriliyordu, girişteki afişte kurs kayıt tarihleri yazıyordu.

“Fotoğraf, geçmişle geleceğe taşır.” yazıyordu binanın girişinde. Gerçekten de fotoğraf çekmek bir tutkuydu ve geçmişle gelecek arasında köprü görevi görüyordu.

Yanlarına yaklaşan görevli, Eda ile İlkay Hoca'ya camekânlarda sergilenmekte olan eski model ve marka fotoğraf makinelerini tek tek tanıtıyordu.

“Üç bini aşkın fotoğraf makinesi ve ekipmanı var müzemizde.” dedi görevli.

Eda’nın gözü, renkleri solmuş, sepya renkli, çok eski zamanlara ait fotoğraflara takıldı. Taksicinin de dediği gibi, tuhaf mistik bir hava sezinliyordu sanki şu anda Eda. Fotoğraflarda bir gariplik vardı ama neydi?

Bir türlü anlam verememişti. Sanki fotoğraftakileri çok önceden tanıyor gibiydi.

Fotoğrafta ayakta duran adam eşi Ertan’ın babasına ne kadar çok benziyordu. Koltukta oturan yaşlı kadının omuzuna elini koymuştu adam. “Fotoğraf çok eski olduğu için renkleri bu kadar soluk herhâlde,” diye düşündü içinden.

Eda’nın bakışlarından durumu anlayan görevli hemen açıklamaya girişti: “Batı ülkelerinde ölüleri defnetmeden hemen önce fotoğraf çekirmek bir gelenektir 1800’lü yıllarda. Bu vitrinde gördüğünüz fotoğraflar işte o döneme ait. En eski fotoğraf 1876 tarihli.”

Eda duyduğu bu tüyler ürperten açıklama karşısında çok etkilenmişti ve tansiyonu da oldukça düşmüştü. Tuzlu ayran içirip kendine gelmesi için yardım etti İlkay Hoca ve görevli.

Fotoğrafa yakından bakmak için ayağa kalktı Eda, hemen cep telefonuyla vitrindeki fotoğrafı çekip eşi Ertan’a gönderdi.

Ertan fotoğrafı görünce hemen babasını arayıp durumu ona aktardı. Yarım saat sonra gelen cevap ise gerçekten tüyler ürperticiydi:

Ertan’ın 4 kuşak önceki büyük dedesi İtalya’da yaşamış, o ve eşi savaştan sonra ülkelerine dönememişler ve büyük anne orada vefat etmiş.

Ertan’ın ailesi için bu olay gerçekten bir şok etkisi yaratmıştı. Nesiller sonra karşılaşılan bu mistik olay, ruhların gerçekten de göç edebildiğinin canlı bir kanıtıydı sanki.

MİRAS

Gülfem Kiroğlu

Babam bugün öldü.

Onu, ömrünü adadığı kayısı ağaçlarının altına, elinde kalan tek tarlanın orta yerine gömdüm demek isterdim sana ama bu tuhaf kaçacağından, biraz uzağa, Damlı'daki aile mezarlığımıza defnettik.

Babam, ömrünün tamamını bu köyde geçirdi. Bundan gururla bahseder, “Toprağımdan ayrı kalmadım hiç.” derdi. Babamdan farklı olarak annem, hep başka yerlerde yaşamak istedi. Doğup büyüdüğü İstanbul’u çok özledi. Kayısıları da sevdi bence. Sevdı ama yine de yeni hikâyeler duymak istedi. Her sene ısrarla işçilerin hepsiyle arkadaş oldu, yaşamlarını dinledi. Çavuşlar, en konuşkan işçileri getirdiler tarlamıza hep.

Annem, adamların gelişini anlatır durur öteden beri. “Nasıl da heyecanlanmıştık babanla,” der her anlatışında. Sonra ekler: “Bir daha baban hiç aynı olmadı.” Adamların gelişi sadece bizimkileri değil, tüm köyü heyecanlandırmış hatta. Hayatında ilk kez siyahi gören köylüler, evimizin önüne toplanıp bahçe duvarından adamları izlemiş. Adamlar, kayısı tarlalarını bulmak ve sanırım daha ucuza almak için bazı kayısıları, bir nisan günü Malatya’ya ulaşmışlar. Köy köy dolaşp gezmişler. Babamı bulduklarında kahvedeymiş. Yanlarındaki tercümanı gözü tutmamış da Mehmet amcanın sıska oğlunu çağırmış babam. Kırık dökük İngilizcesiyle konuşmaya çalışmış büyük şehirde okumuş bu çocuk ama aslında ne istediklerini o da çok anlamamış. Babamın yüzü elma gibi kızarmış durumun ayırımına varınca. Annem kontrolü ele alıp babamı sakinleştirmiş, milleti kovalamış. Üç lisan konuşabilen dayımı hatırlatmış annem hemen. Dayıma telefon açılmış sonra, dayım adamlarla konuşmuş. Dönüp babama. “Enişte, balık büyük.” demiş.

Paranın kokusunu alınca durur mu dayım tabii, gelmeye niyetlenmiş. Niyetlenmiş niyetlenmesine ama karısı aynı tarihlerde erken doğum yapınca işler biraz karışmış. Yengemin zamanlaması annemi çok kızdırmış, “Bilerek erken doğurdu.” deyip durur hâlâ.

Babam kayısılarını satmaktan çok, hasadının o diarlara gitmesine heyecanlanmış. “Benim kayısılarımı çok uzaktaki insanlar yiyecek diye,” heveslenmiş en çok. Adamlar sadece üretim tesislerinin orada olduğunu, esas müşterilerinin Avrupa’da olduğunu söyleyince bozulmuş biraz. Bu durum pek hoşuna gitmemiş. Yine de kabul etmiş ama babamla beraber beş çiftçi daha adamlara kanmış. Adamlar babamla ve diğerleriyle sözleşip yüklü bir kapora bırakmışlar. “Hasat zamanı geliriz,” deyip gitmişler. Giderken de misafir odamızdaki aslan ayaklı devasa komodinin üzerine bir sürü pembe kapaklı dosya bırakmışlar. Annem özenle komodinin çekmecesine kaldırmış belgeleri. Adamları pek gözü tutmamış ama bu iş rast giderse ve büyük büyük adamlar almaya gelirse kayısıları, çiftlikte çocuklara daha çok ihtiyaç olur, diye düşünmüş. Bizi böylelikle yanında tutabileceğini sanmış. Bana kalırsa annem, dayımı hiçbir zaman affedememiş, Tek kardeşinin Almanya’ya göç etmesini, tatillerde bir sürü hediye getirmesini ama bir kez bile ona ne istediğini sormamasını filan. Annem hiç davet de edilmemiş Almanya’ya. İstanbul’da sekreterlik yaptığı yıllarda maaşının bir kısmını hep yabancı ülkelerde çekilen filmleri izlemeye ayırmış oysa. Yeni yerler görmenin hayalini kurarmış. Dedem onu, “İyi bir çocuğa benziyor.” diyerek oğlunun askerlik arkadaşıyla alelacele evlendirdince, neye uğradığına şaşmış. Bana sorarsan, aklı hep gidemediği yerlerdeydi annemin. Kendi gidemedikçe sevdikleri de yanında olsun istemiş hep. Ablam kayısı toplamaya gelen enişteme gönlünü kaptırınca annemin kalbine bir taş oturmuş. Ben biraz büyüyünce ve duygularımdan bahseder hâle gelince sordum anneme bunu, “Sen istemeseydin babam kabul etmezdi,” dedim. “Akıllı olan sevginin önünde durur mu oğlum?” dedi annem.

Annem, babamla anlaşılamamış evliliğinin ilk yıllarında. Kalbi ısınmamış bir türlü. Sonra sonra kaderini kabullenmiş, alışmaya başlamış babama. Hayatımda gördüğüm en sinirli adam olan babam, tanıştıkları günden bu yana, ona hep kibar davranmış. En iyi mahsulleri ona getirmiş, Çok sevmiş babam annemi. Önce annemi, sonra kayıılarını, sonra da sanırım ablamla beni. Annem babamı ne kadar sevdi bilmiyorum hiç. Ama hep saygı duymuş. Hiç tartışmamış, hiç küsmemişler. O yaz hariç.

O sene işçiler, gün doğmadan kalkmış tarlalara gitmişler. İşçiler geceleri islimlemişler kayıları. Adamlardan ses çıkmamış. Kükürtlenmiş kayıları sarı brandalara sermişler. Adamlardan yine ses çıkmamış. Sonra depolara kaldırmışlar hasadı. Annem, adamlardan haber almayınca, “Biz gidelim bulalım bu insanları.” demiş, “Tövbe estağfurullah!” demiş, iç çekmiş babam. “Bari her zamanki gibi tüccarlara satalım,” demiş annem. Babam yine kabul etmemiş. Hasadı bekletmeye devam etmiş, Tam üç hafta annem yüz devirmiş. Babam o sene, depoda tonlarca kayısı, kırık hevesleri, küskün bir eş ve misafir odamızdaki aslan ayaklı devasa komodinin çekmecesindeki belgelerle kalakalmış öylece. Adamlardan bir daha hiç haber alınamamış. Babamı daha iyi tanımaya çalışırken ben, çok sonradan öğrendiğime göre yani. Fildişi Sahili’nden gelmiş adamlar. Esas işleri kakaoymuş meğer ama nedense şirket o sene batmış. O yüzden dönmemişler geri.

Bazen adamlar dönseydi nasıl olurdu, diye düşünürüm. Eğer adamlar dönseydi de babamın o yıl hevesi bu denli kırılmasaydı mesela. Tüccar fiyat kırıncı iyice köpürmeseydi. “Bu kayısı işinden de bıktım satıyorum tarlaları”, diye sinirlenmeseydi mesela... Büyük tarlalarımız hâlâ bizim olsaydı... Ya da babam sinirli biri olmasaydı en başta... Benim üniversitede Ankara’ya gitmeme müsaade eder miydi acaba? Kendisi gibi çiftçi olmamı istemez miydi? Ben hiç Betül’le tanışamazdım o zaman, çocuklarımin babası olamazdım... Yaşarken sorsaydım keşke.

Şimdi babamın son kayısı tarlasında oturuyorum. Bütün hayatını geçirdiği bu köyde, burnunun ucunu dışarı çıkarmaktan imtina ettiği topraklarında, içimde yılgın bir hüznün duygusu, aklımda terapistimin son seansta söyledikleri, öylece oturuyorum.

Güneş batmak üzere. Betül çoktan yemeği hazırlamıştır evde. Birazdan çocuklar gelir çağırırlar beni. Hep beraber yemeğimizi yer, tarlayı ne yapacağımızı tartışırız çünkü bizim ailemiz demokratik, öyle diyor Betül hep... Annem, “Satalım kurtulalım,” der bence. Betül. “Kalalım bakalım,” der, umarım. Ben de kafam karışık gibi yapar, birkaç gün sonra kabul ederim bu fikri. Umarım, artık buradan kaçmak istemiyorum. Burası, babamın toprağı.

Benim toprağım.

Burası Malatya.

SARI GÜL

M. Suat Gülşen

Öykümüzün geçtiği 1940'lı yıllarda Tecde, kentin batısında şirin bir köydü. Üst başından geçen Derme suyunun suladığı meyve bahçeleriyle sanki cennetten bir parça gibiydi. Evler bu yeşillikler arasına gömülmüş, görünmez olmuştu. Her evin arkasında çeşit çeşit meyve ağaçları bulunan bir iki bahçesi vardı. Ağaçsız bırakılan yerler sebzelige ayrılırdı. Kimse dışarıdan ne meyve ne de sebze alırdı. Tersine onlar ürünleriyle çarşıları, pazarları doldururdu. Başlıca geçim kaynağı bunlardı.

En iyi, en tatlı, en kokulu elma, armut, şeftali, kiraz, vişne, erik, kızılıçık, dut, ceviz, üzüm orada yetiştirilirdi. İlle de kayısı. Hacıkız, Hasanbey, Çöloğlu, Hacıhaliloğlu, Şekerpare, Hudaı gibi birçok cinsleri vardı. Genelde hepsinin adı yerli diliyle 'mişmiş'ti. Kendiliğinden biten, aşısız olanlara 'hudayı' ya da 'zerdalı' denirdi. Çekirdeği acıydı. Bundan pestil yapılırdı.

Bu şirin köyün imamı olan Mıkdat Gülşen'in yedi çocuğu vardı. Bunlardan en küçüğü olan Lütfi'nin dört ablası iki de abisi vardı. Babası hiçbirini okutmamıştı. Kızları erkenden gelin etmiş, oğlanları bağ bahçe işlerine koşmuştu. Lütfi okumak istiyordu. Okuyacak, öğretmen olacaktı, İsteğini Zöhre anasına durmadan söylüyor, babasını okumasına ikna etmesi için adeta yalvarıyordu. Lütfi'nin ısrarına dayanamayıp sonunda ilkokula göndermişlerdi.

Lütfi çok çalışkandı ve hep sınıf birincisiydi. İlkokul bitince ortaokula başladı. Köyde ortaokul olmadığı için şehre yürüyerek gidip geliyordu. Ana yola çıkınca Yeşilyurt nahiyesinden ve daha da uzaktaki Gündüzbey köyünden gelen öğrencilerle birleşir, sığırcık sürüsü gibi yolları kapatırlardı. Tecde'den kendisi gibi 3-4 arkadaşı vardı. Yol boyunca konuşa konuşa gidip geliyor, birbirlerine destek oluyorlardı. Lütfi'nin en iyi anlaştığı arkadaşı Hayrettin Abacı'ydı. Onunla hep edebiyattan,

şiiirden, öğretmenlikten konuşurdu. Lütfi ortaokul birinci ve ikinci sınıf yaz tatillerinde ‘islim’ denen kayısı işleme işlerinde çalışmıştı.

Hacı Ahmet Ağa, yalnız Tecde’nin değil o yörenin en zenginiydi. Köyün yarısı onun sayılırdı. Bahçelerinin ucu bucağı görünmezdi. Üç katlı, görkemli konağının arkasından başlar. Samanlı Mahallesi’nin altından Karakavak’a kadar uzanırdı. Bir ucu da Barguzu köyünün sınırlarına dayanırdı. İçinde sebzelerden, meyvelerden yana ne ararsan bulunurdu. Köyün meyve deposu gibiydi. Ayrıca bir de kayısılıkları vardı ki eşi benzeri bulunmazdı. Diğer cinsler buraya sokulmamış, sadece şekerpare cinsine ayrılmıştı.

Ağa, babasının has ahbabıydı. Arada bir de kirvelik vardı. Yabancı sayılmazdı. Okul tatil olur olmaz Lütfi oraya, kayısı işletmesine koşardı. Çalışarak okul masrafını çıkarırdı. Orada kendi yaşıtı çocuklarla güle oynaya çalışmak hoşuna giderdi. Kayısı işlerini bir çeşit oyun sayardı. İlkokul arkadaşı Gül de orada çalışıyordu. Gerçekten ismi gibiydi. Sarı Goncagül’ü babası neden ortaokula göndermemişti? Sarı saçları, çilli yüzüyle onu kayısıya benzetiyordu.

Babasının okumasına engel oluşuna da kızılıyordu. Hâlbuki okuması, yazması, matematiği gayet iyiydi, çalışkandı. Lütfi’nin babası hocaydı. İleriye düşünmüyordu. Lütfi onu dinlememişti. Demek Gül bu cesareti gösterememişti. Yemek paydoslarında okul günlerini konuşarak şakalaşırlardı. Sonra kayısıları çiğnerken ona bakarak yeni öğrendiği türkülerini mırıldanırdı:

“Gül’üm seni alıp dağa kaçarım,

Karlı dağ ardına çadır açarım,

Kahve bulamazsam kenger içerim,

Elbet ben de Gül’ümü beslerim.”

Ama sesini, içinde kaban tatlı duyguları ona bir türlü duyuramazdı.

Ağa, babasının dostu olduğu için getir götür gibi hafif ayak işleriyle kayısı çiğneme işini ona vermişti. Bu işleri yaparken pek yorulmazdı. O zamanlar kayısı işlemleri hep elle, ayakla yapılırdı. Bugünkü teknik olanaklar yoktu.

“Haydi oğlum Lütfi kayısılar seni bekliyor. Var gücünle çiğne, bastır! Bütün sularını çıkar, çekirdekler ayağını kesmesin. Dikkatli ol!” derdi.

Zerdali cinsi aşısız kayısılar, yerden bir metre yükseklikte bir büyük kazana konurdu. Ağzına kadar tıka basa doldurulurdu. Bakır kazanın tabanında yüzlerce küçük delikler açılmıştı. Bunlar süzgeç görevini yaparlardı. Kazan kıpırdamasın diye bir ağaca sıkıca bağlanmıştı. Ağaca tutunarak kendini kazanın içine atardı, Pantolonunu yukarı kıvrırır, saatlerce onları ayaklarıyla çiğner dururdu. Bazen yavaş, bazen at gibi koşardı. Düşmemek için ağacın dalına sıkıca yapışırdı. Hem çiğner hem de gelecek günlerin düşünüyü kurardı. Öğretmen okuluna gidecekti. Okulu bitirince köylere koşacaktı. Oradaki çocuklara bir ışık olacaktı. Bildiklerini, cumhuriyetin güzelliklerini, Atatürk ilkelerini anlatacak, karanlıkları aydınlatacaktı. “Gül de yanımda olur mu acaba?” diye düşünürdü. Duygular, düşler dönüp dolaşır bu noktada düğümlenirdi. Avuntu için gene türkülere sarılırdı:

“Anom anom anom Kernekli misin?

Anom anom anom Tecdeli misin?

Benimle gelmeye yeminli misin?” der, bazı yerlerini kendine uydururdu.

Geniş leğenlere, teştlere süzülen kayısı suları oradan alınırdu. Biraz unla karıştırılıp kaynatılır, bulamaç yapılırdı. Bakır kovalarla alınan bulamaç yağlanmış, perdahlanmış, özel yapılmış tahtaların üzerine yayılırdı. İki üç gün kızgın güneş altında kalan pestiller, özel işlemlerle yerinden alınır, katlanırdı. Satışa hazır duruma getirilirdi.

İşin asıl zor olanı şekerpareleri islimlemektir. Bu işlem de basit, ilkel usullerle yapılırdı. Buna çir yapma da deniyordu. Kayısılar erkenden toplanırdı. Sandıklara konarak islim damının yanına yığılırdı. Ağa, yalnız kendi bahçesindekilerle kalmaz, çevreden, yakın köylerden getirilenleri de alırdı, geri çevirmezdi. Kimseyi incitmez, herkesin hakkını verirdi. Saygın bir kişiliği vardı.

Bu nedenle mi, yoksa iyi fiyat verdiği için mi, köyün çoğunluğu kayısılarını hep ona getirirlerdi. Sandıklar, sepetler dağ gibi yükselirdi. Hesap işlerine bakan kişi gelen kayısıları tartar, hesabını yapar ve paralarını

öderdi. Çoğu onun adını bilmezdi. Kâtip ya da kantarcı derlerdi.

-Kantarcı benim dört sandık şekerpare kaç kilo geldi? İki sepet de hundayim vardı.

-Seksen, seksen! Sepetler de yirmişerden kırk!

-Benim altı sandık hundayim vardı, pestillik. Kaçtan sayacaksın?

-Siz hele hayvanları buradan çekin, bir yerlere bağlayın. Ben hesaplarını yaparım.

-Kaçtan, kaçtan?

-Yirmi beş kuruştan, Şekerpareler elliden, piyasası böyle!

Yakın köylerden gelenlerle orası bir panayıır yerine dönerdi. Katırlar, atlar, eşekler, boy boy insanlar... Anırmalar, kişnemeler birbirine karıştırdı. Herkes güneş kızmadan işini bitirip evine erken dönme telaşındaydı. Kayısı alım yerinin biraz uzağında, el ayak değmeyecek bir yerde islim damı bulunurdu. Kayısılar özel saratlara tek tek diziliyordu. Damın içine özenle sıralanıyordu. Bu iş de bitince damın kapısı kapanır, kenarları buhar sızmasın diye çamurla bir güzel sıvanırdı. Şimdi işlem tamamdı. Ocağın ateşlenip kükürtün yakılarak buharlaşmasına başlamalıydı. Ocağın sönmemesine, en az on iki saat düzenli yanmasına dikkat edilmeliydi. İşlerin tümü, özellikle de islimin yakılması ağanın gözetiminde yapıldı. Bir aksilik olmasın, kayısılar bozuk çıkmasın diye dua edilirdi. Heyecanla beklenirken ağanın kalın sesi duyulurdu:

-Hanımlar kıpırdanın. Elinizi çabuk tutun! Hatça Bacı onları biraz dürtükle! Birkaçını da kabuk yarmaya gönder, derdi.

-Olur, Hacı Ahmet Ağam. Gül, Türkmen, Emine, İrem koşun kabuk yarma işine. Elinizi çabuk tutun!

Lütfi de kızlarla birlikte olmak isterdi. Hem çalışır hem konuşurum. Gül'üme biraz daha yakın olurum.” diye düşünürdü ama içi gittiği hâlde işinin başından ayrılması olanaksızdı. Onu izlemekle yetinirdi. “Kokusu gelsin yeter,” derdi.

Süre dolunca islim kapısı açılıp oda havalandırmaya bırakılırdı. Kayısılar kükürt buharını emince süslenmiş sarı geline benzerdi. Baktıkça insanın içi açılırdı. Koklayıp öpesi gelirdi.

Soğuduktan sonra erkek işçiler, özenle saratları alıp güneşe taşır, kurumaya bırakılırdı. Bu sırada islim işletmesinde bir coşkulu hava eserdi. Herkes kayısılar iyi çıktı diye birbirini muştulardı. Ağa da kurban kesip tüm işçilere yedirmekle mutluluğunu belli ederdi.

Birkaç gün de yaygılar üzerinde kuruyan kayısılar, kıvama gelince yassılanırdı. Bu işi genelde kadınlar yapardı. Parmakların ustası olması, tapıklarken onları patlatmaması gerekirdi. Arada bir parmaklar tastaki suya batırılarak yapışkanlık giderilirdi. Tüm işler güneşte olurdu. Yassılama sırasındaki nemlenmeyi gidermek için gene bir iki gün güneşte bekletilirdi. Sonra özel hazırlanmış yarımlik, kiloluk kutulara dizilirdi. Gül, ambalaj işlerinde ustalaşmıştı. Küçük elleriyle pıtır pıtır, düzgün bir şekilde kutulara sıralardı. Lütfi tüm bildiği türkülerini hep ona uyarlamıştı. Türkülerde onu yaşatmak istiyordu. Harput türküsünü şöyle uyarlamıştı:

“Kar mı yağdı Beydağı’nın başına

Kurban olan toprağına taşına

Şu gençlikte neler geldi başıma

Küçücükten bir yar sevdim oy nenni...”

Lütfi’nin bu çocukluk sevdası içinde yıllar su gibi akıp geçmişti. Ortaokul, lise bitmiş, Ankara’nın yolu görünmüştü. Bu süreçte zor günler yaşasa da Gazi Eğitim Enstitüsünde okuyup öğretmen olmuştu. Ama yüreğinin derinliklerine gömülen Gül sevgisinin yerini kimseler dolduramamıştı. Köyünün isimli kayısı kokusunun özlemiyle Anadolu’nun çeşitli yerlerinde beş altı yıl görev yapmıştı.

Mesudiye’de öğretmenken bir gün Nusret ağabeyinden mektup almıştı. Bir resmini istemişti. Lütfi vesikalık bir resmini gönderip ne yapacağını sormuştu. Meğer onu evlendirmek için kız bakıyormuş. Malatya’nın tanınmış ailelerinden Hasan Pak’ın kızı Türkan’ı görüp beğenmiş. Hasan Bey’in manifatura mağazasına giderek, “Öğretmen kardeşimi evlendirmek istiyorum.” deyip Lütfi’den bahsetmiş. Onlar da ağabeyinin açık sözlülüğüne güvenerek olumlu yaklaşmışlar ve kardeşinin bir resmini istemişlerdi.

Oysa Lütfi’nin Gül’ü vardı ama yıllar geçmiş çocukluk anılarında

kalan Gül'ü ne bir daha görebilmiş ne de haberleşmişti. Çoktan unutmuştur beni diyen Lütfi'nin resmi onlara gitmiş, Türkan'ın resmi de Lütfi'ye gelmişti. Önce resimlerden birbirlerini beğendiler, yaz tatilinde de görüp konuştular. Birkaç ay içinde de alyanslarını takıp evlendiler. Evliliklerinin ikinci yılında Lütfi'ye, "Kıbrıs Türk okullarında görevlendirildiniz." haberini gelince işlemleri yapmak üzere Ankara'nın yolunu tuttu, sevinçliydi. Bakanlar Kurulu kararıyla oraya seçilmiş olmanın gururunu duyuyordu. Bir iki gün sonra Adana Havaalanı'ndan Kıbrıs'a uçacaktı. Biletini almış, eşyalarını emanete bırakmıştı. Uçağın kalkış saatine kadar Adana'yı dolaşmıştı. Havaalanında girişe yakın masaların birinde Gül'ü görünce gözlerine inanamamıştı. Duraksamıştı, ikircik içinde birkaç adım daha atınca,

-Ooo! Lütfi buralarda işin ne? Ne geziyorsun? Buyur otur bakalım, demişti, kocasıyla tanıştırmıştı.

-Lütfi, benim ilkokul arkadaşım. Birlikte okuduk. Yazın da kayısı işlerinde çalıştık. Bu da eşim Tarık.

-Asıl ben seni merak ettim Gül, İlkokuldan sonra ne yaptın? Hasan Dayı seni bir türlü okutmak istemiyordu, inadını kırabildiniz mi?

-Malatya'ya Kız Enstitüsü açılınca rahmetli babama bir kez daha yalvardım. Israr edince hevesimi kırmadı. Köyden Hatice, Halide, Elif, Behice de gidince onlarla gider gelirsın, dedi. Enstitüden sonra da Ankara Yüksek Kız Meslek Okulunu bitirip sizin kervana katıldık. Eşim matematik öğretmeni. İkimizin de Kıbrıs'a ataması yapıldı. Üç yıldır Limasol Türk okullarında çalışıyoruz. Burada uçak vaktini bekliyoruz, demişti.

-Desene birlikte yolculuk yapacağız? Ben ilk kez gidiyorum. Üç yıldır orada öğretmenlik yaptığınıza göre bana yardımcı olursunuz değil mi, demişti.

Uçakta yan yana oturmuşlardı. İşte çocukluk arkadaşı "Sarı Gülüm" dediğim Gül ile birlikte maviliklere süzülüyordu. Bulutlar arasına dalıp çıkıyor, İçinde bir kuş çırpınır gibi oluyordu. Gül, durmadan konuşuyor, ona Kıbrıs'ı anlatmaya çalışıyordu.

-Ah ne güzeldi çocukluk yılları. Bir daha başa dönebilsek ne iyi

olurdu, deyince Tarık suskunluğunu bozmak zorunda kalmıştı.

-İki Malatyalı okul arkadaşı buluşunca dünyayı unuttunuz. Anladık Malatya güzel. Kayıplarınızın tadı, kokusu hiçbir yerde bulunmaz, deyince Malatya'ya hiç toz kondururlar mı? Orada doğmuş, orada büyümüşlerdi. Çocuklukları, gençlikleri orada geçmişti. İlk aşklar, sevgiler! Ayrılıklar! Gül hemen atıldı:

-Malatya kayıplarının ünü dünyayı tutmuştur. Malatya deyince kayısı, kayısı denince de Malatya akla gelir. Temiz havasıyla, soğuk sularıyla, sevecen halkıyla, tatlı meyveleriyle, ayı ve güneşiyle benzeri bulunmaz, deyince ardından Lütfi söze girmişti:

-Şekerparenin ilacı yazın kızgın güneşiyle kükürt sayılır. Kayıplar sanki güneşin tüm ışınlarını içlerine çeker, emerler. Onunla birleşir, olgunlaşırlar. Malatya'nın barış, sevgi, kardeşlik dostluk güneşini ulaştığı her yere, satıldığı her ülkeye taşırlar.

Gül'ün tatlı sesi konunun değişmesine neden olmuştu:

-Alyansın parmağında ışıldayıp duruyor evlenmişsin. Kiminle evlendin anlatır mısın?

-Evet. Bir yıl oldu. Pak Mağazası sahibi Hasan Bey'in kızı Türkan ile.

-Ay çok şaşırdım. Ne tesadüf. Türkan Pak Malatya Kız Enstitüsünden benim sınıf arkadaşım. Peki, onu neden Kıbrıs'a götürmüyorsun?

-Önce ben yerleşip evi hazırlayınca haber vereceğim, o da gelecek. Hiç orada bırakır mıyım?

-Görüşelim Lütfi. Bakarsın seni de bizim okula verirler. Yine hep birlikte oluruz.

-Görüşürüz inşallah. Dünya hakikaten küçükmüş. İki Tecdeli, iki ilkokul arkadaşı. Nereden nereye?

Bu arada Lütfi uçak Karpat Burnu semalarında hızla ilerlerken kendi hayallerine dalmıştı.

Kıtapta geçen Malatya ağzı kelimeler

alaburus *bir tür çocuk traşı*

bıldır *geçen yıl*

cıbil *parasız*

cıncık *yeni*

fırfırık *hızla dönen*

gevende *boş konuşan, boş iş peşinde olan*

iccık *azıcık*

kabuk *kayısının içi açılarak çekirdeksiz olarak kurutulmuş türü*

köşger *ayakkabı tamircisi*

lappıdana *aniden, birdenbire*

malamat *gizli birşeyin herkese duyurulması*

mıtmıt *yavaş yavaş*

samut *dereotu*

şorik *salya, tükürük*

yarmaca *kırılmış kara nohut*

zağal *açıkgöz, tecrübeli*

topik *tutacak yer*

Hazırlayan
Nezir Kızılkaya

İnönü Üniversitesinin toplumsal sorumluluğu çerçevesinde, içinde yaşadığımız şehrin öykü kültürüne bir katkı sunmak ve şehrin bilinirliğini arttırmak amacıyla 2022 yılı içinde “Malatya Öyküleri” yarışması açıldı. Seçici kurulun değerlendirmeleri sonucunda birinciliği “Kızılçık Ağacı ve Bülbül” adlı öyküsüyle Mesiha İrehan alırken, ikinciliği “Molla Bekir” adlı öyküsüyle Mücahit Yıldırım ve “Kabuk” adlı öyküsüyle Abdulvahap Bozdağ, üçüncülüğü “Benim Adım Necla” adlı öyküsüyle Nazlı Kara ve “Yedi Yalnız Adam” adlı öyküsüyle Atite Güner Tümüklü paylaştılar. Yarışmaya katılan 25 öykü elinizdeki Malatya Öyküleri kitabını oluşturdu. Malatya’nın yaşam kültürünü öyküleştiren katılımcılarımız, gelecek kuşaklara elinizdeki bu kitapla tarihe not düşmüş oldular. Malatya Öyküleri yarışmasının geleneksel olması dileğiyle...